

గృహలక్ష్మి

GRIHALAKSHMI

Vol. No. 24

1955

No.

As. 6

పు స్సాం జ లి

భోగిగా, ఆదర్శలక్ష్మవాదిగా, దీనజ
నోడ్డారకుడై ప్రేమించి, ఆదరించి, విర్వి
రామంగా మానవశ్రేయస్సుకు పురోధి
వృద్ధికి తోడ్పడిలమర పదవి నలంకరించిన
పూజ్యబాబు కేశరిగారికి మృతవార్షిక

వర్ధంతి సందర్భమున నూ నవినయ భక్తి ప్రేమానురాగాలతో
సమర్పించు పూజా పుష్పం

'గృహలక్ష్మి'

మనుజునకు రక్తమే జీవనము

రక్తమే ప్రాణాధారము. ఈ రక్తము దేహమంతయు నాడుట యావత్తును పాప శరీరమునందు కలిగించుచున్నది. రక్తము నువము భుజించు ఆహారము నుండి పుట్టుచున్నది. కొందరు తమ శరీరదాగ్ధ్యమును కాపాడుకొను మార్గములను మఱచి వ్యర్థుల పాలగు చున్నారు. ఇక్కడలైతే బాధ్యవ్యర్థులగు రుద్ధ్రుల ధర్మములు నాలకుగల మనుజులను ఆవాగోగ్యులుగ జేయుచున్నవి. మఱియు విశేష సలహారము, ఆకాల భోజనము, మితవీరిన భోజనము, మనోవ్యభులము, మొదలగు వాటిచేరి మనుజునకు జీవకాగ్ని మందగించి ఆహారమందు యిచ్చలేక వ్యాధిగ్రస్తుడగుచున్నాడు. ఈ కారణమువలన కొంతకాలమునకు శరీరమునందు నిరాటంకముగా ప్రవహించెడు రక్తమునకు అటంకము గలిగి అశక్తుడై, రక్తముచెడి అశిగ్నిము ముఖ్యముగా సంభవించుచున్నది. ఈ అశిగ్నివ్యాధిని ఆధారపఱచు కొని గుల్మము, కడుపుబ్బరము, మలబద్ధము, భేదము, వాంతి, అరుచి, పాండు, కామిల మొదలగు వ్యాధులు కలుగుచున్నవి - మందబుద్ధి, ధాతుక్షీణము కూడ కలుగుచున్నవి. అపరిశుద్ధ రక్తమువలన శోథ, తీట, మేహపాడ, తామగ్గ, మేహవణములు మొదలగు చర్మవ్యాధులు కలుగుచున్నవి.

ధాతుక్షీణము, అశుద్ధరక్తము, రక్తమునకు అటంకము కలిగించి పక్షవాతము, సంధివాతము, మొదలగు వాతరోగములు సంభవించుచున్నవి. శ్వాస రోగములు, హృదయము, పిత్తరోగముచెడి, కాస క్షయాదులు, హృద్రోగము, ఉన్మాదము, మూర్ఛ, మొదలగు వ్యాధులు సంభవించును.

సమస్తవ్యాధులకు మూల కారణమగు అపరిశుద్ధ రక్తమును శుద్ధపరచి మనుజుని ఆరోగ్యమును కాపాడుటకు మా 'అమృత' శ్రేష్ఠమయినదని వాదనవారు చెప్పుచున్నారు.

'అమృత' సైవ్యాధులను కుదుర్చుటయేగాక నిలువజేసిననుండు తలనొప్పి, కడుపుబోలుట, అపచేసులు, అగ్రాదు, ఇంద్రులకుల, వికృతి, విక్రమి, వికృతి నివృత్తిండును.

'అమృత' లో మూత్రవంబులందు జల్లులు నిగుడు 2. కృష్ణము 2. విశేష-ఇందు చే జనాశ్రయ ట్లో లో ప్రమేహ గోగములును కుంభము. విషములును బిగుచుములికలు చేయుచున్న గంధక, విశ్రమి కాలులబల్లు, రసగంధక, పామిలాది విషద్రవ్య దోషములనల్లును చెడివగక్తమును శుద్ధియగును.

'అమృత' వలన స్వప్నస్థలము, శుక్లసావము సుందబుద్ధి, ముఖ సంకటములు, కీర్తనోప్పలు మొదలగు జల్లులు కుదురుచున్నవి. మంచులము, రక్తవృద్ధి, అనోగ్యము, ఇంద్రియపుష్టి, వాత్సర్యము, క్షిగ్గా లోచనశక్తి కలుగుచున్నవి.

'అమృత' సారవంతములగు మూలికల తోను, రసవంతములగు ఫలములతోను మకరందపూరితములగు పుష్పజాతులతోను తయారుచేయుబడిన ద్రావకము. ఇది బాల్య, యశావన, కామార, వార్ధక్యదశల యందు ఎల్లరు సేవించుటకు దగినట్లు తయారు చేయుబడినది.

'అమృత' యను నామమునకు తగినట్లు రుచికరముగను యింతైన సువాసనతో నిండియుండునట్లుగను తయారు చేయబడినది.

12 టౌ|| బుడ్డి రు. 4-4-0

6 టౌ|| బుడ్డి రు. 2-4-0

కే స రి కు టీ రం లి మి టె డ్

15, వెస్టు కాట్ రోడ్డు, రాయపేట, మద్రాసు 14

తెలుగుజిల్లాలకు, నైజామునకు ఏజంట్లు :

శ్రీతారాం జనరల్ స్టోర్స్, బెజవాడ - సికిందరాబాదు

పాలుచందా మొదలగునవి

ఈ సచిత్రమాసపత్రిక నాలుగవదా రు.4-8-0. అర్థసంవత్సరపు చందా రు.2-8-0. అంకితులకు కట్టవలసిన పాలవరిలుతీ చందా పద్ధతి లేదు. పిడికాపి లగు లిగాము. చందాదారులు ఏమాసమునుండియైన ప్రారంభము చేయవచ్చును. పిడికాపీలు ఏలయు వారు వాని విలువమేరకు తపాలాబిల్లులు పంపవలయును. వీ పీ. పద్ధతి వ్యయమూలకము. బర్మాకు గోల్లు ప్రోత్సేకము.

ప్రకటనలు

ముఖ్యముగా స్త్రీలకందీయనలసిన వస్తువులనుగూర్చి ప్రకటించుటకీప్రతిక ఎంతయు అనువైనది. ప్రకటన చార్జీలు ప్రతిమాసము ముందుగానే చెల్లింపవలయును. కాలుపుటకు తక్కువయైన ప్రకటనలు చేకొనజాలము. రేట్లకొరకు వ్రాయునది.

వ్యాసములు వ్రాయువారికి

వ్యాసముల ముఖ్యాశయము శ్రీజనాభ్యుదయమైయుండవలెను. అవి సంగ్రహముగ నున్న శీఘ్ర ప్రచురణకు వీలగును. ఒకేప్రక్క సిరాతో స్పష్టముగ తవ్వులులేక వ్రాయవలెను. భాష గ్రాంథికముగాని, వ్యావహారికముగాని కావచ్చును; రెండును కలిపి వ్రాసిన అంగీకరింపబడవు. వ్యాసముల ప్రకటించుటలో సంపాదకులకు సర్వ హక్కులు గలవు. ప్రకటింప సంగీకరింప

బడినప్పుడు మౌఖికము రచయితల కట్లు తెలుపబడును. విసుర్చినార్థము విరపు గ్రంథములు రెండ్రుపైనులు పంపవలెను. రిప్రెకాల్డ్ వ్రాసినచో బగులివ్వబడును.

సంచికలు చేరనిచో

సంచికలు చేరనిచో ఆయామాసములందు వెంటనే మాకు తెలుపవలయును. చిరునామామార్పును తెలుపకుండుటచే కాపీలు చేరనివారికి తిరుగ పంపజాలము. సంచికలు చేరనివారు తమతమ పోస్టాఫీసులలో కంప్లెంటును చేయునది.

చిరునామా మార్పు

చిరునామాయందు మార్పుఉండుచో ముందుగానే తెలుపవలయును. ఇట్లు తెలుపనిచో కాపీలు తిరుగ పంపజాలము.

ముఖ్యమైన గమనింపు

చందాదారులుగ చేర్చుకొనుమని వ్రాయు ఉత్తరములు, ఇతరమైన ఉత్తరములు మానేజరు, గృహలక్ష్మి, రాయపేట, మదరాసు అను చిరునామాకే వ్రాయవలయును. చెక్కులు, మనియార్డర్లు, పోస్టలు ఆరరు 'కేసరికుటీరం లిమిటెడ్' చేరవంపవలెను.

చెక్కులు మద్రాసు బ్యాంకులపైననే పంపవలెను.

వ్యవస్థాపకులు
డాక్టరు. కే. యన్. కేసరి

ఆర్టింగ్ ఎడిటర్
సి. సి. పున్నయ్య

పంపుటము ౨౪] జూన్ 1955 [సంచిక ౭

విషయ సూచిక

విద్యా విధానము సంస్కరింపఁగఁదలము !	955	నిరినియువ్యలు	982
పిలువని పేరంటము : ఆకుండి వేంకటేశాస్త్రిగారు	957	కుమారరామనికథ : శేకుమర్ల కామేశ్వరరావు	
తీరనితోరక : జి. కమలమ్మగారు	960	గారు	983
అనన్యాయ : కన్నెకంటి వీరభద్రాచార్యులుగారు	962	అంద్రనవళులు : యం. లక్ష్మీదేవిగారు	988
ఈశావాస్యోపనిషదు : శ్రీ చిన్మయానందస్వామి		రాగవర్ధని : 'విజయ-రాఘవ'	992
గారు	963	సునంద : 'పాంచాలి'	999
చేయకలిగిన ఉపకారము : సి. సి. పున్నయ్యగారు	966	అన్నదమ్ములు : 'శాంతిశ్రీ'	1001
ప్రబోధం : 'సుధ'	972	బాలవినోదం	1005
ప్రముఖ ఆమెరికన్ నీగ్రో మహిళ బెనూన్ సతి		స్వీకారం	1008
మరణం	977	సంపాదకీయములు	1009
పిడకలగంప : కావుటూరు వెంకటవారాయణ		పంచాంగము	1010
గావుగారు	978		

నేవాదుడు

శ్రీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రి అండ్ సన్స్
రాజమండ్రి

స్రీ ల రో గ ని వా రి ని

ఋతుశూల	హిస్టీరియా
మైల సరిగా కాకుండుట	శరీరము కూపుబాదుట
మైల అధికముగ వెడలుట	ఆయాసము
సంతానము లేకుండుట	తీమ్మిర్లు
శ్వేత ప్రదరము	అజీర్ణము
రక్త ప్రదరము	ఆకలి సరిగా లేకపోవుట

మొదలగువానికి వరప్రసాదిని

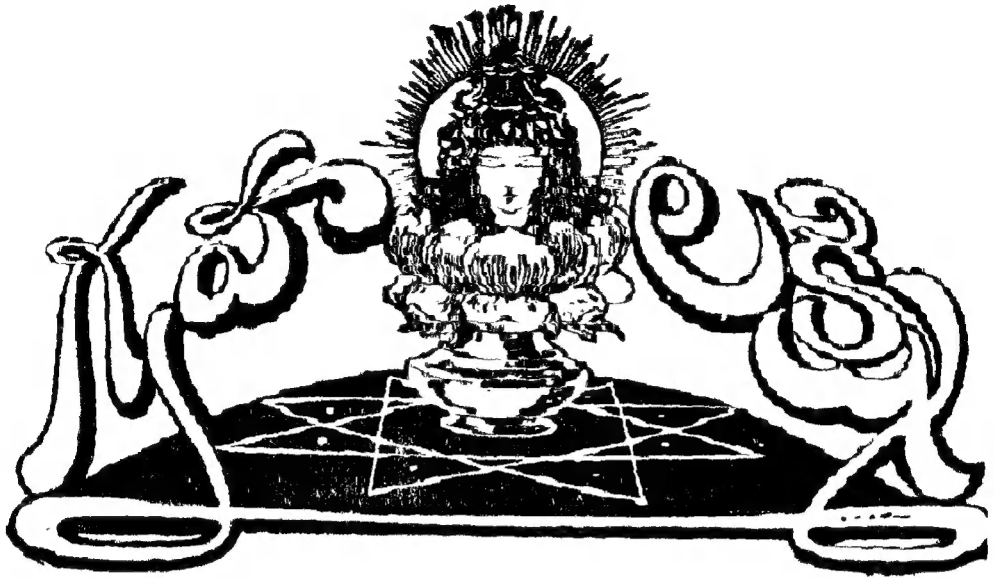
తులం 1 కి రు. 4-0-0

Or 10 గణపతి మొదలిపిడి,
రాయపేట, మద్రాసు-14

బాండుంగ్ లో జరిగిన ఆగ్రహాన్ని అసియా దేశాల మహాసభలో పాల్గొన్న
 భారత, పాకిస్తాన్ ప్రధానమంత్రులు పండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూ,
 మహమ్మదాల్ గారలు డాక్టర్ సోకర్ ఆతిథ్యాన్ని స్వీకరించి
 నప్పటి వరకు ఉండిపోయారు.

జయజయ స్వామీలక్ష్మీ పతి ! జయజయ లలితాంధ్ర ! మధురి సారస్వతీమా !
 జయజయ లలనా రత్నమ ! జయజయ విద్యాప్రబోధ ! జయకల్యాణీ !

విద్యా విధానం సంస్కరింపబడాలి !

ప్రస్తుతపు జాతీయావసరాలను వినియోగపడని విద్యా విధానము సంస్కరింప బడాలని ప్రతియొక్కరు అభిప్రాయపడుతూనే యున్నారు. కాని ఆ సంస్కరణలను రూపొందించి అమలు పరచడానికి ప్రభుత్వము ఎందుకు ఉదాసీనత వహిస్తున్నదో అర్థముకాదు.

ప్రస్తుత విద్యా విధానము అనేక విధాల లోపభూయిష్టము. విద్యార్థులకు విద్యార్థి దశలో రక్షణకలిగించలేనిది; పోసీ విద్యాభ్యాసం పూర్తి అయిన తరువాత నైనా నిలకడైన జీవనోపాధి ఏర్పడి రక్షణ పోషణ లేరపడతావంటే - అదీ అనుమానా స్పదమే. ఇక ఉపాధ్యాయుల స్థితిగతులు చూద్దామా అంటే - ముఖ్యంగా ప్రాథమికో పాధ్యాయులు చాలి, చాలని జీతాలతో త్రికరణశుద్ధిగా తమ ధర్మాలను, బాధ్యతలను నిర్వహించలేక పోవడం, పొట్టాత్రగొడ్డి అనేక యావలతో విద్యార్థుల అభివృద్ధి, అభ్యుదయాలను నిర్లక్ష్యం చేయడం జరుగుచున్నది.

ఇక విద్యాభ్యాసమునేది ఏ గుమాస్తాగిరి నుద్దేశించి మాత్రమే జరుగుచున్న వానిని జాతీయావసరాలమేరకు తీర్చిదిద్దాలి. జాతీయావసరాలంటే గుమాస్తాగిరి చేయడానికి అర్హత సంపాదించడము కాదనియు, అంతకంటే ముఖ్యమైన బాధ్యతలను స్త్రీలు, పురుషులు నిర్వహించడానికి తర, తమ అనే విచక్షణలేకుండా తగిన విద్యా మోగ్యతలను జాతీయ విద్యావిధానం రూపొందించు నట్టిదిగా రూపొందాలి.

నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యావిధానం దేశంమొత్తముమీద అమలు జరుగాలి. రాధ్యమయినంత త్వరగా ప్రతియొక్కరు అక్షరాస్యులుకావాలి. అందుకుగాను ప్రాథమిక ఉపాధ్యాయులను ఉత్సాహపరచి వారివారి బాధ్యతలను లోటులేకుండా నిర్వహించ జానికి వారి జీతాలను పెంచాలి. నిత్యావసరాలకు లోటులేకుండా నలుగురిలో గౌరవ రీతిమైన స్థానము నాక్రమించిన ఉపాధ్యాయ వర్గము జాతీయ విద్య, విజ్ఞాన పురోభివృద్ధికి విశేషంగా తోడ్పడగలదు. ప్రాథమిక విద్యాబోధనకు స్త్రీలు విశేషంగా వినియోగించబడటంవలన సత్ఫలితాలుమెందు.

ఉన్నత విద్యావసతులను విస్తృతం చేయవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతైనాకలదు. కాని ఉన్నత విద్యాభ్యాసాని కుపక్రమించే ముందు ప్రతియొక్కరు తన అభిరుచుల ననుసరించి తాను ఆర్జించబోవు విద్య తనభవిష్యత్ జీవనమునకు ఎలాగ నుపయోగ పడనున్నది గుర్తించి తను ఆర్జించిన విద్య విజ్ఞానములను జాతీయావసరాలకు, తన జీవనోపాధికి వినియోగించుకోడానికి విద్యాభ్యాసము పూర్తికాగానే అవకాశాలు సిద్ధంగా నుండాలి.

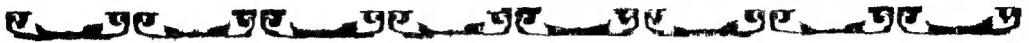
విద్యార్థి ఆర్థిక యిబ్బందులకు గురికాకూడదు. విద్యాభ్యాసం పూర్తి అయిన తరువాత నిరుద్యోగిగా జీవనోపాధికోరకు అలమటించకూడదు. విద్య, విజ్ఞానాల వ్యాప్తికి ఉత్సాహంగా దీక్షాబద్ధులై ఉపాధ్యాయులు కృషిచేయకలుగాలి. ఈ సూచనల ననుసరించిన విద్యావిధానం జాతీయ మానసిక వికాసానికి, ఆరోగ్యభాగ్యాలకు తోడ్పడగలదు.

శ్రీరీమద్రాధాకృష్ణ

పిలవని పేరంటము

'విరూపక విద్వాన్' శ్రీ చతుర్ది వేంకటాశ్రీ

పేరంటము అనగానే పెండ్లి పెంచుటన కుభ కార్యాలకు అడవికాళ్ళు, పిల్లలు ముక్తుడైతెల్లి అచ్చట పెండ్లివారు వెళ్ళినాటికి పయపు, నుంతుమలిచ్చి పాదాని సాదాలకుపెట్టి గంభామలిచ్చి సత్కరించడం మన దృష్టిపథానికి వచ్చి యుంది.

ఇక పిలవకనే పేరంటానికి వెళ్ళినాళ్ళ అచ్చట ముచ్చటలనుకూర్చే నేనప్పుడు మీతో ప్రస్తావించెద.

అహ్యకములేకుండా ఏదైనా ఉత్సవంగాని వివాహాది కుభ కార్యాలకు శ్రీలు, పురుషులుతెల్లి పాల్గొనటానికే సామాన్యంగా పిలవని పేరంటం అంటారు. ఇందులో పిలవకపోవడానికి ఎన్నో కారణాలుండవచ్చు.

పిలవకపోవడానికి ముఖ్యమైన కారణం మరచి పోవడమైనా అయివుండాలి. లేదా అందరినీపిలిచి తాము నిగ్రహించలేకునే జంతు అయినా వుండవచ్చు. లేదా పిలిచేవారికి పిలవబడవలసినవారికి మధ్య అపోహలుండవచ్చు. అటులకాదేని అనవసరం అని మానవచ్చు. పిలుపు సకాలానికి అందకపోవచ్చు. అలాగే పిలవకుండా వెళ్ళడానికికూడా సుందమరుపే కారణం. మా స్నేహితుడొకనియింటో భారసాలయింది. అతడు మనకంత స్నేహితుడుగదా. పిలిచే వుంటాడనుకొని అహ్యకము యింకా రాలేదేమో అనుకొని ఒక ప్రాసెసురుగారు అక్కడ హాజరయ్యారు. అక్కడ యజమాని కొంచెము సంభ్రమముపడ్డా, అట్టి సంభ్రమముపడినవాడ కనపడ నీయకుండా కప్పేసి, “వచ్చేవుటోయీ కాశ్రీ! ఇంకా రాలేదేమని నీ కోసమే ఎదురుచూస్తున్నాను. చూడండర్రా కాశ్రీకి కాఫీతెండి” అని హంగామా

చేశాడు. ఆ నాటికి యీ నాటికి ప్రాసెసురుగారి తాను నెలనని తెలుసుకుని వెళ్ళాకే స్వప్నమేలేదు.

ఇంకో కారణం సామాన్యంగా గొప్ప వాళ్ళిల్లా జరిగే కార్యకరమర్మలలో కనబడుతుంటుంది. ఆ పూరులో అప్పుడే పెరిగినప్పుడు పరపతికల న్యాయ వాని అనుకోండి. ఆలాంటిచోటికి సుప్రసిద్ధులంతా వచ్చుంటారు. అక్కడికి తన వెళ్లడం తన భవిష్య రాజకీయ జీవితానికి అవసరం. ఏదో వంక పెట్టుకుని తానా యజమానిదృష్టి నాకర్చి నే అయిన పిలుస్తాడు. లేదా, “ఇన్నిటేవన్నీలిస్తు” రానేవార్లని పట్టుకుని తన పేరు అందులో చేర్చుకోవచ్చు. ఈ పిలవని పేరంటంవల్ల మర్యాద పుత్రకలూ వివాహానికివచ్చిన పురప్రముఖుల పట్టికలూ తన పేరుకూడా చేర్చుకోవచ్చు.

పిలవని పేరంటంగా వెళ్ళడం స్వార్థంకోసం అయివుంటుంది. ఆ సందర్భాలలోచేతే సమాజంలో తన ఎలక్షన్ ప్రచారమో, తన పుస్తకాల ప్రకటనో, తన అడవిల్ల పెల్లి సంబంధాలూ, మరోటో, మరోటో అవేక్షించి వెళ్లడం జరుగుతుంటుంది.

మరొకప్పుడు సన్నిహిత బంధువర్గంలో పిలవని పేరంటంగా వెళ్ళవలసిన పరిస్థితులు వస్తుంటాయి. అలాంటప్పుడు కొందరు యజమానులు “అయ్యో పాపం - మనం పిలవకపోయినా వచ్చారు” అని పిలిచినవారిని అడగించినట్లే అడగించడంకర్దు. కాని కొన్ని సందర్భాల్లో పట్టుదల తెక్కువగా వున్నప్పుడు పిలవని పేరంటంగా వచ్చినవారికి అవామానా, విసర్జనా వుండదు.

పురాణ ప్రసిద్ధమైన విలకవి శేరంఘాల కొన్ని
పున్నాయి. దక్షురదావతి పరమశివుణ్ణి తన యజ్ఞాని
కాట్యనింపలేదు. అప్పుడు కాబట్టి మామగారి పిల్ల
పుడు సుకంఠి పట్టుపట్టుదనీ మార్చున్నాడు. కాని
వీరిగది పుట్టింటినానింటో బెళివాన్ని మూడుగిరికి
సరకానుటపడింది. పరమశివుడన్నాడూ - “ఒక్క
తెల్లిదానా, విలకవి శేరంఘాలికివెడిలే అవమానం
యొక్కును. అవమానం అరిగితే నువ్వెంతటి సామా
నానికా ఒడిగట్టగలసివచ్చాడు. విలకవి శేరం
టంగా పుట్టింటికి సరిచేసి వెళ్ళింది. తల్లి, తోబుట్టు
పులు, తండ్రి అమెను పలకరింపలేదు. దక్షునికి
యజ్ఞానికి అవమానములైన జేవతలయూడా క్రింది పెదవి
మీడితత్తలేదు. అభిమానతతో సరిచేసి పాదాన్ని
నేలను రాచింది. యోగాగ్ని పుట్టింది. ఆ అగ్నిలో
అమె భస్మమైపోయింది. వీరభద్రావతారము, దక్షా
ధర్మ ధర్మసము జరిగాయి. వీరభద్రుడు సమర్థుడు; గనుక
పిల్లవనిచోటుకి వెళ్లి విగ్రహించుకు రాకలిగాడు.

ఒక్కొక్కప్పుడు పిలవని పేరంటం అయినా ఆడరింపబడుతుంటుంది. ఇద్దరుతగాదా పడుతున్నారనుకోండి. పిలవని పేరంటంగా అందులో ప్రవేశించిన మధ్యవర్తినిగూర్చి తగాదాపడుతున్నవారిలో ఒకడు “నిన్నెవడడిగాడు తీర్పు?” అంటాడు. ప్రత్యర్థి అంటాడూ-తన తరపున చెబుతున్నాడుగదా-అని “మధ్యవర్తి అయిన వాడెవడూ తనకి లోచిన మంచిముక్క చెప్పకుండా వుండలేడు. న్యాయం చెప్పడానికి బాటుపెట్టి పిలవక, వేడు?” అంటాడు.

భారతంలో వికల్పము చూడండి. ముందునోచ్చితమునకు లోచన స్వయం చెలుతాడు. అది దుశ్శాస్త్రమునకి వ్యతిరేకంగా వుండడంచేత దుశ్శాస్త్రవాదులంటారు - “ ఎల్లవారు ఎరుగలేని ధర్మపు బేల ! నీకు చెప్పలేల వలసిన? చిలురచానికింత తలు సంది పక్షులు-జన్నెప్పదజనము అన్నచోఁ” అని గదమాయస్తారు. అంటే “పిలవని పేరంటం అని నాకు తెలుసు-ధన్యం చెప్పడానికి ఒకరు పిలవక్కర్లేదు” అంటాడు వికరుడు.

ఇటీవల ప్రాత్రగళం పిలవని పేరంటాలు కొన్ని
 ఉడుకునోసాయి, ఎక్కడో ముఖమవయ్యాన్ని పుక
 వ్యర్థించుకొని చుట్టాలో అగిడుకు దిగుతుంటారు.
 గృహంకించువని ఆవుపేనాలోడు, “కానీ”నాటిడు. ఆ
 వచ్చిన అతిథి ఊహించుకొన్నా, “చూడండి. నీ
 పురో” కేశవ శక్తిగాని యింటికి వెళ్ళాలి, కాస్త
 నాకు దోప చూపించగలమా? అంటాడు. అతిథి
 చక్కగదిగా చదువుకుంటున్న అమ్మాయిని పిలిచి
 “వీరి కేశవశక్తిగాని యిల్లు చూపించిగా నాయనా”
 అని అనవలసి వస్తుంది-గృహస్థు. అంతటితో కుదరదు.
 కేశవశక్తిగాని తరువాత నారాయణగారు గారింటికి,
 మాధవకాస్త్రీగారింటికికూడా వెళ్ళాలి.

పుణ్యక్షేత్రాల్లో కాపురంయిందే గృహస్థుల యింటికి పిలవని వేగంటాలు చాలా యెక్కువ. మారుమూలల్లోవున్నా “వేంకట శాస్త్రుల్లుగారి యిల్లు యెక్కడ?” అంటూనస్తారు. “ఎన్న వెంగడ శాస్త్రుల్లు?” అని అడిగితే “ఆయనండి... ఇంటి పేరు ఏదో కుండీ అని అంటూ వుంటారు ... మంచి పేరే ఆయనది రాజమృడి” అంటారు. “ఏందయ్యా! శాస్త్రుల్లు. ఎవరో నీకోసం కూర్చుండారు. చూడు” అని ఎడరవున్న కిల్లికొట్టు నాయుడు పిలుస్తాడు. వీధిలోకివచ్చి చూస్తుండగా ఆ మనిషిని గుర్తుపట్టడమే కష్టం. ఆ ఆనామి అతి అప్యాయంగా “అదేమిటి శాస్త్రుల్లు, ఆలా చూస్తారే? వీరభద్రాపురంలో మీ మీ పినతల్లిగారి యింటి పక్కని కాపురం వున్నవాళ్లు మా తమ్ముడు అత్తారు. మంచిబోయారు” అంటూ జట్కావాడితో సామానంతా లోపల పైట్టుకుంటాడు, ఊళ్ళో యిన్ని సత్రాలు, ఇన్ని ధర్మచావళ్లు వుండగా నాబోటిగాడి ఒకటిన్నర గదుల అద్దెకోపంలో తల జాచుకోడానికి యీ పిలవని వేరంటం ఏమిటా ... అనిపిస్తుంది. అది వెండలు చంద్రగిరి. తీసికెళ్లమని తిరుచానూరు తీసికెళ్లమని ఆ యజమానిని వేధిస్తాంటారు. ఇది శ్రే/తనూసులకు నిత్యసంఘటన.

పాపం సంభావన బ్రాహ్మలు మొదలైన వారు పిలవాలని పటింపు పెట్టుకొరు. ఆలాంటి

పట్టింపు పెట్టుకుంటే వాళ్ళకు సాగదు. పిలవని పేరంటంగా వెళ్ళాల్సిన విధి వాళ్ళకుంటుంది. వెళ్ళి ఏమీ ఎదురుకొనలేకుండా అక్కడ యజ్ఞమాని యొకడో, పుట్టింజాని యొకడో తెలిసికొని వారిని పొగడుకుంటుండడం వారికి అనుష్ఠిత వికారాలుగా కలుగజేసి కొని వెళ్ళడం కలుపుకోవలసిన ప్రవర్తనలలో ఒకటిగా ఉంటుంది. అమ్మో! మాచందీ! ఓ వెలుయియిప్పిస్తానా అంటూ ఒక్కసారి ఒక రోజులాంటిది చూస్తూన్నా పుచ్చుకొని మడికట్టుకొని పండ్లకాయలతో యిబ్బందిలేని పంట బాగుని పండ్ల వాగ్విధులూ ఒకప్పుడు మెరుగులకోసం గడవని యిషేదగ్రామీణులు యంత విషయం యంత కలుపుకోలు తీసుకు చిట్టచివరికి చేసికొనే నేర్పు ప్రదర్శించుకొంటారు. అక్కడే ఆ బ్రాహ్మణులు పిలవని పేరంటానికి వచ్చినవాళ్ళు అని అందరూ ఎరిగే వుంటారు. అవన్నీ వాళ్ళ చాల నెమ్మదిగా పడుతూనే ఉంటారు.

దేవుడి పెళ్ళికి అంతా పెద్దలే. వచ్చేవారందరూ పిలవని పేరంటానికి వచ్చినవాళ్ళే. దీన్ని బట్టి ఒక సామాన్య లక్షణం గోచరిస్తుంటుంది. దేవునివల్ల మనకు లాభం వుంటుంది. కాబట్టి ఎవరూ మళ్ళీ పిలవకపోయినా వెడతాము. గొప్పవారింటికి పిలవకపోయినా వెడతారు. పేదవారింటికి విలిచినా వెళ్లరు. గొప్పవారి యింట్లో పెండ్లిండ్లలో "N B. Dont Bring Presents" అని ఆహ్వాన పత్రంలో హెచ్చరిక చేసినా చాటునా మాటునా కాన్పులనందజేస్తూనే ఉంటారు. చీదవారింటి పెండ్లిండ్లలో వాళ్ళవల్ల మళ్ళీ రావనే భావంతో చదివించం.

పిలవడానికి కొంత పరిమిత సంఖ్యకల -

లిప్తుపెట్టుకొని వారినిమాత్రము పిలుస్తాండడం ఉంది. ఏ కారణంచేతనో అప్పటికి ముఖ్యులనే మరుస్తూంటాము అంటుంటే ముఖ్యులనే పిలవడం ఎందుకు మరిచామో తెలియదు. అంటున్నది ఒక ముద్రానా వానికీ వలసవచ్చుదు అక్కడను వెళ్ళినవాడో మరొకడో ఒక కుడలేని వ్రాసి పొట్టునేయడం కన్పిస్తుంది.

పిలవని పేరంటాని ప్రతి విషయంలోనూ కలగజేసేవడం కొందరిరీత్యం అలాటిరీత్యం వుంది సమలక్షణే కొంతకాలానికే కొంత చిహ్నంవచ్చు. కాని ఇదేగా వరియిమించేది అయితే చాలా కష్టమేగాక ప్రమాద బూయిస్తుంటాడు. ఈ కథం మనమ్యులకి ఎక్కడ ఎక్కడ ఏమి జరుగుతున్నా రెమకు కావాలి. ఎవరెవరికి పేరంటానికా వారికి తెలియదు. వారికి యెవరికి ఏ రీతిగా వెదిలే నచ్చుకుందో - ఆ విధంగా చెప్పడంతో వారిది అంచెవేసిన వెయ్యి. పురాణాల దగ్గరవారు, భజనలదగ్గర వారు, పెండ్లిండ్లలో వారు, పెత్తనాల వారు, నీలాటిరేవున వారు, నీలాపనిందలను ప్రచారం చేస్తూ మనిషికి మనిషికి పొత్తు కుదగనియ్యకుండా అత్తా కొడల్ల మధ్య, మామ అబ్బళ్ళ మధ్య, భార్య భర్తలమధ్య, వదిలె మరదళ్ళ మధ్య, వియ్యపుకాళ్ళ మధ్య పచ్చిగడ్డివేస్తే భగ్గుమనే టట్టు చేసి మళ్ళీ యేమీ యెరగనట్టూ అక్కడ చేరి ఆయ్యో! అంటూ అంగలార్చుతారు ఇలాంటి పిలవని పేరంటాలు అందరికీ సాధారణంగా అనుభవాలనివే. ఈ అనుభవాలన్నిటిని బట్టి ఎక్కడకైనా పిలవనిదే వెళ్ళే సందర్భాలన్నిటిని గుడి గుచ్చగా "పిలవని పేరంటాలు" అనే వాటియం బయలుదేరింది.

(మద్రాసుఅలిండియా రేడియో వారి సాక్ష్యంతో)

వివాహమహోత్సవం

అయ్యర్స్ వాక్రమం లిమిటెడ్ మేనేజింగ్ డైరెక్టరు డాక్టరు డి. గోపాలాచార్యగారి సోదరి సో. లలితకు, శ్రీ టి. కె. రాధాకృష్ణకు యీ నెల 10వ తేదీన వైభవంగా వివాహంజరిగింది. అశేష బంధుమిత్రులు, పురప్రముఖులు వధూవరుల నభినందించి ఆశీర్వదించారు. సాయంకాలము శ్రీమతి యం. యల్. వసంతకుమారి గాన కచేరీ జరిగింది.

శ్రీ ర ని కో రి క

శ్రీమతి జి. కమలమ్మ

ఆ రోజు యిల్లంతా సందడిగా యున్నది. రాధ బడినుండి రావటంతో టే చిట్టి తమ్ముడు, చెల్లాయి తన దగ్గరకు సరుగత్తు కుంటూ వచ్చారు. “అక్కయ్యా పెద్దక్క వస్తుందట నాన్నా స్టేషనుకు వెళ్ళాడు” అంటూ తమ్ముడు ఏదేదో చెప్పుకొని పోతున్నాడు. రాధ పుస్తకాలు పెట్టేసి అమ్మదగ్గరకు వెళ్ళింది. “అమ్మ పెద్దక్కా వాండ్లు వస్తారా?” అని ఆశగా అడిగింది. చేసిన టిఫెన్ రాధకు పెట్టూ అవునన్నది అమ్మ.

రాధ పుత్రాహముతో గబ గబా వెళ్ళి ముఖం కడుక్కోని, బొట్టు పెట్టుకొని, దువ్వెన తీసికొని జడవేయమని అమ్మదగ్గర కొచ్చింది. అమ్మ జడవేస్తుంటే రాధ రిబ్బను సరిచేస్తూ “ఈసారి అక్కయ్య నన్ను పూరికి తీసుకొని వెళ్తుందికదూ!” అని అమాయకంగా ప్రశ్నించింది. వెంకాయమ్మకు ఏమిచెప్పడానికి తోచక “చూస్తాంకానీ” అని సర్దేసింది.

రాధకు అక్క, బావ వస్తారంటే చటుక్కున ఒకటి జ్ఞాపకానికి వచ్చింది. పోయిన సంవత్సరము అక్కవచ్చినప్పుడు అమ్మతో అన్నది. “రాధను నాతో

కుంచ పూరికి తీసుకొనిపోతానని” రాధకు యిప్పుడు జ్ఞాపకానికి వచ్చింది ఆ గంగతి.

ఆ రోజురాత్రి భోజనాలయిన తర్వాత అందరు జాబామీద చేరారు. నాన్న చదువుకోమని తొందర చేశారు. అయితే తనకు మాత్రం ఆ గోజు చదువుకోవలెనని లేదు. అక్కచెప్పేకబుర్లు వివరించింది. ఏలాగయితేనే? నాన్న తొందర వల్ల పుస్తకాలు తీసుకొని, అందరి ముందుకూర్చున్నది. తిన్నగా యింగ్లీషు పుస్తకముతీసి ఆ రోజు టీచరు చెప్పిన పాఠము చదువుతూంది. తనకేమీ బాధ పడలేదు. మనసంతా అమ్మ అక్క సంభాషణవేపు మళ్ళింది. అక్క “అమ్మా రాధను నాతోకూడ తీసుకొనిపోతాను. అది అక్కడే చదువుకొంటుంది. ఈ పల్లెటూరులో ఏంచదువుతుందని” చెప్పింది. దానికి సమాధానం వెంకాయమ్మ “ఈ సంవత్సరం యిక్కడనే చదువుకొని, వచ్చే సంవత్సరం నీతోకూడ వస్తుందిలే. అది వస్తే చెల్లాయికి తమ్ముడికి ఏమిలోచదు” అని రాధను విడిచివుండలేక సర్ది చెప్పింది. అక్కచేసేదేమిలేక సరి అన్నది. రాధకు మాత్రం ఆ సమయంలో అమ్మమీద

కోపంవచ్చింది. “అమ్మ ఎప్పుడింతే, ఎక్కడికిపోనివ్వదు. సరదాగా పోతానంటే అమ్మకు ఒప్పుదు” అని విసుక్కుంది తనలోనే. ఆ రోజు అట్లనే చాలాసేపు ఆలోచించి నిద్రపోయింది.

మరల ఈ సంవత్సరం అక్క వస్తుందంటే తన సంతోషానికి మేర లేకపోయింది. రాధకు అక్కతోకూడ పట్నంవెళ్లి అక్కడి వింతలు, క్రొత్త ప్రదేశములు చూడాలనిపించింది.

వీధి గుమ్మంలోనికివెళ్ళి చూచింది. యింకా బండిరాలేదు. తమ్ముడు చెల్లాయితో వీధి అడుగుదూడ కూర్చోని ఆడుకొంటూంది. కాసేపయిన తర్వాత వున్నట్లుండి తమ్ముడు అరిచాడు, “అక్కా బండి వస్తుందని” అందరులేచి నిలబడ్డారు. గుమ్మం ముందర జట్కావచ్చి ఆగింది. అందులోనించి నాన్న, అక్క, బావ దిగారు. రాధ కండ్లు సంతోషముతో చెమ్మగిల్లాయి. వాండ్రతోకూడ ముగ్గురు యింటాకి వెళ్లారు. ఆ రోజు కబుర్లతో సంతోషముగా గడచిపోయింది.

ప్రతిసారి అక్క వచ్చినప్పుడు ఆమె పూరికి వెళ్తానంటే, యింకా రెండు రోజులు వుండిపోతే బాగుండుననిపించేది. ఈ సారి రాధను తనతోకూడ తీసుకొని పోతానన్నది కాబట్టి అక్కకూడ తొంద

రగావెళ్లే బాగుండుననిపించింది రాధకు. నాన్న అంటూన్నాడు బావతో “పది రోజులు వుండిపోమ్మని” ఈ సారి “తొంద రగావెళ్ళిపోవలె మామయ్యా! కెలవు లేవని” అంటూన్నాడు బావ. ఈ సమాధానం సంతోషమయింది రాధకు.

అక్క ప్రయాణం దగ్గరిపడింది. లేచి అక్క, బావ పూరికిపోవాలెవని అన్నీ గర్జుకొంటూన్నారు. ఈ మాకు అక్క, బావ తను రాత్రి అందిరుపడుకొని నిద్రపోతున్నారు. కాని తనకుమాత్రం నిద్రపట్టలేదు.

తాను రైలుఎక్కి ఎన్ని సంవత్సరములు అయింది! తనకు మూడేళ్లప్పుడు బాబాయి కొడుకు పెండ్లికి తీసుకొని వెళ్లి నల్లు అమ్మ ఎవరితోనో చెప్తుంటే విన్నది, అదే రాధ రైలు ఎక్కడం అంటే.

ఇప్పుడు అక్కతోకూడ వెళ్ళేటప్పుడు రైలు పెట్టెలో కిటికీతట్టు కూర్చుంటే పచ్చనిపైరులు, చెరువులు, యిసుకబయల్లు, రాతిగుట్టలు చూస్తుండవచ్చును.

హాయిగా రెండురోజులు ప్రయాణం. ఈ మాదిరి రాధ పూహ ప్రపంచములో వుండగా ఎప్పుడో కునుకు పట్టింది.

తెల్లవారింది రైలుకు అంతా రెడీగా వున్నారు. రాధకు తాను అడుగుదామని

పించింది. అయితే అడగడానికి సిగ్గు పడింది. జట్కావాకిట్లో నిలిచింది. పెట్టె బెడ్డింగు తీసుకొచ్చి కూలివాడు బండిలో పెట్టాడు. బావ అందరితో వస్తానంటూ బండి ఎక్కాడు. అక్క కూడ వస్తానంటూ అమ్మదగ్గరకొచ్చి “అమ్మా ఈ సారి రాధను తీసుకొనిపోవడానికి వసతిలేదు. ఈ మారు వచ్చి

నప్పుడు తీసుకొని వెళ్తా”నంది. రాధ దగ్గరకువచ్చి ఒక రూపాయ చేతిలోపెట్టా “బాగా చదువుతుండు రాధా!” అని చెప్పి బండిలో ఎక్కింది. రాధ దిగాలుపడిన ముఖముతో జట్కాపోయినవై పీచూస్తూ నిలబడిపోయింది. తన కోరిక నెరవేరనందులకు ఆ రోజు అంతా తనకేమీ తోచలేదు.

అ న సూ మ

శ్రీ కన్నకంటి వీరభద్రాచార్యులు

ఓ యఖండ కళా స్వరూపిణి
ఓ యమేయ దయా సుధారస
దాయిని! నీవెవర వమ్మా
ధర్మ దేవతపు -

మాయ నంటని బాలదత్తా
త్రేయు లమ్మా! యనుచుఁ బిల్వంగ
హాయిఁ జెందుచు నుంటి నీవన
సూయవా ! జనని!

గోవులును పులు లొక్క రేవునఁ
గ్రోలు చున్నవి సలిల ధారల
పావనీ ! నీ మధుర మధుర త
పఃప్రభావమున -

నిక్కి తిరిగెడి దేవకాంతల
చక్క దిద్దుట కొరకు నారదుఁ
డుక్కు సెనగల నీయ గుగ్గి
ల్లుడకఁ జేసితి వా!

పాల పాపలఁ జేసికొని
బ్రహ్మ విష్ణ్వైశ్ణవలనే డా
యాల నూపుచు తీయతీయని
జోల బాడితివా !

కల్లలను కపటల నెఱుంగని
తల్లి వనికొని ముగురు మూర్తులు
పిల్లలై నీ హృదయ నీమల
పెరుగఁ దలఁచిరిగా !

గాలుఁగదలఁగ నీక - సప్తా
శ్వాస రథమును నిలుపు దీక్షా
శీల - సుమతీదేవి నీ ప్రియ
శిష్యురాలుగదా !

భారత స్త్రీ సహజ శీల, మ
పారమవ్యయ మచలమని, బం
గారు తల్లీ! చాటితివి జో
హరులను గొనుమ !

ఈ శా వా సోక్య వ నిష దు

పూజ్యపాద శ్రీ స్వామి చిన్మయానందజీ

మానవుని వ్యక్తి స్వరూపము

(గతసంచిక తరువాయి)

మరి ఈ ప్రాణముయొక్క వివిధ కార్యములనుబట్టి పంచ సాణములు అని అయిదు పేర్లతో వేదాంతమున వ్యవహరింపబడుచున్నది.

మనోమయకోశము - మనలో ఒక మనము యున్నది అని తెలియనివారులేరు. మనను అను స్త్రోతములోనే, మన సంకయములు, ఆనందములు, కోరికలు మొదలైనవి నివసించును. ఇవి అన్నియుచేరి, అలోచనలు అను నిరంతర ప్రవాహమును కలిగించుచుండును. మనను సంకయాత్మకము; బుద్ధి నిర్ణయాత్మకము. మనము వినిన, మాచిన స్త్రోతములకెల్ల ఈ మనము పరుగెత్తగలిగియున్నది. ఇట్టి సూక్ష్మశక్తివల్ల దీనిని వైశోళములకన్న సూక్ష్మమని తెలుపబడుచున్నది.

విజ్ఞానమయకోశము - వేదాంతభాషలో తరచుగా మనమును బుద్ధిని అభేదయికవిషయమని తెలుపుటకద్దు. మనము ఒక నిశ్చయాత్మక స్థితికివచ్చి తీర్మానము చేయగలిగిన, బుద్ధి అని తెలుచబడును. బుద్ధి పూర్వము విని యాడని స్త్రోతములనుబోధింపవలెననియు గనుక మనమున్న బుద్ధి సూక్ష్మమని తెలుపబడుచున్నది. ఇదివరకు అనుభవింపని రంగములలో అది విహరించగలిగియున్నది. కనుక బుద్ధి లేక జ్ఞానము మనోమయ కోశమునకన్న సూక్ష్మమని తెలుపబడుచున్నది.

ఆనందమయకోశము - ఇది మనము సుషుప్తి అవస్థలో అనగా గాఢ నిద్రలో అనుభవించు అజ్ఞాన ఆవరణము లేక గుణాభావ దశ. దీనిని ఆనందమని తెలుపుటవలన మానవుడు జాగ్రత్తావస్థలోను, స్వప్నావస్థలోను ఎట్టిదశ పొందియుండినను, సుషుప్తి అను

గాఢనిద్ర పొందగనే నిర్మల శాంతమును, లేక ఆనందమును అనుభవించుచున్నాడు. భౌగ్యవంతులగాని, బీదలుగాని, జయము పొందిన, అపజయము పొందిన, అరోగ్యముతోనో, రోగముతోనో వృద్ధులూ యౌవనులూ ఆనందము ఒకే స్వరూప ఆనందమును సుషుప్తి యందు అనుభవించుచున్నారు. సామాన్య బుద్ధితో గమనించువారు ఇది జ్ఞానరహిత అవస్థ లేక తాన్య అవస్థ అని తలచుచున్నారు. అనగా ఈ అవస్థలో నుండువారు విషయ జ్ఞానము లేకున్నారు అని వారి అభిప్రాయము. ఇట్టి గాఢ నిద్రావస్థలో తను కలిగిన అనుభవములు ఏవినిలేక, అవి మరల అతనిని బాధ పెట్టని స్థితి అను ఆనందమును అనుభవింపుచున్నాడు. ఎటులైనను సరే, అతడు అనుభవించు ఆనందము అతడు స్పష్టముగా తెలుసుకొనుచున్నాడు.

పీటి అన్నిటి కన్నను సూక్ష్మమైనది మన జీవ అంశము. ఈ అయిదు కోశములకు సూక్ష్మదారము లిది. ఇదివరకు విశదీకరించిన పంచకోశములు, ఈ శాస్త్రగ్రంథ గీస అంశము అన్నికలిసి నాకు, మీకుమీద నిష్కర్మాల శరీర స్వరూపము ఏర్పరచుచున్నది. మనోకోశము, విజ్ఞానకోశము నిర్మలముగాను, పరిశుద్ధము గను యుండునట్లేన అట్టి జీవీయందు ప్రజ్ఞ మిక్కిలి ప్రకాశవంతముగ నుండును. రాలియందు మనము లేదు; బుద్ధియులేదు. కనుక వాటిలో ప్రజ్ఞ ఏమాత్రమునులేదు. ఈ రాలి జీవమునకన్న పృథ్వికాతిలో కొంత మనను, విజ్ఞానము అంశమాత్రములో యున్నదని వేదాంతము తెలుపుచున్నది. కనుక వాటిలో ప్రజ్ఞ లేకము కనుగొనుచున్నాము. జంతువులయందు

మనసు, బుద్ధి మరియు వృద్ధి గాంచియున్నది. కనుక వాటి ప్రజ్ఞ విశేషముగా కనబడుచున్నది. అన్నిటి కన్న ఉత్కృష్ట అభివృద్ధి గాంచినది మానవుడు.

మనసును, బుద్ధియు నిర్మలముగా నుండుచోట ప్రజ్ఞ తీవ్రముగ ప్రకాశించుచుండును. మహాబుద్ధులు, పరమసాధువులు మైగంబురులయందు ప్రజ్ఞ పరిపూర్ణ ప్రకాశముగాంచి యుండును. “బ్రహ్మవిత్ బ్రహ్మ ఏవ భవతి.” అని శ్రుతులు తెలుపుచున్నవి. అనగా బ్రహ్మను ఎరిగిన మహాసీయుడు బ్రహ్మయే అగు చున్నాడు. ఇట్టి శుద్ధ ప్రజ్ఞను, అనగా ఆత్మను, జీవ అంశమును, కనుగొనుటయే జీవిత గమ్యస్థానము. జన్మరూప నిర్మూలములేక మానవాతీత కార్య నిర్వాహకము.

వాస్తవముగా మనము జీవ అంశములే అయి యున్నను, యన నిజస్వరూపమును సత్యరీతిని తెలుసు కొనని దోషమువల్ల, ఈ బాహ్య శరీరత్రయములలో జీవితోనో యొక దానితో ఐక్యము కల్పించుకొని, మన వివిధవృత్తి స్వరూపములు మనవని నమ్ము చున్నాము. ఇట్లు ఒక సమయమున “నేను నల్లగ యున్నాను” అని, “నేను బ్రాహ్మణుడను” “నేను పొట్టిగ యున్నాను” అని దేహముతో కలుసుకొను చున్నాము. ఒకసారి. “నాకు సంశయము కలుగు చున్నది” “నాకు భ్రమకలుగుచున్నది” “నాకు చీకాకుగా యున్నది” అని మనసుతో సంబంధము కలిగించుకొనుచున్నాము. మరి యొకసారి, “నేను చాల బుద్ధిమంతుడనని, నేనుండగిలి యున్నాను.” “నాకు ఒక విషయము తెలియుచున్నది” అని, బుద్ధితో ఐక్యము పొందుచున్నాము.

ఇట్లు గమనించిన మనలో ఏదో యొక గుంపు మనుష్యులున్నట్లు లోచించుచున్నది. ఇట్లు మనము ఈ బాహ్య విషయ కోశములతో తాదాత్మ్యము కల్పించుకొని, పిచ్చివారమై, పరిమితి, దుఃఖము అందోళన ములపాలై అల్లాడుచున్నాము. ఇట్టి భారమువల్ల ఈ సంసారము మన స్వకల్పితము. ఈ పరిమితులకు

లోనై, దుఃఖములనుభవించుటంతయు మన బాధ్యత లుగా నున్నవి.

ఇట్లు మనము పైన తెలుపబడిన విచ్ఛిన్న, భ్రమకు లోనైన వ్యక్తులుగ ఆనుభవించి జీవించుచున్నను, మన అంతరకోశముల తృప్తికొరకు మన బాహ్య కోశము లను త్యజించ సిద్ధముగా యుండుట ప్రకటితమగు చున్నది. ఉదాహరణమునకు, ఒకనికి చేతియందు బహు బాధ కలిగించు వ్రణము ఏర్పడినదని అను కొందము. వైద్యుడు పరీక్షించి, ఆ చేతిని ఛేదించి తీరవలెనని సలహా ఇచ్చును. అతడు తన మనసుకు కలుగుబాధ తొలగించుకొనుటకై, ఈ స్థూల శరీర ఛేదనమునకు యుప్పకొనుచున్నాడు.

మరియొక చోట, ఒకనికి మరే సంబంధమైనదో లేక, రాజకీయ సంబంధమైన విషయము స్వాయ సమృతమని బుద్ధితోచిన యెడల, అట్టి సంస్కార కర్త, తన స్థూల శరీరమునకుగాని, మానసిక శరీర మునకుగాని, ఎట్టి బాధలేన ఆనుభవంప సమ్యగింది, తనబుద్ధి నిశ్చితమును కాపాడుకొనును. అనగా అతడు అంతరకోశములతో ఐక్యము పొందిన, దాని సంతోషమునకై బాహ్యకోశముల ఆశలు, సౌకర్య ములను నిర్లక్ష్యము చేయుటకు సిద్ధముగానున్నాడు.

ఇట్టి తర్కమును చక్కగ అనుసరించగలిగియుండిన, (మైగంబరులు,) మహాపురుషులు, మన నిజస్వరూపము ఆర్యయని తెలుసుకొనిన వెనుక, వారి కోశములనన్ని టిని చిత్రవధకు లోబడుటకు, ఒప్పుకొని వాటిని నిర్లక్ష్యభావముతో చూడగలిగిన తీర్మానము చక్కగ బోధపడగలదు. ఏమక్రిస్తును క్షుణ్ణ పాలుచేసి, కొయ్యల క్రామమీద నిలబెట్టి హింసించినను, మనహృద్ధిగా, హృద్ధి విశ్వాసముతో, కనికరముతో త్యాగ భావముతో, “ఒ భగవానుడా! ఈ అజ్ఞానులను క్షమించుము. వారు చేయు కార్యములు వారు తెలుసు కొనలేకున్నారు.” అని వేడుకొనెను. మనకాలములో ఒకమహాత్ముడు తుపాకి గుండలతో కాల్రబడికూడ, రామ రామయను తారకమంత్రమును జపించుచు దేహ మును త్యజించగలిగెను.

మనము చరిత్రలో చదివియున్నాము. అలక్ష్మండరు హిందూదేశమున నిజము భేరి ప్రకాశించుచు నాడిచేయు నపుడు ఒక మహాపురుషుడు ఉత్తర హిందూస్థానమున దూడగలిగెను. అతడు ఈ చక్రవర్తిని నిర్లక్ష్యం చేయగా, ఔరంగాజీబు ఖండించబడినది. ముగిసినదియు అలక్ష్మండరు అతడు బంధింపడియుండు పైర సాలకు ఔరంగజీబు ప్రభుత్వము తెలుపుకొనుచు, ఒక వరము కోరుకొనిన యిచ్చెదను అని అతనితో చెప్పెను. ఆ మహాపురుషుడు చక్రవర్తి ముఖము వీక్షించి, సత్య జ్ఞానమువల్ల కలిగిన నిర్లక్ష్య భావముతో, పూర్వజ్ఞానికి యుండగల కాంత భావముతో “నీవు నూర్మనిశీరణములను అడ్డగించుచున్నావు. కొంత ప్రక్కకు (వై)తొలుగుము. నేను కోరు వరమంతయు ఇంతే” అని నుడివెనట. తన స్వస్వరూపమును పునర్దర్శము పొందుటవల్ల భ్రమలన్నియు తొలగుట అపరిపూర్ణతలు తొలగుటయేగాక, తక్షణమే మననా తీర, దైవపదవిని పొందగల ఊర్వగమనముగానున్నది.

ఈపనివదు కర్తలగు ఋషులు పొందగోరిన హిందూమతము ఎటువంటిది అనగా వారిలో ప్రతి యొక్కరును మానవాతీతులై యుండవలెను. నిర్జీత పరిస్థితులకు అధికారులుగ నుండవలెను, తన చుట్టును, తనలోను కలుగుచుండు వ్యవహారములను జయించిన వారుగ నుండవలెను, ఇట్టి నిర్మాణమును మనలో ప్రతి

యొక్కరు అనుసరించగలరే. తెలుపునదే ఈపనివ దులు. జ్ఞానయజ్ఞమనగా, మనలోనుండు అసత్య ముగ్రహాన్ని బీభత్స విణువలన్నిటిని, ప్రశ్నలించు జ్ఞానాగ్నియించి అణచుచేయుట. మనము ఈ విష యపురిత కోశములలో ఐక్యముకలిగింకొని, నాకు గుండా తివిల్ దృష్టిని గమనించుచు అనేక సీత విణువలకు లోపైలందోక పడుచున్నాము. ఇట్టి మన బాహ్యకోశ ములతో ఐక్యము పొందిన తీర్మానమును ఎట్లు విర మించుకొనగలమో, మన స్వస్వరూపమును ఎట్లు పున ర్దర్శనము పొందగలమో శేష తీర్మానించుటకు పమ్మ తించెదము.

ఇన్ని వివరణములు తెలుసుకొన అగత్యమేమున్నదని మీరు ఆశ్చర్య పడవచ్చును. “నాకు ఈపదేశించినట్లు నేను వదుచుకొనిన చాలదా” అని ఒక సోదర సాధకుడు ప్రశ్నించెను. మిత్రులారా! భక్తి అను నది, సాధకునకు ఒక గొప్ప బలవత్తై మైన ఈపకరణమే. కాని మూఢభక్తి భయమువల్ల ఉత్పన్నమయి, అజ్ఞాన మున వృద్ధిగాంచుచున్నా, అది గొప్ప బంధమేయగు చున్నది. సాధకు జ్ఞానమువల్ల పదునుకొని, మార్గ నూచకమగుచున్నది. మనయాశ్రమా నుఖప్రయాణముపొంది, చక్కని గురికలిగి, తీవ్రవేగముతో గమ్యస్థానము చేరగలుగుదము.

ఓం కాంతి: కాంతి: కాంతి:

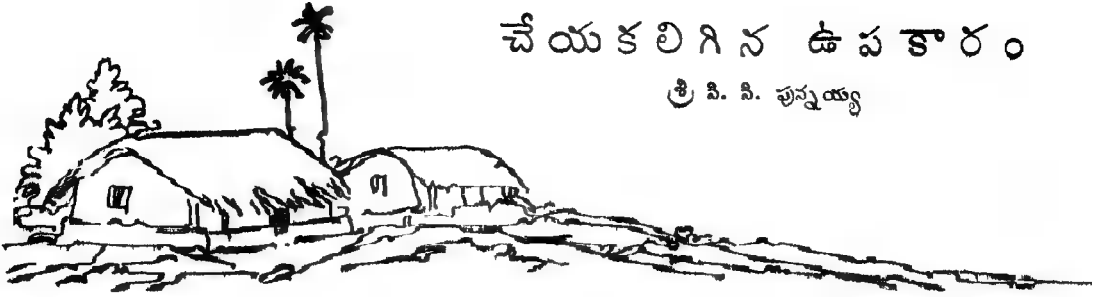
సోమము

పా త్రు డు గా రి
బాల సంజీవిని (Regd)
 విల్లల లివర్ అండ్ స్ప్రిన్ వ్యాధులను నివారించును
డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు అండ్ బదర్స్,
 19, దక్షిణ మాడవీధి, మైలాపూరు, మదరాసు-4. Phone 85254

కుంభకోణము ప్రాంత: 1. సారంగపాణి కోవిల, తూర్పువీధి.
 అన్ని మందుల షాపులలోను దొరుకును.

చేయకలిగిన ఉపకారం

శ్రీ సి. సి. పున్నయ్య

ప్రతి ఏటా చేసని కాలపు శలవుల్లో మా స్వగ్రామానికి వెళ్లివాడిని. అది కుగ్రామం కాదు; బస్తీయని అనడానికి అవకాశం లేదు. ఊరి చుట్టూ పరిపాలాలు, మామిడి బడిమామిడితోటలున్నవి. సముద్రతీరం. చల్లనిగాలి, చక్కని మంచినీళ్ల వనతి; ఆరోగ్య నిలయంగా నుంటుంది. నాచిన్న పుటినుండి చూస్తున్నాను - యిన్ని వనతులుండికూడ ఇండ్ల సంఖ్య పెరుగడంలే దక్కడ; ఊరు పెద్దదయి పురోభివృద్ధి గాంచడంలేదు.

నా చిన్నతనంలో సయితం బీన, కిక్కి యున్నా కూటికి కడువై అలమటించారని నేనెరుగను. 'జోలెకట్టుకొని నాలుగు బజారులు తిరిగినా సులభంగా మా నెడు బియ్యం దొరికేది. గ్రామంలోని అధిక సంఖ్యాకులు చేసేత పారిశ్రామికులు. బట్ల వంచి చాకిరి చేసేవారు. వచ్చే ఆదాయంతో తమ అవసరములు గడుపుకొని తృణమో, ఫణమో మిగుల్చుకోకలిగేవారు. రైతుల్లో పెద్ద భూస్వాములు, సన్నకారువారు కూడ దానధర్మాలు, పరమార్థచింతకలిగి యుండే వారు. వ్యాపారస్తులైనా న్యాయాన్ని, ధర్మాన్ని అనుసరించి యుంటుండేవారు. అప్పట్లో పరస్పరసహృదయం, విశ్వాసం

యుంటూ ప్రజలు సమైక్యంగా నుంటుండే వారు.

నాకు మా జన్మస్థలాన్ని గురించిన అభిప్రాయం ఆనాడు, యీనాడు ఒకటే - నాలుగు యశరాల పొలముండి, ఒక కొండు, రెండు పశువులుంటే ఏకలకత్తా, మద్రాసు నగరాలలో వేలకువేలు సంపాదిస్తూగడిచే జీవితంకంటే వెయ్యిరెట్లు ఆనందంగా, సౌభాగ్యవంతంగా గడుపవచ్చునని. అయితే యీనాడు ఆగ్రామానికి బీదకళ పడడానికి కారణము ఏమిటని అడుగుతారని నాకు తెలుసు. కొద్దోగొప్పో ఆస్తి యున్నవాళ్లు ఉన్నది కరుక్కొని తింటూ సోమరులు కావడం, వేలులక్షలున్న వాళ్లు స్వార్థంతో అంతులేని పేరాశలతో తోడి సామాన్య ప్రజాసేవాన్ని దోచిపారేసి వారి కుటుంబాలను నేల మట్టానికి తేవడం, ప్రజలలో పరస్పర సహృదయము, సహకారము, పరమార్థచింత నశించడము యందుకు కారణాలు.

ఇప్పుడు సయితం ఆగ్రామానికి వెళ్లితే పోయిన ప్రాణాలను తట్టిలేపే సముద్రపు గాలి, ఎన్ని పదునులు వాన కురిసినా అరగంట తరువాత కాలికి తడిగాని తెల్లని యిసుక, పెంకాయ నీళ్లను మరపించే

మంచి నీళ్లు, నాకాగ్రామంమీద విశేష భక్తి, గౌరవ, అభిమానాలను రేకెత్తిస్తుంటవి. కాని యూరిసితి చూద్దామూంటే — చేనేత పారిశ్రామికులకు వృత్తిలేదు; వ్యాపారము మొదలించడంతో అనేక వర్తకుల కుటుంబాలు చితికిపోయినవి. ఏ పదిమంది భూస్వాములొత్ప మిగిలిన రైతు కుటుంబాలు చచ్చి చావక యూగిసలాడుతున్నారు. కూలి నాలి చేసికొని జీవించే వారికి న్యాయమైన జీవనంలేదు — ప్రతివాడలో యిండ్లు జీర్ణావస్థలోనున్నవి. ఏ ఒక్కరి మొగాన కళాకాంతులులేవు. చాలయిండ్లు తాళాలు వేయబడియున్నవి — పాపం జీవనోపాధి కొరకు ఏకానని దేశాలకు తరలివెళ్లారో! వయోవృద్ధులంతా చాలమంది చనిపోయారు. యీ నాటి ప్రజల్లో ఒకకట్టు బాటు, నీతి, నియమాలు, చిన్న పెద్ద, మట్టు మర్యాదలు బాగా నీరసించినవి. మహాలక్ష్మమ్మ చెట్టుకు సమీపంలోనుండే ఒక వేపచెట్టుక్రింద ఎడతెరపి లేకుండా పని సాగే కమ్మరి కొలిమిలేదు. ముమారు పదిమంది వడ్రంగులు తీరికలేకుండా పని చేస్తుండే ఆ యూళ్లో, ఒకరో యిద్దరో ఉన్నట్లు, లేనట్లు జీవయాత్ర సాగిస్తున్నారు.

నేను చదువుకుంటున్నప్పటినుండి నేనాయూరికి వెళ్లగానే పట్నమానపు కబుర్ల కొరకు ఎంతో మంది గుమికూడేవారు.

నేను వెళ్లినచోటల్లా కనీసం అరగంటైనా నన్ను నిలవేసేవారు. నాకు సయితం ప్రొద్దుపోక గ్రామం మొత్తం నిరుడుతుండేవాడిని. నా చిన్నతనంనుండి రోడ్డు వెంబడి చెట్టు నీడన రాముణ్ణి చూస్తున్నాను. దాని సమీపంలోనే అతని పూరిల్లుండేది. నేను వెళ్లి ఆగ్రామంలోనున్నంత కాలం ఏదో పుస్తకమో, పేపరో తీసికొని మధ్యాహ్నం వేళప్పుడు రాముడుండే చెట్టునీడకు చేరేవాడిని. నాతోబాటు ఎండకు విశ్రాంతి తీసికుంటూ కొందరు అక్కడ కూర్చుండేవారు. అతని ప్రక్కన ఒక పడేళ్ల పిల్ల యుండి ఆడుకుంటుంటే రాముడు చెప్పలు కుట్టేవాడు. ఊళ్ళోనివాళ్లంతా నా చిన్నప్పుడు అతని చేతనే చెప్పలు కుట్టించుకునేవారు. నేనున్నంత సేపు ఏవేవో మాట్లాడేవాడు. దినదినానికి క్రమంగా తన వృత్తి గ్రామంలోని పరిస్థితులతో బాటు ఏలాగనీగసిస్తున్నది హృదయ విచారకంగా చెప్పేవాడు. నేను సయితం సానుభూతితో పట్నమానపు విశేషాలను, వింతలను చెప్తూ అతనిని ఉత్సాహపరచాలని చూచేవాడను.

నాచదువయిపోయింది. ఉద్యోగంలో చేరడానికి ముందు మూడు నెలలు మాగ్రామంలో ఉండి ఒక రోజున యథాప్రకారం రాముడితో కాలక్షేపానికి వెళ్లాను.

“ఏం బాబయ్యా! భోంచేశారా”

అన్నాడు.

“అ . అంటూ” “రాముడూ! దేనికి వెంకి మకారం పెడుతున్నాది” అన్నాను.

“ఏం దోలే బాబయ్యా-నాగారబామ్మ కొలువులకు పోవాలని అర్థరూపాయి కావా లంటున్నాది; యింట్లో పోయిపోయింది, పోయి క్రిందికి లేక రెండు గోడలనుండి నాలుగు యిండ్లలో నాలుగు కవళాలు లేచుకొని ఆకలిబాధ తీర్చుకుంటున్నాము. దీనికి నేను ఎక్కడినుండి అర్థరూపాయి తెచ్చి యివ్వగలను? — పిల్లలకు చెప్పినా పెద్ద వాళ్ళ సాధక బాధకాలు అర్థంకావు”

అర్థరూపాయి జేబులోనుండి తీసి “వెంకి! ఏడవకు - యిదిగో తీసికొని వెళ్లు” అని యిచ్చిపంపాను.

“బాబయ్యా! మునుపటిరోజుల్లో పది మంది పెద్ద ఆనాములయిండ్లకు చెప్పలు కుట్టిస్తే సంవత్సరానికి పదిసలకల తిండి గింజలు దొరికేవి. వాటితో బాటు చిల్లర చిల్లరగా చాకిరిచేస్తే వచ్చే ఆదాయంతో చీకుచింత లేకుండా జీవయాత్ర సాగించే వారం. అప్పట్లో పెద్దవాళ్ళు ధర్మ ప్రభు వులు; దమ, దాక్షిణ్యాలు కలవారు. రెడ్లలో వెంకటరెడ్డి, కావుల్లో హనుమంతం తలపాగాలతో, వెండి మొలత్రాళ్ళు, చేతు లకు బంగారు మురుగులు, చెవులకు ఎర్ర రాళ్ళ అంబు జోళ్లతో బజారునపోతుంటేనే రాజసంగానుడేది. నాబోటివాడు ఎదు

రుగా నిలబడితే వారంగోజులకు కూటికి కడపు లేకుండా దొరికేది వారిదగ్గర. అట్టివారు లేరు యీ రోజుల్లో - నాబోటి వారు చాకిరి చేస్తామన్నా యీ కుర్ర కారుకు అది అవసరంలేదు. మదులు, యిరవైలు యిచ్చి కాంతం దీపాల కాంతుల్లో ఎందుకు కొరగాని చెప్పల జత లను కొంటారుకాని, అంతకంటే మంచివి, అందమైనవి, హాయిని గూర్చేవి నేను కుట్టి యుంచినా వారు కన్నెత్తిచూడరు. ఇక మా వృత్తికి యిక ఆస్కారమేమున్నది? ఇలాగే చెప్పలు కుట్టి యుంచి మీబోటి ఏ అయ్య అయినా కొంటాడేమోనని ఎదురుచూస్తూ, ఏదో వచ్చిన ఆదాయంతో తినితినక కాలంగడుపుతున్నాం”

కుట్టి పెట్టియున్న ఏడనిమిది జతలు ప్రక్కనే యుండి నావైపు చూస్తున్నవా అనిపించింది. ఒకటొకటిగా చేతికి తీసి కొని చూడసాగాను.

“బాబయ్యా! - చూడండి - యిది నూలుకుట్టుకాదు. వారు కుట్టు. ఇందులో ఏజతైనాసరే ఎంత మొరటుగావాడినా కనీసం ఒక సంవత్సరము పబ్బం గడుస్తుంది- మరి పట్నంలో మీరు చెప్పలు కొంటుంటారుకదా - జత ఎంతకాలముంటుంది” అన్నాడు.

నిజానికి చెప్పల జతలు బాగున్నవి. వస్తువు నాణ్యత తెలియకుండా ఆడంబ

రానికి ప్రాకులాడే యీ నాటివారు బోలెడంతదబ్బు తగలేయడమేకాక దేశానికి జీవకర్తయైన గృహపరిశ్రమలను వెన్నున పొడుస్తున్నారనుకున్నాను.

“రాముడూ! నాకు సరిపోయే ఒక జరయియ్యో” అన్నాను నా కప్పట్లో అంతగా అవసరము లేకపోయినా.

వాడు ఒక దాని తరువాత ఒకటి తొడిగిచూచి అది సరిగ్గా నున్నదాన్ని ఒకటి తుడుస్తూ “బాబయ్యా! మా దానిలాంటి పరిశ్రమలను ప్రజలు అభిమానిస్తేగాని ఉత్పత్తులు నాణ్యంగా తయారు కావు; పరిశ్రమలు వృద్ధిగాంచవు” అనిచెప్పి నా కాళ్లకు తగిలించాడు.

“ఎంత యియ్యమంటావు”

“మీ దయ”

అయిదురూపాయల కాగితము తీసి యిచ్చాను. రాముడి కండ్లలో తృప్తి, సంతోషము, కృతజ్ఞత తొణికిసలాడినవి.

ఉద్యోగంలో చేరిన తరువాత మూడు సంవత్సరాలు మాయూరికే వెళ్లేదేదు. సంక్రాంతి పండుగకుముందు అవకాశం కల్పించుకొని వెళ్లాను.

ఎప్పటివాడుక ప్రకారం రోడ్డుప్రక్క నున్న వేపచెట్టునీడకు వెళ్లాను కాని

రాముడులేదు. ఏనుయినాబా అనుకుంటూ చుట్టూ చూస్తుండేసరికి నగ్నిపంలొని గుడిశలోనుండి వెంకి బయటికివచ్చి నన్ను చూచి నా పైపుకు పగులెత్తింది.

“వెంకి! బుం అయ్య ఏడి” అన్నాను.

“గుడిశలో ఉన్నాడు బాబయ్యా! పిలవనా” అంటూ పారిపోయింది.

రాముడు కర్ర పోతుకుంటూ గుడిశ వెలుపలికి వచ్చాడు. ఉక్కుమనిషిలాంటి వాడు బాగా డసిలాడు. నన్ను చూచి “బాబయ్యా! మీకుకూడ యీ యూరి మీద, మా మీద అభిమానం నశించి నట్లున్నదే” అంటూ చెట్టునీడకువచ్చాడు.

“ఏమిటి రాముడూ! యిలాగ నీర సించిపోయావు.”

“అవును నీరసించాను - గ్రామంతో పాటు నీరసించక తప్పలేదు. ఈవూళ్లో తిండేది బాబయ్యా! మా బోటివారికి ఎన్నియిండ్లవాళ్లు నలుముఖాల పొట్టచేత బట్టుకొని వెళ్లారు. మీరు చూచి యుంటారు-మన యూళ్ళో రాత్రింబగళ్ళు పనిచేస్తుండే పది వడ్రంగి కుటుంబాలు, వేపచెట్టుక్రింది కమ్మరికొలిమి యీ సాడు యున్నవా? యిక చేనేత పారిశ్రామికులు జీవనం గడువడానికి పడరాని యిక్కట్లు పడుతున్నారు. చాలామంది దేశాంతరాలకు పోతున్నారు. ఇక నా సమ

కాలికుల్లో నేను, బత్తుడు బ్రహ్మయ్య తప్ప యింకెవరున్నారు యీ యూళ్లో.”

“ఏమిటి రాముడా అలాగంటావు!”

“పోడుగు చొక్కాలు తోడుక్కొని ఉపన్యాసాలిస్తే మాకు వృత్తులుంటవా బాబయ్యా! మా వృత్తులను భారీ యంత్ర పరిశ్రమల పోటీనుండి రక్షించాలి. మేము తయారుచేసే వస్తువులను కొనే లాగ ప్రభుత్వము ప్రజలను ప్రోత్సహించాలి; ప్రజలు అభిమానించి ఆదరించాలి మా పరిశ్రమలను. కుటీరపరిశ్రమల పుత్పత్తుల అమ్మకానికి దేశంలోను, విదేశాలలోను సాధ్యమైనన్ని వసతుల కొరకు ప్రభుత్వము, అన్వేషించాలి. అప్పుడు ఉత్పత్తుల నాణ్యత పెరుగడం, దేశం బాగుపడటం ఉంటుంది” అన్నాడు గుక్క త్రిప్పకోలేకుండా. పెద్దదగ్గు వచ్చింది. రాముడు ఉక్కిరి బిక్కిరై నాడు. వెంకి ఒక చెయ్యి, నేనొక చెయ్యి పట్టుకొని అతనిని గుడిశెలోకి చేర్చాము.

నే నా యూళ్లో నున్నన్ని రోజులు అయిదు, పదియిస్తూ రోజూవెళ్లి పది నిమిషాలైనా రాముడితో మాట్లాడి రానిదే మనసు నిలిచేదికదు. ఒక రోజున మధ్యాహ్నం రాముడు చాల సీరసంగా కనుపించాడు. నేను వెళ్ళగానే మంచములో పండుకొనే నా రెండు చేతులను పట్టుకొని “బాబయ్యా! నా

జీవితం ఒకటి రెండు రోజుల గడువులోకి వచ్చింది. వెంకికి పెండ్లియ్యాడు వచ్చింది; మాకు నా అనేదిక్కు మరెవ్వకలేదు. మరి నా తర్వాత ...” అన్నాడు బాల బాల కండ్లనీరు కారుస్తూ.

“పరవాలేదులే రాముడా! - నీవు ఆయాసపడకు - వెంకి మా ఆడపిల్లల్లో ఒకరేగా నుంటుందిలే” అన్నాను నాను భూతితో. నాకండ్లు సయితం చెమ్మ గిలినవి.

“కృతజ్ఞుడను బాబయ్యా! - నీ రుణం నేనెలా తీర్చుకొనున్నానో చెప్పలేను. నాకున్న ఒక చింత తీరిపోయింది. నిశ్చింతగా నా జీవయాత్ర ముగించవచ్చునేనిక- వెంకి! యింతకాలం మీ అమ్మ చని పోయినప్పటినుండి నాతోపాటు కష్టమో, సుఖమో అనుభవించావు. ఇక నేను చాటిపోతున్నాను. ఇక బాబయ్యే నీకు తండ్రినా, తల్లినా. బాబయ్య కనుసన్నలలో మెలగమ్మా! యింతకంటే నేను ఒప్పజెప్పవలసిన ఆస్తిపాస్తులు నీకు తెలియనివేమిలేవు” అన్నాడు రాముడు.

వెంకి భోరున వెక్కి వెక్కి ఏడ్చు సాగింది. నేనాదృశ్యం చూడలేక మెల్లగా యింటిముఖం పట్టాను. తర్వాత మూడు రోజులకు రాముడి జీవాత్మ పరమార్థలో చేరిపోయింది.

నేను మద్రాసుకు వెళ్లేటప్పుడు వెంకిని వెంటబెట్టుకొని వెళ్లాను. చదువు చెప్పించి మెల్లగా నర్సుగా తర్ఫీదు చేయించాను. ఒక ప్రైవేటు హాస్పిటలులో నౌకరి సమ కూరింది. ఒక హోస్కూలులో ఉపాధ్యాయుడుగా నుంటున్న యువకునకు వెంకికి వివాహమయింది. పరలోకవాసి రాముడి ఆత్మకు యింతకంటే శాంతిని సమ

కూర్చకలిగేది మరేమి యుంటుంది ? నేను రాముడి కుటుంబానికి చేసిన సహాయాన్ని చూచి అయినవార్లు, కాని వాళ్లుకూడ అనేక రకాలుగా విమర్శించారు. కాని ఆత్మసమ్మతంగా పారమార్థిక చింతతో నేను చేసిన సహాయం యితరుల దూషణ భూషణలకు మాత్రం కాదు.

హైద్రాబాదు నగరంలో పొట్టితిప్పలకు ఆడ వాళ్లుకూడా పైకిల్ రిక్తాలు తొక్కుతున్నారని తెలిసింది. ఏప్రిల్ నెలలో యిద్దరు రాత్రిళ్లు రెండో సినిమానుంచి ఆడవాళ్లను యింటికి తీసుకు

వెళుతున్న రిక్తావారీలు కనిపించారు. అంతకు రెండు నెలల క్రితం ఒక రాత్రి మగవేషంతో పైకిల్ తొక్కుతున్న ఒక స్త్రీని పోలీసులు అరెస్టు చేశారు.

— సుబ్బారావు

వే స వి కాలంలో

మెదడును చల్లబరచి, శిరోజు
ములను నల్లబరచి, కుదుళ్లను
పదిలము చేయునది

కే స రి గా రి

భృంగ మ ల క తైల ము

వెల రు. 2-0-0

వాడి చూడండి.

కేసరి కుటీరం లిమిటెడ్

రాయపేట, మద్రాసు 14.

ప్రబోధం

‘సుధ’

అది పెండ్లిలోనా, ఇంకా కిక్కిరించుకుంటున్నా వచ్చే రోజు బంధు బంధుల గౌరవ మర్యాదలతో సుఖో తోంది. పాగవతి ఏదో అవ్యక్త ఆనందానుభూతిని పొందుతోంది. కాని ఏమో గెలిచిన భయభీతులు మాత్రం మనస్సులో దట్టంగా కమ్ముతున్నాయి. వచ్చేరోజు బంధు మిత్రులంతా పెండ్లి కూతుర్ని చూచి సలుకరించి ఏదో అప్యాయంగా చూట్లాడి వెళ్లిపోతున్నారు. కన్యదాతలకేగాక వచ్చిన బంధు జనులకు కూడ ముఖ్యమైన వ్యక్తి పెండ్లి కూతురు. ఈ మాడావిడి అంతా ఆమె నిమిత్తమైవచ్చినదేగా!

పార్వతి చిన్న కుగ్రామంలో పెరిగింది. తండ్రి పెద్ద మోతుపరు. కరణీకం, వ్యవసాయం చేసు కొంటున్న సంపన్న గృహం. ప్రైవేరీ చదువుతో పూర్తిచేసిన విద్యాభ్యాసం పార్వతిది. బాత్రిగా పల్లెటూరు కావటంవల్ల ఏమాత్రం వైజ్ఞానిక వాతావరణంకాదు. అందువల్ల లలితకళా ప్రవేశానికి కూడా అవకాశంలేకపోయింది. ఏవో పూజపాటలు జోలపాటలు మినహా, సినిమా పాటలు కృతులు వగైరా కచ్చేరి పాటలురావు. తొలిమాలు బిడ్డ పార్వతి. తండ్రికి పెండ్లి చేయటం విషయంలో అనుభవములేదన్న మాట. చాలా ఘనంగాను వైభవంగాను చెయ్యాలని మాత్రం ఆతని వాంఛ. అటుచు చదువు కున్నవాడు. బిడ్డవాడు. రూపురేఖలకు లోటులేదు. మదనుడికైన ఆకరీరుడన్న లోటువుంది. అటుచు ఉమాకాంతునకదికూడ లోటులేదు. పాదరసంవంటి చురుకైన బుద్ధి. పార్వతికి అన్నివిధాల తగినవాడని నిశ్చయించుకున్నారు.

‘వెంకటరత్నం ఎడ్వకేటు. బిడ్డీలో పుట్టి పెరిగిన నవనాగరీకుడు. ఎంత నాగరీకుడైనా స్త్రీలు చదువు కొంటే సంసారం చెయ్యరనే దృక్పథం గలవాడు. అందుచేత తన ఆడపిల్లలకు ఉన్నత విద్య గఱపింప లేదు. తాను తెచ్చుకొనబోయే కోడలు కూడా

మరిగ పక్షమైన ప్రైవేరీచదువు చదువుకున్నదే. మోతుపరు గ్రామకరణంగారి కుమార్తెను ఉమా కాంతునికి ఖాయం చేసుకొన్నాడు.

ఉమాకాంతుడు చదువుకున్న పిల్లను చేసుకోవాలను కున్నాడు. తన భావనిగురించి విద్యార్థి దశలో ఎవోకలలుగ న్నాడు. నాటి ఆకాసాధాలన్నీ నేడు వస్తునాయను కంటున్నాడు. రాబోయే కాబోయే ప్రేమ దేవతను గూర్చి ఏమో ఆలోచిస్తున్నాడు. నిజానికి తానంటట తాను మనస్ఫూర్తిగా ఒప్పకొన లేదు. కాని తండ్రి చెప్పచేతలలో పెరిగిన వాడు కావటంవల్ల పెళ్ళి విషయంలో పెంకితనం చేయలేక పోయాడు. బి. ఏ. పాసయ్యాడు. మగవాడైతే మాత్రం పెండ్లి విషయంలో ఆశ్రద్ధ జేస్తారా? ‘బెండకాయ ముదిరినా బ్రహ్మచారి ముదిరినావంగవు’ అని సామెత వుండనే వున్నది. అంటే స్త్రీలకే గాక పురుషులకుకూడా వివాహానికి వయఃపరిమాణం వున్న దన్నమాట.

పార్వతి తొలిమాలు బిడ్డగనుక అంతగా పని పాటలు చేతగావు. చెయ్యవలసిన అవసరం కలగ లేదుమరి. అంటే నిత్య కృత్యాల్లో దైనిక జీవితంలో అవుసరమైన పనులుగూడా పనితనంగా చేయలేదు. జడతేసుకోటం, బట్టలుతకటంకూడా రాదు. ఆమె మనసులో వెళ్ళబోయే క్రొత్తయింటి పరిసరాలను గురించి, వాతావరణాన్ని గూర్చిన ఆలోచనలే పెద్దగా చెలరేగుచున్నాయి. ఇంకమీదట తాను కన్యగా ఒంటరిగా వుండబోదు. మిథునంగా ద్వయం కాబోతోంది. తానేపనిచేసినా, ఎట్లా నడుచు కున్నా మరొక వ్యక్తి అభీష్టానికి వ్యతిరేకించకుండా, అభిమానాన్ని, ఆదరణను మారగొనాలి. తనపలకు, పని తనకు నచ్చితే చాలదు. మరొకరికి కూడా నచ్చాలి. అది ఆమె జీవితంలో రాబోయే మార్పు. ఒక యువతి ధగ్ధపత్నియై గృహిణికాబోతోంది.

ఆమెకు పురాణాలలోను, మారికధలలోను, విన్న పీఠ, సావిత్రి, అననూయ మొదలైన పతివ్రతల చరిత్రలే ఆదర్శం. తాను తన ఆదర్శ పాత్రివ్రత్యం ద్వారా భర్త ప్రేమను అభిమానాన్ని మారగొనడల చింది. తన బాల్యమిత్రులను విడిచిపోతున్నందుకు, తల్లిదండ్రులనుండి దూరమాతున్నందుకు మనసులో బాధ, భయం, విద్యావిశేష సంపన్నుడైన ఒక కుందరూపును పొంద గల్గినందుకొక సంతోషం ఒక అభిమానం పెంబుకుతున్నాయి. లగ్నంనాడు స్నేహితు రాండ్రంతా చుట్టుచేరారు. ఏవో సరస పల్లావాలు ఆడుకుంటున్నారు. పురోహితుడు వచ్చి పెండ్లికూతురక్కడ అంటూ స్నేహితుల మధ్యనుండి పెండ్లికూతురైన విడదీసాడు.

పెండ్లి అయింది. యధాప్రకారంగా, విధి యుక్తంగా కార్యకలాపాలు పూర్తియైనాయి. మను గుడుపులకు పెళ్లివారంతా వచ్చారు. పార్వతికి భిక్షియం పెచ్చు. ఎక్కడో ఒంటరిగానో తనవాళ్ల మధ్యనో కూర్చుండేది. ఉమాకాంతుని నీడపడితే నెమ్మదిగా జారిపోయేది, ఆ పరిసరాలు విడిచి. ఉమా కాంతుని మిత్రులంతా పెండ్లికివచ్చారు. తిరిగి యింటికి వచ్చాక వాళ్లందరకు విందుచేశాడు. మిత్రులంతా పార్వతి చేత పాటలు పాడించున్నారు ఉమాకాంతుణ్ణి. పాపం తనకుగాదు తననుగన్న తల్లికి కూడా సాధ్యంకాలేదు. పార్వతి చాలా భయపడట మేగాదు, పాదలేక పోయినందుకు నొచ్చుకుంది. ఆమెకు ఆధునిక దాంపత్య ప్రేమ కలాపాలతో పరిచయంలేదు. ఇదే మొదటి అనుభవం. ఈ విషయంలో భర్త కోర్కెను తీర్చలేక పోయినందుకు తానసమర్థురాలననుకుంది. మొదటి కోర్కె విఫల మైత ఉమాకాంతుడు తనపట్ల ఏవిధంగా ప్రవర్తిస్తాడోనని సందేహిస్తోంది.

ఒంటరిగా గదిలో వుండగా వెళ్లాడు ఉమా కాంతుడు ఏదో పలకరించాలని. మంచమీద పడు కొనివుంది. అప్పుడే ఆలోచనల సరికట్టి నిద్రకుపక్ర మిస్తోంది. ఉమాకాంతు గుమ్మంలోనున్నాడు. పార్వతీ! అన్నాడు చొక్కాతోడుక్కంటూ!

ఉలిక్కిపడిలేచింది భయవిస్మయాకాబోయే పైట చెరగు సర్దుకుంటూ లేచి నిలబడింది తలవంచుకొని. వద్దు సరిచేసికొంటూ గుమ్మంలో నిలబడ్డాడుమా కాంతుడు. వెళ్లటానికి ఉండటానికి గాని పరిస్థితిలో వుంది. ఏంచెయ్యాలో తెలియటంలేదు పార్వతికి. మళ్లీ ప్రశ్నించాడు. “ఏంభయ మెందుకు? ఎవరని భయపడుతున్నావు? నీకు పాదటం వచ్చునా? పాద గలవని అన్నార మీవాళ్లు.” అని ప్రశ్నలవర్షం కురిపించి, ప్రశ్నలకు కారణాలు చెప్పాడు.

నిజమే. పాదగలందుకు మంచితోలేవుంది. కాని వుపయోగించుకొనేందుకు తగిన వాతావరణంలో పెరిగిందికాదు. ఏవో పూజపాటలు ఆధ్యాత్మ రామాయణకీర్తనలు, మంగళహారతి పాటలవంటివే కాని నీ పాటలు తాళయ్యుక్తమైన శాస్త్రసంగీతం రావటానికి తగిన అవకాశాలులేవు. ఆ విషయం తెలిసికొని కావాలని కోరితెచ్చుకున్నాడు కలవారి ఆడబడుచును కోడలుగా! ఇప్పుడేవిధంగా ప్రశ్నిస్తే యేం సమాధానం చెప్పగలదు?

పాపం! చివరకు ధైర్యం తెచ్చుకుంది తాత్కాలి కంగా. తల్లికిందుకి దించుకొని భయాన్ని దిగమ్రించ గుతూ “నాకేమివచ్చునో మీకు తెలుసునా! తెలి సిన విషయాన్ని నన్నడిగితే నేనేంచెప్పును?” అని తనసమాధానంతో విరమించబోతోంది. “ఇంతేనా నీ గాజుకన్ను గాంభీర్యం” అంటూ వెళ్ళిపోయాడు. పార్వతి శ్రుత గాత్రయై ఏమీతెలియని వ్యధతో కుమిలిపోతోంది. ప్రథమ సంభాషణలోనేనా ఈ యవమానం. సహించలేక పోయిందీ మనోవ్యధ. తానెంతగానో పూహించుకొంది ప్రథమ ప్రణయ ప్రస్థావనను. కాని నేడు భగ్నమైంది.

ఉమాకాంతుడు మరునాడు మిత్రులతో షికారు వెళ్లాడు. అచ్చటినుండి సినిమాకు వెళ్లాడు. ఉమా కాంతుని చెల్లెళ్లు వినత, లలితలు సినిమాకు సరిగ్ధృతై వున్నారు. ఉమాకాంతుడు యింట్లో వున్న చెల్లెళ్లను క్రొత్త ఫభ్యురాలు పార్వతిని తీసికొని సినిమాకు వెళ్లాలనుకున్నాడు. కాని భార్యకు ఉన్నతవిద్యా

విజ్ఞానాలులేవని తనతో తీసికొని వెళ్లటానికి సంకల్పించి యింటికి రావడానే వెళ్లిపోయాడు.

నీనీమాట తప్పులన్నీ ముగ్గురు పరిశ్రమ విజ్ఞాన తలపోతారు. పార్వతి పెంటానీ పూహించుకొంది. తానెన్నో ఆకాలతలనల్లుకొంది. తను తెలిగింది పల్లెటూరి వాతావరణం. అజ్ఞానతమిరం. అయినప్పటికీ విస్తీర్ణావం, విద్యా, విజ్ఞాననిలయం కాబోతున్నందుకు సంకోషించింది. ఏవో కొత్తవిషయాలు, ఎన్నో తెలుసుకొనగల నమకుంది. కాని నేడు ఆకాల తలచిన్న వడిలి పోతున్నాయి.

ఉమాకాంతుడు నీనీమానుండి తిరిగివచ్చాడు. పార్వతి ఏదో అలాచిన్నా పడుకొనివుంది. ఏమీ మాట్లాడకుండా చొక్కా విప్పకొని భోజనం చేశాడు. అన్నయ్యగమక లలిత అడిగింది "అన్నయ్యా! నీనీమాట తీసికొని వెడతానన్నావు. మమ్మల్ని తీసికొని వెళ్ళలేదే? ఎంతో సేపు నీకోసం ఎదురు చూచాం. తెలుసా!" అంటూ తన అమాయకత్వం తెలియచుకొంది. "ఏదో మా స్నేహితులతో కలిసి వెళ్లిపోయాను. కావలినీ శేపు మీరు వెళ్లండి" అని ఉమాకాంతుడు సర్దుకున్నాడు.

పార్వతికి ఎలానడుమకో నాలుగు తెలియటంలేదు. ఉమాకాంతుడు నవీన నాగరికత కలవాటుపడ్డాడు. తనకత్యంత సన్నిహితంగా అత్యంత ఆపురాలుగా వుండగలదనుకున్న తన ప్రేమపాత్రురాలు గావలసిన భాగ్యదేవత ఎందుకో కొంచెం కొంచెం మనోసామ్రాజ్యానికి దూరం కావలసివస్తోంది. తానెన్నడూ పూహించుకొనలేదు ఈ విధంగా మార్పువస్తుందని. తాను, తన భాగ్యదేవత పూవులా తావిగా, తావిలా మధువుగా, పెన్నిలలా పెన్నిలలాగా లీనమై రాధా మాధవుల ప్రణయగాన మాటాపిద్దామనుకున్నాడు. కాని నేడు తానుహించిన ఆకాపాధాలు ఒకటొకటిగా కూలుతున్నాయి. తన కేదో ఒక చీకాకు కల్లుతోంది యింటికి వస్తే. మనసిచ్చి కడుపునిండా కబుర్లు చెప్పకొనేందుకు నోమకోలేదనుకున్నాడు.

ఒక అసీనుకి యిల్లు అనే త్రాడుతో కట్టబడ్డ జీవిత విధానం వద్దనుకున్నాడు. స్వేచ్ఛావాయువులు వీల్చేందుకు సబాగకాలైన చిట్టతల వారిని, వారిలా ప్రాంతాలను చూడాలని అందుకు తగిన వృత్తిని ఏమీ కావాలని అనుకున్నాడు. ఏదో మా యంత్రపరికరమను ఏదన్నీ తీసికొని దేశంలో చాలాభాగం చూడవచ్చుననుకున్నాడు.

కైకగోత్రం, బాటి భాగలకు వ్యాపారం ప్రారంభించాడు, ఉమాకాంతుడు మరొక మిత్రుడు రవి ప్రకాష్ తో కలిసి. అనేక ప్రాంతాలు వ్యాపారాభివృద్ధికొరకు తిరుగు నారంభించారు. తిన్నపూలో వుండకుండా వున్నపూలో తినకుండా అనేక సట్టణాలు అనేక ప్రాంతాలు తిరిగారు.

మిత్రు లిద్దరిలా ఉమాకాంత్ మంచి కళాగ్రబుద్ధిగలవాడు. అంతేగాక ప్రాంతీయ భాషలు నేర్చుకొనుటకు తగిన శ్రద్ధ, ఆసక్తిగలవాడు. అందువల్ల తక్కువ వ్యవధిలో ఎక్కువ భాషలు నేర్చుకొగలిగాడు. ఈ ప్రయాణాల్లో ఒకమాటు నేలంసుండి మద్రాసువచ్చే ఎక్స్ ప్రెస్ లో మిత్రు లిద్దరు యొక్కారు. కాట్నాడి వరకు వచ్చారు. కాట్నాడిలో దిగి హోటల్ కు వెళ్లివచ్చారు.

కాట్నాడిలో ఒక నవనాగరికత తెలిసిన విద్యావంతురాలు వీళ్ళున్న పెట్టెలో యెక్కింది. చాలమంది స్త్రీలున్నారప్పటికీ. క్రమంగా స్త్రీలు దిగి పోతున్నారు. పురుషులు ప్రవేశిస్తున్నారా పెట్టెలోకి. ఏదో సందర్భంలో ఉమాకాంతు డామెను పలుకరించాడు. ఆమె సమాధానంచెప్పి పూరుకొంది. నెమ్మదిగా కొన్ని సాంఘిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక విషయాలు చర్చించారు ఆమెతో.

ఆమె పేరు ఉమాదేవి. మద్రాసులో మహిళా సభలో చదువుతున్నది. లలిత కళలలో బాగా ప్రవేశంవుంది. ఐదారు భాషలు వ్రాయను, మాట్లాడను యెరిగిన వ్యక్తి. ఆమె మాతృభాష కన్నడం. కాని తెలుగులోకూడా బాగా పరిచయముంది.

వి. ఏ ప్రైవేటుగా చదువుతోంది. భాషాపరిచయమేగాక వాటి సాహిత్యపరిచయం, కవితా, రచనల పరిచయాలూ కూడా వున్నాయి. రూపు రేఖలకు తీర్చి దిద్దినట్లుంటుంది. ఏ ప్రాంతపు దుస్తులు ధరిస్తే ఆ ప్రాంతీయురాలనిపిస్తుంది. చక్కని కంఠము. కంఠం విప్పితే కోకిలలు శృతివెయ్యాలి - సెనుళ్లు నృత్యం చెయ్యాలి. ఆమె యెరుగని వయసులో ఆమెకు పెండ్లికావటం, అది విఫలమై వితంతువగుట జరిగిపోయింది. అదికూడా అక్షరాభ్యాసం కాకమునుపే.

ఆమెలో హృదయవత్సం మూర్తీభవించివుంది. ముఖంమంచి బొట్టుపెట్టుకొనవచ్చు. సంస్కృతం పంచకావ్యాలు చదివింది. ఇంతాజేస్తే వయసు యిరువైయొక్క సంవత్సరాలు. ఆమె హృదయానికి ముగ్ధులై ఆమె కష్టాపుల సుధావృష్టికి పరితపించే తృప్తితులందరూ వున్నారు. కాని నేటి నవనాగరికతలోని అమానుషత్వం ఆమెను ఒక మంత్రముగ్ధగా మార్చినేసింది. ఏమానవుడైనాసరే ఆమె దృష్టిలో ఒక పతితుడుగా కనిపిస్తున్నాడు. ప్రతివ్యక్తి చూపులలోను ఒక కాలుష్యం, ఒక కఠినత్వం గోచరిస్తోందామెకు. అందుకే ఏదో పుష్పకం చదువుతూ, ఏదో చేతిపని, అల్లికపనిచేస్తూ తన దృష్టిని పాప పంకిలమైన ప్రపంచపు దృక్పథాలనుండి తప్పించుకొంటుంది.

ఉమాకాంతుడు ముగ్ధులకు పాలు తీసికొన్నాడు. ఉమాదేవి యిష్టంలేకపోయినా మర్యాదకు లాంఛన ప్రాయంగా తీసుకొనక తప్పలేదు. ఉమాకాంతుడు తన అనుభవాలను అనుమానాలను ఒక్కటొక్కటే అడిగి తెలుసుకొంటున్నాడు. స్త్రీలకుండే ప్రతి బంధకాలు, క్లిష్టపరిస్థితులు అనేకం చెప్పింది ఉమ. స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్యం యిచ్చామంటారు తగిన సావకాశం లేకుండానే. ఇస్తే వుపయోగించుకొనలేని విజ్ఞాన విహీనులను తయారుచేస్తోంది సంఘం. తమకు అక్కచెల్లెళ్లులేరా? వుంటే పరాయి స్త్రీవెందు కలా దృష్టాంతాలతో భస్మంచేయ బూనుతారు! హృదయంలేదా? వెర్రిచూపులకు బెడలి లాంగి

పోతుందా స్త్రీ? స్త్రీకి తన కర్తవ్యం తెలియదా? పురుషులముగ్ధుడాయని తమకున్న విజ్ఞానం, వివేక వ్యర్థంగా నాశనం జేసుకొంటారా? ఛీ! పాపిష్టి విద్యాజ్ఞానం! తన తప్పును గుర్తించలేని చదువెందుకు? తన తప్పుకు పశ్చాత్తాపపడని విద్యాజ్ఞానం యెందుకు? అట్లాంటప్పుడు చదువుకున్నా మనుకునే నిరర్థక దురహంకార జీవులకంటే పశుపక్ష్యాదులు మేలు, ఒకరికి హానిలేకుండా తమకు తాము జీవిస్తాయి అంటూ ఒక మహాపన్యాసం చేసింది.

రవిప్రకాష్ అర్థంచేసుకుంటున్నాడు. “అయితే మీకు పెండ్లియిందా?” అన్నాడు.

“లేదు. నాకే పాపిష్టిమానవ సంఘాన్ని చూస్తే ఏడుపువస్తుంది. ఎన్నటికైనా కనువిప్ప ఆనేది వున్నదా సంఘానికి! అని తద్వారా దేశానికి, ప్రపంచానికి భుక్తి ముక్తి వుంటాయి అని తనను తాను పరికించి పరిశీలించుకొంటే యెన్నో లోపాలున్నాయి. అద్దంలో ప్రతిబింబించినట్లు తన హృదయ పలకంపై కనిపించి పలుకరించి కవ్వించేవి, అవి సవరించుకొనటంద్వారా సంఘం, దేశం, ప్రపంచం చక్కలడుతాయి.”

“ఇన్ని విషయాలు తెలిసిన మీరు అనివాహికులుగా వుండటానికి కారణం? స్త్రీ సహజంగా నుకుమారంగా నునిశితంగావుండే లతవంటిది. ఆధారం లేక మన లేదీసంఘంలా! చదువుకుని సంఘానికి నేవ చేస్తారా? వివాహం చేసుకొంటారా?” అన్నాడుమాకాంత్.

“ముఖ్యంగా ప్రస్తుత కాలంలో సంఘంలోని పెద్ద పితాచం దహేజీ. అంటే కట్నాల రివాజు. ఇది రూపుమానేవరకు సంఘానికి సుభిక్షం దేశానికి కల్యాణం లభించవు. తాను సమర్థుడను భార్యను పోషించగలను, అని భీమావుంటే కట్నందేనికి? మనోవర్తిలా వుచ్చుకొని నాటకమాడటానికా!” అంటూ సవాల్ చేసింది ఉమాదేవి.

“అయితే ఎదుటి పక్షంనుండి చదువు, సంపద, భూమి, వసతి వున్నాయా అని, వివేకం విజ్ఞానం వున్నాయా అని ఎదురుచూస్తారెందుకు? మీ పక్షం నుండి మీరు దానిని కాంక్షించినప్పుడు వాళ్లు మీ నుండి కట్నం ఆశించటం తప్పకాదేమో! వినయ విధేయతలు మాత్రం వాంఛించబడుతాయి” అని దోషాక్ష రివాజును బలపరచాడు ఉమాకాంత్.

ఆజన్మ బ్రహ్మచారియైన భారత పితామహుడు భీష్మచార్యుడు అంపశయ్యమీదనుండి ఉత్తమ వైవాహిక లక్షణములనుగూర్చి ధర్మరాజున కిట్లాడేశాడను.

“కులమును విద్యయు శీలము గల వానిని పిలిచి ప్రీతి కన్నియ సీగా వలయునుదక ప్రధాన కవిలంబుగ బ్రాహ్మ కర్మగతి యిది యధిపా!”

ఇది సార్వజనీన సార్వకాలిక మహాత్మ్యప్ర ధర్మంగా స్వీకరించదగినది. అయితే విద్యాయోగ్యత లుగలవాడు కట్నం అడుగకూడదు. అడిగినట్లైతే అవిలేవన్నమాట” అందిఉమాదేవి.

“మీ వివాహం మీరే చేసుకొంటారా? తల్లి దండ్రులపై ఆధారపడి వుంటుందా? మీకు నచ్చిన వ్యక్తిని మీరు చేసుకొనగలరా” అని ప్రశ్నించాడు రవిప్రకాష్.

వైవాహిక జీవనమైనా అవివాహిత జీవనమైనా ‘మానవసేవ’ మానవ కర్తవ్యం! ఫలాశక్త్యలేని నిష్కామకర్మ నీచే వాంఛింపబడినప్పుడు నీవొకరి మెడను ఉరిబోయ నక్కరలేదు, ఉరిబోయించుకో నక్కరలేదు. నీవు నీ పరిసరాలను పరిశుద్ధపరుచు కొని నిన్ను నీవు గుర్తించుకోగల్గినప్పుడు నీకీ ఆటం

కాలు కానరావు. నీ యింద్రియాలు నీ ఆధీనంలో వుంటే నీవు యింద్రియాధీనుడవు కాకుంటే నీ అంత రాత్మ ప్రబోధము నీకు స్పష్టంగా వినబడుతుంటే నిన్నీ బాహ్య ప్రపంచంలో ఎదిరించే శక్తువులేదు. నీ తత్వలు నీవు గుర్తించుకో! లోకం యెప్పుడూ నిష్కల్మషమైనదే! నీ దృష్టిలో దోషముంటే నీకు కనిపించే యీ బాహ్య ప్రపంచం దోషభూయిష్ట మైనదే అని తలంచకు. అందుకని నిన్ను నీవు అర్థం చేసికో! ఇతరులను విమర్శించి నిన్ను నీవు వంచన చేసికొనకు” అంటూ ఉపదేశాత్మకంగా ఉద్బోధించింది ఉమ.

గుణపాతంవిని ఉమాకాంత్ ఆమె ఎడను అడిగి వ్రాసుకొన్నాడు. “మద్రాసులో మిమ్మల్ని కలుసుకోటానికి వీలుంటుందా” అని ప్రశ్నించాడు. ఆమె అంగీకరించింది. ఉమ మద్రాసులో దిగింది. రవి ఉమ విజయవాడ చేరుకున్నారు.

రవిప్రకాష్ అవివాహితుడు. వయసు పాతిక వుంటుంది. త్యాగసౌశీల్యాలుగలవాడు. పాడగరి హృదయుడు. ఉమాదేవికి బాబులువ్రాయ నారంభించాడు. తన జీవితంలో ఎదుర్కొనవలసిన క్లిష్ట సమస్యలకు సలహాలు తీసికొంటున్నాడు ఉమాదేవి నుండి. ఆమెలోని స్వచ్ఛ, స్వేచ్ఛా, నేవాభావాలు ఆతనిలో అంకురించి, చిగిర్చి పుష్పించాయి. సర్వోదయ సిద్ధాంతాలు ఇరువురిలో బాగా జీర్ణించి వంట నట్టినాయి. పూజ్యబాపూ నేవాభావాలు వీరి హృదయ క్షేత్రాలలో నాటుకొని ఈ విధంగా ఫలోన్మఖమాతాయని యెవరెరుగుదురు?

ఉమాకాంతునిలో చాలా మార్పు కనుపించింది పార్వతికి. ఏవాడూ కలలోనైనా తన భాగ్య చక్రం మారుతుందని అనుకోలేదు. ఎన్నో నోములు నోచింది. నోముల ఫలమో! ఉమా ప్రబోధమో!!

ప్రముఖ అమెరికన్ సీగ్రో మహిళ

బెథూన్ సతి మరణం

సీగ్రో మహిళల జాతీయ సమితి స్థాపకురాలు, అమెరికా ప్రభుత్వ సలహాదాని, శాన్ ఫ్రాన్సిస్కో సమావేశ సందర్భంలో ఐక్యరాజ్య సమితి సలహాదాని అయిన మేరీ మేక్లియాడ్ బెథూన్ సతి తన 79వ యేట ఈ మధ్య హృద్రోగం వల్ల మరణించింది.

ప్రపంచంలోని ప్రముఖ సీగ్రో విద్యార్థి వేత్తలలో బెథూన్ సతి ఒకరే. మైనారిటీల వ్యవహారాల విషయంలో అమెరికా ప్రెసిడెంటులకు సలహాదానిగా ఈమె పది సంవత్సరాల పాటు పనిచేసింది. లైబ్రీయా ప్రెసిడెంట్ పదవీ స్వీకరణోత్సవ సందర్భంలో ప్రెసిడెంట్ టూమ్స్ ప్రతినిధిగా ఈమె 1952లో పనిచేసింది.

భారతదేశంలో ఈమె శ్రీమతి విజయలక్ష్మి పండిట్ ను కలుసుకుంది. రంగు జాతుల అంతర్జాతీయ సమితిలో ఆమెతో కలిసి పనిచేసింది.

పూర్వం బానిసలుగా వున్న సీగ్రో దంపతుల్నిరికి పుట్టిన 17 మంది బిడ్డలలో బెథూన్ సతి ఒకరే. ఒక చిన్న మిషన్ స్కూలులో ఈమె విద్యాభ్యాసం ప్రారంభించింది.

తరువాత ఆమె పత్రికాపరిశ్రమలో పనిచేసింది. పొరుగునవున్న ఉపాధ్యాయ ఉద్యోగాయన ఈమె మీద జాలికలిగి, డబ్బు కూడబెట్టి ఈమెకు చదువు చెప్పించాడు. బెథూన్ సతి కూడా సీగ్రో బాలికలకు ఇటువంటి సహాయం చేసింది. బాలికా పాఠశాల నొకదానిని ఆమె స్థాపించింది. ఈ పాఠశాల బాలుర పాఠశాలతో మిళితమై బెథూన్ కుక్ మన్ కళాశాలగా మారింది.

బెథూన్ సతి సీగ్రో మహిళల జాతీయ సమితిని 1935లో స్థాపించి 1949 నవంబరు మాసంవరకు ఆ సంస్థకు అధ్యక్షురాలుగా పనిచేసింది.

8,00,000 సభ్యురాండ్రు గల ఈ సంస్థకు ప్రస్తుతం అధ్యక్షురాలుగా పనిచేస్తున్న విలియమ్ థామస్ మేసన్ సతి ఇలా అన్నది. “సీగ్రో ప్రజలను, సమస్యలను, అమెరికా ఆదర్శాలను బెథూన్ సతి ఎంతో బాగా అర్థంచేసుకున్నది. అందువల్లనే జాతుల సమైక్యతకై ఆమె అనేక విధాల కృషిచేసింది.”

‘యు. యస్. ఐ. యస్.’

పిడకల గంప

శ్రీ కావటూరు వెంకటనారాయణరావు

రాజుకు బదిలీ అయింది. అతను మొట్టమొదట సారిగా పల్లెలకు బదిలీకావడంతోటి, అతనిలో యేదో చెప్పలేని బాధ చెలరేగి, మనసును కల్లోలపరిచింది. అతనింతవరకు పట్టువాసపు మురికిసందులు దాటి, యెల్లప్పుడూ కాళ్ళు, పైకిళ్ళు రణగొణ భయం లను వినకుండా యంతివరకు వుండలేదు! బస్తీలోని యెర్రమట్టితో అతను కలిసి పోనిపోజు యంతివరకూ రాలేదు. సాయంత్రమయేటప్పటికి విద్యుద్దీప కాంతులు చూడకుండా ఒక్కక్షణమింక లేదు. ఆ కాంతుల కలయికలో తను స్వర్గముఖ మనుభవిస్తాడు. తనుండే సందులోని సర్వమాన్య గంధాన్ని, సుగంధంగా పీల్చి సమయం అతని జీవితంలో నీటి బుడగలాంటిది. అందుకనే, రాజు తన ప్రభుత్వానికి, లోకానికి యెంతో సహాయం చేస్తుంటే, అవి తనకు యంత అన్యాయం చేసినందుకు, తనకు అనుకూలించని యితర పరిస్థితులనుకలిపి, అసహ్యించుకుని యేకంగా తీట్టుకున్నాడు.

రాజు సెకండరీ గ్రేడు పూర్తిచేసి రెండు సంవత్సరాలయినప్పటికీ బస్తీలోనే గడిచిపోయింది. మోటు జీవితమంతా పల్లెపట్టులూ వుండనుకుంటాడు. తన కక్కడ కాలకృత్యాలు తీర్చుకోకముందే బెడ్ కాఫీ యెవరిస్తారు? బస్తీలో అయితే హోటలయ్యరు కాఫీ ఆవిర్భవో తన్నాహ్యునిస్తాయి. రాజుకు రెండిడ్డీలు, నిండా సాంబారుతోవున్న ప్లేటు కళ్ళకు కట్టేటప్పటికి, వుద్యోగం వదిలివేద్దామన్నంత కోపం వచ్చింది.

బస్సులో ముందుసీటులో కూర్చుని తనను వదిలి పోతున్న బస్తీలోని హోటళ్ళను, ఆఫీసులను, నాటక కాలను, సినిమారంగాలనుచూచి, స్వర్గంనాండి భూలోకచ్యుతుడైన నహుషునిలా బాధపడ్డాడు. ప్రయాణంలోనే తన్నానుకుని కూర్చున్న పెద్దమని

షితో బాగా పరిచయమయింది రాజుకు. అతని పరిచయంతో రాజుకెంతో సంతోషమయింది. తను పల్లెలకుపోవడం క్రొత్త! అక్కడ తనకెవ్వరూ తెలియదు! తను నివాసానికి యెంతగా కష్టపడాలో అని ఆలోచించుకుంటున్న రాజుకు ఆ సంతోషాలన్ని తెగదెంపులయ్యాయి. తనకు పరిచయమైన ఆ నూతన వ్యక్తి తను పోబోయే పల్లె కరణమే! అతనిపేరు వీరరాఘవనాయుడు. నాయుడుగారితో పరిచయమైనప్పటినుండి రాజు, = పూరి ప్రకృతిని మెల్లగా ఒకటి పెంబడి మరొకటి తెలుసుకున్నాడు.

రాజు తనకు బదిలీఅయినచోట అడుగు బెట్టినపుడు నాయుడు తన స్వగ్రామంగూర్చి యేమీ పొగడలేదనుకున్నాడు. తనకు మంచి వసతి, బడికి ప్రక్కగా పెంకుటిల్లు - లోపల శుభ్రంగా గచ్చుపూసివుంది. మందర ఓ వేపచెట్టు, నాలుగు పూలమొక్కలు వున్నాయి. రాజు ఆ వసతికెంతో సంతోషించాడు. తన గది కెదురుగానే పూరి మంచినీటి బావి. తను ప్రాద్దననే లేచేటప్పటికి, పల్లె సౌందర్యం కళ్ళారా చూడవచ్చుననుకుని సంతోషించాడు.

పూరు యేమంత పెద్దదిగాదు. ఓమైలు పొడవు, ఓ అరమైలు వెడల్పూ వుంటుంది. చాలా వరకు పూరికొంపలన్నీ అగ్ని దేవునికి భయపడి మిడ్డలుగా, పెంకుటిల్లుగా మారిపోయాయి. పూరికి రెండు దిక్కులా రెండు చెరువులున్నాయి. తూర్పు చెరువు గట్టుమీద నాగేశ్వరుని ఆలయం. పూరిలో ఓ పది వైశ్యకుటుంబాలున్నాయి. తక్కిన వారిలో ఓ మూడు బ్రాహ్మణ కుటుంబాలు.

సాయంత్రం పనిముగించుకొని, రాజు చెరువుగట్టు మీది నాగేశ్వరాలయానికి వెళ్ళాడు. ఆలయం ముందు ఓ పెద్ద నందిశ్వరుని విగ్రహం గంభీరంగా వుంది. దాన్నానుకుని ఓ ముప్పయి అడుగులయెత్తున

ధ్వజస్తంభం. దాని విరుగంటలు గాలికి గణగణ మంటూ యెంతో హాయి గొల్పుతున్నాయి. ఆ ధ్వజస్తంభంచుట్టూరు ఓ పడడుగుల వ్యాసంలో ఓ అరుగు. ఆ అరుగుమీద కూచంటే చెరువులోని యెర్రనీటిని తాకివస్తున్న పిల్లవాయువులు కూని రాగాలు తీస్తున్నాయి. ఆ దృశ్యం రాజుకంతో మనోజ్ఞంగావుంది. అక్కడినుండి కదలలేకపోయాడు. అక్కడి పిల్లగాలులకు తన శరీరం తెలిపోయింది.

రాజు అక్కడికి చేరుకునేటప్పటికి ఆలయం తలుపులు తీసివున్నాయి. మెల్లగా లోనికి వెళ్ళాడు రాజు. లోపల అర్చకుడు మంత్రోచ్ఛారణతో తన భర్తాన్ని నిర్వక్తిస్తున్నాడు. రాజుకు తెలియకుండానే అతని రెండుచేతులు కలుసుకున్నాయి. ఆలా చేతులు రెండూ జోడించి, కండ్లు రెండూ మూసుకుని యెంతసేపు నిలిచాడో అతనికే తెలియదు. బైటికి వచ్చేటప్పటికి పూరి పెద్దలు నలుగురు అరుగుమీద వుండడం చూచాడు. మరలా లోనికి వెళ్ళాడు రాజు. ఆలయంలోని శివుని లింగం చూస్తుంటే, తను బున్నులో ప్రయాణం చేస్తుంటే, నాయుడుగారిద్వారా విన్నమాటలన్నీ పూహకు వచ్చాయి. అది పుట్టు లింగమట! ఆ పూరివారి భక్తికి అదక్కడ వెలసేందట! ఆ లింగంమీద ఓ అయిదుతలల నాగునర్పం, రాగితో చేసేంది పెట్టివుంది. నాగేశ్వరుడు తూర్పు ముఖంగా వున్నాడు. దక్షిణ ముఖంగా పార్వతి వుంది. ఆలయంచుట్టూరూ తిరిగాడు ఒకసారి రాజు. ఒక తట్టు విసాయకునిగుడి సేరుగావుంది. మరొక తట్టు మూగ సిద్ధయ్య విగ్రహం. చెరువులోని మెట్లకు మూరెడుదూరం యివతల లింగాకారంలో ఓ తెల్లనిబండ. అదేమిటో రాజుకు తెలియలేదు. ఇవన్నీ చూచుకుని, అరుగు చేరుకునేటప్పటికి, అక్కడివారు యేదో మాట్లాడుకుంటున్నారు. వారిలో నాయుడుగూడా వుండడంచూచి రాజు సంతోషంతో నమస్కరించాడు. నాయుడు ప్రతి నమస్కారంతో అక్కడి పెద్దలకు రాజును పరిచయంచేశాడు. రాజు గూడా వారి ప్రక్కనే అరుగుమీద కూర్చున్నాడు.

“ఏనుడి రాజుగారు! దేవుణ్ణి చూచి వచ్చారా?” అన్నాడు నాయుడు. దానికి రాజు మెల్లగా నవ్వుతూ “అ! నా జీవితంలో పూహ తెలిసినప్పటినుండి యిదే మొదటిసారి!” అన్నాడు.

రాజు అన్నమాటలకు నాయుడు కళ్ళు చాటంతవి చేసుకుని అతనితట్టు చూడసాగాడు. చుట్టున్నవారు కూడా ఆశ్చర్యపడ్డారు.

“అ! బస్తీలో యంతకంటే గొప్ప ఆలయాలున్నా సేను, వాటితట్టు పోయిన పాపానపోలేదు. కాని యీ దోజ, ఆలయంలో అడుగుబెట్టానో లేదో, యేదో తెలియని ఆనందం నన్నా పరించింది. నా కళ్ళలానే మూతలు బడ్డాయి. అప్పటికి యిప్పటికి నాలో యేదో మార్పు! బస్తీయే స్వర్గమనుకున్న నాలో యేదో నూతన వైతన్యం పొడచూపింది.”

అప్పటికి పూజ పూర్తిచేసుకుని అర్చకుడు బైటికి వచ్చాడు. అరిన్నిమాచి నాయుడు తదితరులు ననుస్కారం చేశారు. రాజు అతన్నిచూస్తూ నమస్కరించడంకూడా మరిచిపోయాడు. దగ్గర దగ్గర యెనిమిదో పదిలో వున్నాడా అర్చకుడు. తనువు కొద్దిగా వంగివుంది. తలమీద ఒక్క పెంట్లుకలేదు. చర్మమంతా ముడుతలుబడి తళతళ మెరుస్తూవుంది. మెడలో ఓరుద్రాక్ష, తులసిపూసల పేరుంది. ఫాలం, దండలు, హృదయం విబూధి రేఖలతో నిండివుంది. అతని నేత్రాలలో నిర్మలమైనకాంతి ప్రతిఫలిస్తూవుంది. యెడమభుజంమీదినుండి మూడు పోగులు హృదయం మీదుగా వేలాడుతున్నాయి. వాటినిచూచి, అతనింకా బ్రహ్మచారని తెలుసుకుని ఆశ్చర్యపోయాడు రాజు. అతనే రాజును చూచి, కరణం పీరరాఘవనాయుడుతో—

“యేరా వీరయ్యా! యిత నెవరు?” అని అడిగాడు.

“అతనా! క్రొత్తగా నిన్న పూరిలో పిల్లల చదువుకుగాను బదిలీ అయ్యాడు స్వామి! పూరికి క్రొత్త,” అని చేతులు కట్టుకున్నాడు. రాజు అర్చకునికి

“నమస్కారం తాతగారూ!” అని నమస్కరించాడు. అతను చిరువ్వు నవ్వాడు.

“నుంచి నాయనా! నీవేలేమిటి?”

“రాజా స్వామీ!”

“అయితే! పద ఆరుగురు మూడుంటా!” అని అర్చకుడు మెల్లగా మెల్లకాడు. అర్చకునికి కొద్ది దూరంగా రాజు, వీరరాఘవనాయుడు, యితరులూ కూర్చున్నారు.

చెరువు కట్టమీద తాటిచెట్లు వరుసగా సమాన స్థాయిలోవున్నాయి. దూరంగా అధికపుగలను తళ తళ మెరిసిపోతున్నాయి. వుత్తరాన సిద్ధపు కొండ సాయంత్రపు పేండలో నీడలు తేలుతుంది. ఆ మనోహర ప్రకృతిని చూస్తూ రాజు తన్మయత్వం పొందాడు. తను పుట్టిన దినంనుండి యితరవరకు బస్తీ గోడలు చాటలేదు. మాధ్యమంధూకలూ అదే ప్రపంచం, అదే స్వర్గమనుకుని మోసపోయాడు. పద మిటి కొండలలో నూర్చుబింబం మరుగుపడుతూ యెర్రనికాంతిని ప్రతిఫలింపజేస్తుంది. చెరువుకట్ట మీదుగా పశువులనుండలు తిరిగివస్తున్నాయి. ఇలాంటివి రాజంతవరకు చూచి యెరుగడు.

రాజుకు ఆ అర్చకునిగూర్చి తెలుసుకోవాలన్న వుబలాటం జన్మయింది. మెల్లగా “తాతగారూ...” అని అపివేశాడు. రాజు అడుగుతూ నడుచు అగి పోవడంచూచి ఆ అర్చకుడు “చెప్ప నాయనా! ఘోరాశేషం! నాకు తెలిస్తే నీ అనుమానం తీరుస్తాగా!” అన్నాడు.

రాజుకు హైర్యం కలిగింది.

“మిగిలినా యెన్ని సంవత్సరాలుగా వుంటున్నా?”

“అదా! నేను పుట్టింది యీ వూరిలోనే, నేను యితరవరకు అంతే నా కిప్పుడు యెనిమిదో పది సగం చాటింది. పెరిగిందికూడా యిక్కడే! చచ్చి పోవాలనుకుంటున్నదిగూడా యిక్కడే! కాని నా

అదృష్టం యీ నాశ్వరస్వామిమీద ఆధారపడి వుంది.”

“అయితే తాతగారూ! యీ అలయం యెన్నాళ్లయింది, యిక్కడ వలసి?”

“అయిదు శతాబ్దాలనాటి మాబడి నాయనా!”

“అయితే స్వామీ! ఆరట్లు తెల్లవరింగం వుండే! అన్ని శివలింగాలు నల్లగా వుంటాయనుకుంటాను! ఈ అలయానికి దానికి సంబంధమేమిటి?”

“తెలుసుకోవలసిన ప్రశ్న కేశావు నాయనా! ఈ వూరి చరిత్ర దానిమీదనే ఆధారపడివుంది!”

“అయితే మీకేమయినా తెలుసా!”

“అ! దాన్ని గురించి యిప్పటికి చాలానుంది నన్ను అడిగారు! కాని వారికి చెప్పేటంత అవకాశం నాకు లేకపోయింది! ఆ తెల్లటి శివలింగ మన్నావే దాని చరిత్ర నిజమో అబద్ధమో నాకు తెలియదు! మా పూర్వీకులనుండి మైలురాయిలా ఒకరి వెంబడి ఒకరికి తెలిసిపోతున్నారు.”

“అయితే! మరి మీ అనంతరం దీని కర్మకు తమరు తాతగారూ!”

“అని యీశ్వరుడికే తెలియాలి! నీవు చూచిన ఆ తెల్లబండను యీ వూరిలో దానిచరిత్ర తెలిసిన వారందరూ “విదకలగంప” అని పిలుస్తారు.”

“అయితే ఆ విదకలగంపకు దాని చరిత్రకు యేమయినా పోలికవుందా తాతగారూ?”

“అదే నాయనా చెబుతున్నానుగా! ఇప్పటికి అయిదు శతాబ్దాలకు పూర్వంనాటికథ. అప్పటికి యీ వూరు యేమంత పెద్దదిగాదు. ఒక అరవై కుటుంబాలతో మనుషునిద్ది మహారాజు చల్లని మాపులక్రింద యేలబడుతూవుండేది. చుట్టూరూ మామిడితోపులు, చింత, తాటితోపులతో కలకలలాడుతుండేది.

ఆ కుటుంబాలలో పది మినహాయింది, తక్కిన వన్నీ బ్రాహ్మణులవి. వారు సద్గుణవంతులూ,

సకల కాన్త్రు కోవిదులై, ఆ నాటి రాజుల మన్ననలకు పాత్రులై, సకల సౌఖ్యాలతో యెంతో వైభవంగా నివసించేవారు. అందులో గొప్పవారు ఆ నాటి రాజులకొండ కరణాలుగావుండి పేరు తెచ్చుకునేవారు. అప్పటి వారి భక్తి మెచ్చి యీ నాగేశ్వరుడు తనం తట తానే వెలికాడంటారు. అప్పటినుండి యీ పూరికి యిలబట్టు యీ స్వామే! ఈ దేవుని పుత్స వాలు యీ పూరికి వసంతోత్సవాలు. అప్పడీ పూరిని వేదపురని, గుణపురని పిలిచేవారట నామనా!

అప్పుడు వారు, రాజులచ్చిన భూములను సస్యకౌశలం చేసి, ఒకప్పుడు కర్షకులుగాను, మరొకప్పుడు దైవార్చకులుగాను, యితరులకు తమకు యేలాటి కష్టం కలుగకుండా తమలో తామే సంబంధాలు కుదుర్చుకుంటూ పేరుగాంచారు.

వేదమూర్తి యీ పూరికి ఆనాటి కరణం. రాజులకూ పేదలకు మిత్రుడు. అతనంటే మిగిలిన వారందరూ దైవసమానుడని తలచేవారు. అతని వొంతు లాంకుల జుట్టు, విబూధిరేఖలు, రుద్రాక్ష మాలికలు ఘాదినవారికి బ్రహ్మక్షాత్రమును బోధించే వట.

వేదయ్యకు ఒక్కగానొక్క చెల్లెలు గుణవతి! ఆమెకు జాతక కర్మలు చేసేటప్పుడు జ్యోతిష్కులు 'ఆమెకు భర్తలేదు! దేవుడేభర్త' అని తీర్మానించారు. అందుకు పంచభూతాలు గూడా ఘోషించాయట! ఆ మాటలతో పూరువాడా మ్రోగింది. అందరూ ఆమె దైవాంశసంభూతురాలనుకున్నారు. ఆమె పెరిగి పెద్దదయింది.

ఆమె పెరుగుతున్న కొలది యౌవనం, దేవుని మీద భక్తి జాస్తికాజొచ్చాయి. ఆమె వైఖరిమాది వేదయ్య ఆశ్చర్యపోయాడు. తన చెల్లెలు ఒకగొప్ప

భక్తురాలవుతుందనుకున్నాడు. ఆమెనుగురించి పూర్వో యెన్నోవిధాల అనుకున్నారు. పూర్వం అనుకున్న మాటలు యిప్పుడు నిలిచేవిగాదు. అవి మారుతుండేవి. వాటితోగూడా వారి మనసులుగూడా మారేవి. 'ఆమె దైవాంశ సంభూతురాలట! దేవుడే భర్తట' అనికొందరు. 'యంతనొప్పవారయినా యీ జొచ్చినపిల్లను యింకా యింటిలోవుంచుకుంటారా! ఆచారాలన్నీ మంటగలుస్తున్నాయి!' యిలాంటి మాటలు గుణవతితండ్రికి వులుసుకున్నాయి. వెంటనే గుణవతికి పెండ్లి చేయాలని నిశ్చయించుకున్నాడు.

“కానీ వేదయ్య తన తండ్రిని గుణవతికి పెండ్లి చేయవద్దని యెన్నో విధాల చెప్పిమాచాడు ఆ మాటలతో వేదయ్య తండ్రికి పట్టుదల వరీ జాస్తయింది. గుణవతి కాపురం సాగించాలన్నాడు. తన కేదురు తిరిగితే నాశనం చేస్తానన్నాడు. అతని అగ్రహం చూచి పూరంతా కంపించి పోయింది. వేదయ్యకు తండ్రి నెదిరించడానికి మనస్సు రించలేదు. తుదకు నాగేశ్వరుని “పాదాలకు మానసారాన్ని గట్టెక్కించే భారంనీచే! మాతప్రభలు క్షమించి మమ్మల్ను కాపాడు చేవా” అని చేతులెత్తాడు.

ఎంతో ఆకపడి గుణవతికి పెంటనే పెం జేసిన ఆ తలిదండ్రుల ఆశ నిరాశయింది. గుణవతికి పెండ్లి జేకారనేగానీ ఆమె యే సంగతి పట్టించుకోదు. దినమంతా దైవధ్యానంలో గడిపేది. సంసారపు తొచ్చుతో తగులుకోలేదు. గుణవతి అత్తమామలు తమ వంశవృక్షం కాయలు కాయబోతున్నదని సంతసించారు. వారి కోరిక తీరలేదు. గర్భాదానం నాటికి గుణవతిభర్త యేరొగం, యేలపదారేక ప్రకాతంగా ప్రాణాలు విడిచాడు.

(సశేషము)

మేజస్ట్రేటు:-నీవే సమయంలో అతడిని పట్టుకోకలిగావు?

ఫిర్యాది:-నిండు అమావాస్యనాడు - నడి రాత్రి - సూర్యుడు నడినెత్తిమీద నున్నాడు. పండువెన్నెలలో అతనిని పట్టుకున్నాను.

ఒక టాక్సీ కొండమీదికి ప్రయాణం చేస్తున్నది. కొంతదూరంపోయేసరికి కారు ముందుకు పోకుండా వెనక్కు జారుతున్నట్లు గుపించి డ్రైవర్ “సార్! కారుక్రిందికి దిగి పోతున్నట్లున్నది - ప్రమాదం!” అన్నాడు తడబడుతూ.

ప్రయాణికుడు. “అయితే ఘరపా లేదులే - మరీమంచిది - మైలేజిమీటరును ఆపుచేసేయి” అన్నాడు నిర్లక్ష్యంగా

‘అర్జునుడు’

“రాముడూ! తైబ్రెరికి వెళ్లి ఉద్రేక పరిచే నవలలేమైనా తెచ్చిపెట్టరా?”

“ఉద్రేక పరచడానికి నవలలెందు కన్నయ్యా! రోజూ బాకీడబ్బులకని తిరిగి పోతున్న కిల్లీకొట్టు నరసయ్య గొడవ చాలదూ!”

“రాజీ! నిన్ను ఏమాత్రము తాక కుండా ముద్దు పెట్టుకోగలను తెలుసా!”

“బలేవాడివి! - ముద్దు పెట్టుకునేటప్పుడు పెదిమలైనా తగులవా?”

“అదేలేదంటాను - అలాముద్దు పెట్టు కోలేనిచో నాలుగు రూపాయలుపందెము”

“నిన్ను నమ్మినదెవరు!”

“అయితే పోనీ - యీనాలుగురూపాయలు నీదగ్గరే యుంచుకో”

(తనివీటిర ముద్దు పెట్టుకున్నాడు)

“ఇదేనా నీ పందెము!” అన్నది తుడుచుకుంటూ.

“పిచ్చిపిల్లా! - నిన్ను ముద్దు పెట్టుకో దలచాను - నీ వందుకు సమ్మతించవని యిలా టోకరా కొట్టించాను - నీముద్దు నాలుగురూపాయలైనా చేయదా”

‘లక్ష్మి’

“జాక్షరగారూ! నా కొయ్యకాలు చాల బాధకలిగిస్తున్నది”

“కొయ్యకాలేమి బాధ కలిగిస్తుందండీ!”

“మీరు నవ్వుటాలనుకుంటున్నారు - మా ఆవిడ నన్నుదాంతోకొట్టి తలమీద ఎంత బొప్పికట్టిందో చూడండి”

‘నారసింహ’

కుమార రాముని కథ

(1890 ప్రాంతం)

శ్రీ పీఠుకుర్ల కామేశ్వరరావు

—o—

ఇదొక జంగం కథ. 1 అధ్యాయక, దీనిలో గేయం, వచనం కూడా ఉన్నాయి. ఈ కథను పాటేటప్పటికీ అక్కడక్కడ 'తందానతానె' అనీ, మరి కొన్ని చోట్ల 'మేలు, మేలు' అని ఊరే పదాలను చెప్పాలి.

కర్తృత్వం

ఈ పాటకు రాయలసీమలో ప్రచారమంది, దీనిని రచించిన కవిపేరు తెలియదు. ఈ కథ రాసిన మరొక జంగం కథ గాంధారి కథ అని వెనకటి విమర్శలో తెలియజేసెను.

కుమార రాముని కథ బళ్ళారి ప్రాంతంలో జరిగింది. కవి 1 ప్రాంతానికి దగ్గరలో ఉండి, కథాంశాలనల్ల ఉల్లేఖించి కథారచన చేసేదని చెప్పవచ్చు. కథ కంపిలి రాజ్యంలో జరిగింది. దాని ప్రక్కనే ఉన్న ఓరుగంటి రాజ్యంలో కవి ఉండేవాడని ఊహించవచ్చు.

జంగం కథలన్నీ సామాన్యంగా ఆ కథాంశాలు జరిగిన కాలంలో రచించబడ్డవే కాని ఆ తర్వాత ఎవరో ఒకరు తీరుబాటుగా కూర్చుని పాత కవిరీతను

పరిశోధించి రచించినవి కావు. ఆ తర్వాత వారికి పూర్వ సంగతులను గురించి అంతటి శ్రద్ధ సామాన్యంగా వుట్టదు. రాముడు, కృష్ణుడు వంటి దేవ వీరుల సంగతి నేయ. వారు ఎప్పటికీ మూతములు.

కుమార రాముడు (క్రీ. శ. 1320 ప్రాంతంగాడు, 2 * అతని మరణం 1827 ప్రాతం అని చరిత్ర నల్ల తెలుస్తూంది. ఈ జంగం కథారచన కూడా 1890 ప్రాతం అని చెప్పుకోవచ్చు.

ఈ పాటలో కొన్ని తురక మాటలు, ఈ రెండు ఇంగ్లీషు మాటలు 1 ‡ తురుపు (Troop), రసీమ (Receipt) కనబడుతున్నాయి. జంగం కథలను పాటగా భుజానాటికి ఆధునికం (Modernize) చేస్తూంటారు. అట్టి యత్నం వల్లే ఇంగ్లీషు మాటలు దొర్లేయి.

ఈ జంగం కథా రచనా కాలం పందొమ్మిదో శతాబ్ది అయిందవచ్చు అని వీరి కా కారులైన వెంకట రమణయ్యగారన్నారు. కాని దానికి ఈ కింది అక్షేపణలున్నాయి. పందొమ్మిదో శతాబ్ది ప్రారంభానికి జంగం కథా రచనా ఘటితిలో కొన్ని మార్పులు బయలుదేరేయి. పూర్వపు జంగం కథా సంప్రదాయాలు సజ్జేయి. కథలు చిన్నవయేయి. కాని కుమార

1 కుమార రాముని కథను మొదట ప్రకటించిన ఆయన పమ్మి అరుణాచల పెట్టి, మదరాసు. కాని ప్రతులు లభ్యం కావడంలేదు. మదరాసు గవర్న మెంటువారు తమ ఓరియంటల్ సీరీస్ లో నేలటూరి వేంకట రమణయ్యగారి పీఠికతో ఈ జంగం కథను 1952 లో ప్రచురించేరు. పెద్ద పైజాన 80 పుటల గ్రంథం.

2 * Dr N. Venkataramanayya's Kampili and Vizianagara.

3 ‡ కంభిణి అను పదం కంపెని (Company) అను ఇంగ్లీషు మాటనుంచి వచ్చి ఉండవచ్చని కొందరు తలుస్తున్నారు. కంపిలి పదం యొక్క ఆభాసరూపం కావచ్చని నేలటూరి వెంకటరమణయ్యగారు జంగం కథా పీఠికలో XIV పుటలో రాసేరు. కాని కంభిని అంటే అర్థ మేమిటో గాంధారి కథా విమర్శలో నేను తెలియజేసేను. కంభిని కోట అంటే నేలకోట అని అర్థం. దానికి సంబంధించిన మాట ఇది.

రాముని కథ ఆవిధంగా లేదు. దీనిలో జంగం కథా లక్షణాలన్నీ చక్కగా పాటించబడ్డాయి. ఎట్లంటే — కుంభిణి రాజుకి సంతానం లేదు. భార్య అరియాల జేవి తపస్సు చేయగా సంతానం కలిగింది. ఆమె పుత్రుడైన కుమార రాముడు పన్నెండు ఘడియ లలో విద్యలన్నీ నేర్చేశాడు! అతను మానవ మాత్రుడు కాదు; చచ్చిపోయిన జెట్టిలను బతికించేడు. జేవతా గుర్రముకటి ఇట్టి కథలలో తప్పనిసరికదా! దానిని కుమారరాముడు లొంగదీసేడు. నాగంభిల్లు నిద్దయేడు. సానిఉండి కాని దానిపేరు మలసాని. ఏడు, పన్నెండుసంఖ్యల సంప్రదాయముంది. ఇట్లు ఇన్ని లక్షణాలుండగా ఇది పందొమ్మిదిశతాబ్దిలో చూసినట్లువుతుంది? కథ ఘటనలు జరిగిన కాలమే ఇంచు మించుగా కథారచనాకాలం. ఇవి జంగం కథల లోని ఒక లక్షణం. కాబట్టి ఈ జంగం కథారచన క్రీ. శ. 1330 ప్రాంతముని చెప్పవచ్చు. ఈ సిద్ధాంతానికి బోధగా కనపడే స్వలాంకాలు లేకపోక పోలేదు. కుమారరాముడు అతని సోదరుడు చదివిన చదువులో గజేంద్రమోక్షం, రుక్మిణీ కల్యాణంకూడ చేర్చబడ్డాయి. ఇవి బొమ్మర పోతన భాగవతంలోని. ఆంధ్ర భాగవతం కుమారరాముని కాలానికి ఒక శతాబ్దం తర్వాతది - అనగా 1430 ప్రాంతం. కాబట్టి ఈ భాగవత కథలను పాటగా కృత తర్వాత చేర్చినవే! ఆ సందర్భంలోనే కుమారరాముని చదువులో లొమ్మిదో, పదో గడియలలోనిచదువు విడిచి పెట్టబడింది. పన్నెండు గడియల చదువు గాంధారి, బాలనాగమ్మ కథలలోకూడ ఉంది. ఒకదాని నుంచి ఒకటి కొంచెగా మాత్రమే భేదిస్తున్నాయి.

చరిత్ర

కుమారరాముడు అను కేరుగల వ్యక్తి చారిత్రక పురుషుడేనా కాదా అను విషయాన్ని గురించి నేలటూరి వెంకటరమణయ్యగారు తమ పీఠికలో చూపించారు.

కంపిలిరాజ్యమున్నా, అనెగొండి రాజ్యమున్నా, ఒకటే. దానికి అనెగొండి, కంపిలికూడ ప్రధాన నగరాలై! ఆ రాజ్యం మూడుగా 1312 నుండి 1327 వరకు, అనగా బహు స్వల్పకాలం మాత్రమే స్వతంత్రంగా ఉండి, నాశనమయింది. దానినిగురించి సమకాలికులైన ఇద్దరు మహమ్మదీయరచయితలు † కొద్దిగా రచించారు. వారెవరంటే. (1) ఇబ్నీబత్తూతా; ఇతను 1333లో హిందూదేశానికి వచ్చేడు, (2) ఈసామి అనుపతిదొకడు కన్నడ గ్రంథాలలో కుమారరాముని చరిత్ర కనబడుతూంది. ఎట్లంటే (1) గంగయ్యరచించిన కుమారరామునిచరిత్ర (2) నంజాండ కవిరచించిన బల్లాలరాముని యుద్ధలేక పరచారసోదర రామనాథనకథ (3) కంపిలి కైఫీయతు (4) భట్టరు కైఫీయతు వీటిలో చెప్పబడే అంశాలు ఒకదాని నుంచి ఒకటి కొంచెంగా భేదిస్తున్నాయి. అయినా అనెగొండి పుట్టుక, వృద్ధి నాశనముకూడ చెప్పబడ్డాయి. వై గ్రంథాలకు తెలుగులోని కుమారరాముని కథకు పోలికలు, భేదాలు ఉన్నాయి. కాని తెలుగు రచననుంచి చరిత్ర స్పష్టంగా తెలియడంలేదు. కల్పనలకింద పడిపోయింది.

కంపిలి రాజులు

1313 నుండి 1327 వరకు మాత్రమే జీవించిన కంపిలి రాజ్యాన్ని పాలించిన రాజులు ఇద్దరాలేక ముగ్గురూ అనేది ఒక సమస్య. ముమ్మడి సింగన్న కుమారుడైన కంపిలి రాయడికి కుమారరాముడు అను మారుపేరు ఉందా అనేది మరొక సమస్య. వీటిని చర్చించుదాము.

కర్ణాటక ప్రాంతాన్ని మూడవ బల్లాలరాముడు (రాజ్యకాలము 1328-43) పరిపాలిస్తూండగా, అతని రాజ్యంయొక్క ఈశాన్యములలో ముమ్మడి సింగయ నాయకుడు దొరవడి రాజధానిగా చిన్నరాజ్యాన్ని

4 † Vizianagara-origin of the city and the empire by Dr.N. Venkatramanayya P 91.

5 Kampili and Vizianagara by Dr.N. Venkataramanayya.

సాపించుకొన్నాడు. ‡6 దొరవది ఇప్పటి హంపీకి పన్నెండుమైళ్ళ దూరంలో నెడున్న దశాబ్ది *7 అను గ్రామమే కావచ్చు.

ఈ దొరవది రాజ్యం మహారాష్ట్ర దేశాన్ని పాలిస్తూన్న కేసర రాజైన రామదేవుని రాజ్యంలోనిది. సింగయ నాయకుడు కూడ అతని చేతికింది పుపాల కుడే కాని రామదేవుడు బలహీనుడుకాగా సింగయ నాయకుడు కొంతవరకు స్వతంత్రం చేడు. చుట్టుపట్ల చిన్న కుమిందారీలను 1820 ప్రాంతాలలో వశపరచుకొన్నాడు. ఇట్లు అతని రాజ్యం క్రీ. శ. 1300 నాటికి బాగా వృద్ధి పొందింది. సింగయ నాయకుని కుమారుడు కంపిలి దేవుడు తండ్రికి బాగా సాయపడ్డాడు. క్రీ. శ. 1308 లోని కాసంకల ఇతని పేరు కనబడుతోంది. సింగయ కంపిలి దేవులు రామదేవునితో సఖ్యంగానే ఉండేవారు. కంపిలి దేవ రేవ కంపిలిరాయను గురించి మహమ్మదీయ చరిత్రకారులు లిఖించేరు.

కేసర (మహారాష్ట్ర) రాజ్యం విచ్ఛిన్నమవుతూండగా సింగయ కంపిలిదేవులు మరికొంత రాజ్యాన్ని సంపాదించుకొన్నారు. దీనికి కంపిలి రాజ్యమను పేరు వీర్పడింది.

క్రీ. శ. 1313 లో కాబోలు ముమ్మడి సింగయ *8 చనిపోయేడు. ఆ సంవత్సరమే రామదేవుడుకూడ చనిపోయేడు.

కంపిలి రాయడు కంపిలి రాజ్యానికి రాజయ్యేడు. అతని భార్య అరియాలదేవి. అతని కుమారుడు కుమార రాముడు. కుమారుడుకూడ ప్రసిద్ధి పొందేడు.

కంపిలి రాజ్యాభివృద్ధిని చూసి కర్ణాటరాజైన మూడవభల్లూడు భయపడి దాని విజృంభణను అణగగొట్టదలచి 1320 లోను, 1322 లోను దాడి

వెడలేడు. కాని ఆశించిన ఫలంమాత్రం పొందలేడు.

కంపిలిరాయడికి కుమారరాముడు, అతని సోదరకుల్యుడైన పోలిక రాముడుకూడ రంగుదాలలో చాల సాయపడ్డారు.

థిల్లి ముల్కన్ అయిన మహమ్మద్ బిన్ తోగ్లక్ యొక్క మేనల్లుడైన బహుఉద్దీన్ గురాన్, థిల్లి ముల్కన్ మీద తిరగబడి, యుద్ధంలో ఓడిపోయి, కంపిలిరాయని క్రీ. శ. 1327లో కరణుఖోచ్చాడు. థిల్లి ముల్కన్ ఖ్వాజాజహాన్ అను సేనానాయకుణ్ణి కంపిలిరాయనికి పంపించేడు. కంపిలిరాయలు రెండు సార్లు యుద్ధంచేసేడు, ఓడిపోయేడు. అతను, మరి కొందరు మరణించేరు. అతని పుత్రులను పదకొండు గురిని హరిహరుడు, బుక్కన్న కుందలైనవారిని థిల్లి ముల్కన్ పట్టుకుపోయేడు. కంపిలిరాజ్యం థిల్లిలో కలిసిపోయింది.

కంపిలిరాయని కుమారుడైన కుమారరాముడు, అతని సోదరకుల్యుడైన పోలికరాముడు (ఇతనికి కన్నడ రచనలలో కాటన్న అనిపే*) ఆ యుద్ధంలోనే మరణించేరు. కుమారరాముడు, పోలికరాముడు గొప్ప జానపద వీరులుగా ప్రసిద్ధిపొందేరు. వీరిని గురించి తెలుగులో కుమారరాముని కథ, కన్నడంలో కుమారరాముని చుతె, పరచార సోదర రామనాథుని కథ బయలుదేరాయి.

పసిరినంలోనె ప్రసిద్ధి వహించడంబట్టి కుమారరాముడను పేరు వచ్చింది. బాల్యంలోనే ప్రసిద్ధి చెందిన జానపద వీరులు బోలెడునుండున్నారు. బాలవద్దిరాజు, బాలచంద్రుడు మొదలైనవారు, కుమారరామునికి సమీపకాలంలోనె ప్రసిద్ధిచెందిన బాల వీరులున్నారు. తెలంగాణాలో పంపాలన చేసిన రేచెర్ల పద్మానాయకులలో తన పదమూడో ఏట ప్రసిద్ధిచెందిన తమ కుమారలింగమనీడు, ఆ వంశంలోనె రేచెర్ల అనవోతానేని మనుమడు, కుమార అనవోతా

6 ‡ Vizianagara - origin of the city and empire by Dr. N. Venkataramanayya P 82.

7 * — — I bid — P 167 - 168.

8 * The early Muslim Expansions in South India by Dr.N. Venkataramanayya P 143.

నేని మనమడు, కుమార అనపోతానేడు అని పేరు పొందాడు.

కుమారరాముణ్ణి గురించి సమకాలిక కాసనాలు లేవు. అతను తండ్రిచాటున ఉన్నవాడు. ఇతని ప్రసిద్ధి నూరేళ్ళ తర్వాత వేయబడిన 1407, 1410 నాటి కాసనాలలో * చెప్పబడింది.

ఇతనికి రాముడు అను పేరు ఎట్లు వచ్చింది? క్రిగాములవారి వరంవల్ల జన్మించినందువల్ల రాముడను పేరు వచ్చిందని జంగం కథనుంచి తెలుస్తూంది.

ఒక చారిత్రక పురుషునిగురించి రచించబడ్డ తెలుగు జంగంకథలో యదార చిత్రాంశాలు చాలా ఉంటాయి. మనం తెలుస్తాము, కాని జంగంకథలో ఉండే ఒక గొప్ప లోపమిదే. వీటిలో యదారచిత్రణగాక ఆదర్శీకరణం (Idealization) చాలా ఎక్కువైంది. కాబట్టి ఇది చరిత్రకు అధికంగా పనికిరాకపోయినా, వాఙ్మయపు విలువను గణించుకొన్నాయి.

కల్పన

ఈ జంగం కథ తక్కినవాటిలాగుగాక ఒక కొత్త తోవ తోక్కింది. అతిదుర్మార్గుడైన పోలికరాముడు అను ఒక కొత్త పాత్ర సృష్టింపబడ్డాడు. ఇట్టి పాత్రల దుర్మార్గాన్ని, తెలివితేటలనుమానీ శాత్రువులు మెచ్చుకొనుకాని ఆశ్చర్యపోతారు. ఇరవైయొకతాబ్దంతో ఇటువంటి ప్రధానవ్యక్తులుగల సినిమాలు బోలెడన్ని. అవారా అను హిందీఫీల్మ్, సైకిల్ దొంగ అను ఇటలీ ఫీల్మ్ ఇట్టివే! ఇట్లు ఆ కథాకల్పన ఎవీనకథా కల్పనలతో తులనాగుతూంది.

కల్పనలలో ఒక విశేషం కనబడుతూంది. రాముడి, పోలికరాముడి పాత్రలలో కృష్ణుడి, బలరాముడి అనుకరణ కొంతవరకు ఉంది. పవిత్రనంతో 'బాల్య క్రిడ'లకు సమంగా కొన్ని తుంటరిపనులు వర్ణించడాయి. రామకృష్ణులు చాణూరుడు, ముష్టిగుడు అను ములులను సంహరించేరు. పోలికరాముడు కొందరు

జట్టిలను వధించేడు. కవలయవీరుడు అను పేర్లగుల ఏనుగును కృష్ణుడు హతమార్చేడు. అట్లే కుమారరాముడుకూడ ఒక ఏనుగును నాశనంచేకాడు. ఇట్లుకొన్నిపనులు రామకృష్ణుల బాల్యక్రిడలచహారా మిద ఉన్నాయి. దీనికేదేనా కారణముందా? 1100 ప్రాంతంలో రామానుజాచార్యులు నెట్టవ మతాన్ని పాపించేడు. విష్ణువు చరిత్రను తెలియజేసే భాగవతమిద ప్రజలకు మోజు కుదిరింది. 1827 ప్రాంతాలకుగాని తెలుగు భాగవతం పుట్టలేదు. పురాణంగా చెప్పబడుతూండే సంస్కృత భాగవతమే ఇట్టి కల్పనలకు ఆధారమయిందని చెప్పవచ్చు.

ఇది సుఖాంత కథ

జంగంకథలు ఏ మాదిరిగా ఉంటాయో ఇదీ అదే విధంగా ఉంది. కుమారరాముడు, పోలికరాముడు నడించేరు. కాని ఢిల్లీనుల్లా వారి తార్కాన్ని మెచ్చుకొని గెల్చుకొన్న రాజ్యాన్ని తిరిగి కుంభిణీ రాజుకి ఇచ్చివేసేడు. ఇట్లు ఇది సుఖాంతంగా పరిణమించింది.

ఇతర లంకాలు

పోలికరాముడి పోఖిరనాన్ని వీరకుంభిణి రాజు ఎప్పుడూ మెచ్చుకొలేడు. కాని కుమారరాముడు ఎంతైనా సహిస్తున్నచేడు. అది అతనిలోని ఒక దోషమని చెప్పక తప్పదు.

సంఖ్యల విషయంలో ముప్పైయూడు సంఖ్య ప్రాముఖ్యత పొందింది. ఈ కథలో రసాలు చక్కగా పోషింపబడ్డాయి.

ఈ పాటలో అనేక ఉర్దూపదాలున్నాయి. బళ్ళారి ప్రాంతపు భాషలో ఉర్దూపదాలు అధికం. అదెట్లున్నా దీనిని పాడుతూవచ్చిన జంగాలు స్వతంత్రించి దీనిభాషను ఆధునికం (Modernize) చేస్తూవచ్చేరు. అందువల్లే ఇంగ్లీషు మాటలుకూడ చేరేయి. ఉర్దూపదాలకు పుస్తకం చివర టీక ఉంది.

అంధ్ర జానపదగేయ వాఙ్మయం

ప్రహలదే

దీని లక్షణం చిత్రంగా ఉంది. అంతా చిన్న చిన్న
చరణాలు. ఆరుమరాటిల కథకూడ చిన్న చిన్న చర
ణాలే! భాష బహుశుభం. యచ్చుమాక్క-దీనితో
అన్నడమ్మల్ని పగిలేనం పల్లెం-పట్టణం.

■ రోజున చిన్న పాండవ

అన్నముకూడ ముట్టింది

అట్లా ఏడాదిగడచెను
రందవ ఏడు వచ్చెను

||కం||

శప్పటి అడుగులు దెట్టుచు
రండెరు వెల్లెను
యూడవేడు చచ్చెను
దూముదాము గా నడచెదరు
మాటలు బాగుగ వచ్చెను

||కం||

ఆమె రూపవతి

కాని, గర్భాశయ రోగములు
అరోగ్యమును క్షీణింపజేయుచు
పల్ల ఆమె జీవిత ప్రాణమును
అనుభవించలేకపోతానని పాదాగ్గ
మును పొందలేక పోవుచున్నది.

అరుణ

గర్భాశయ రోగనివారిణి

ప్రతికూ (వైద్యకముగ కలిగితి వ్యాధులన్నిటిని-పారద్రవము
పరిశుభ్ర పాదాగ్గమును (పాదాగ్గమును.

ఆయుర్వేదాశ్రమం ఎమిటెడ్, మదరాసు-17

★ ఆంధ్ర న వ ల లు ★

శ్రీమతి ఎం. లక్ష్మీదేవి

నవల చూచునది యొక కావ్యవిశేషము. ఆంధ్రమందువలె నాంగ్లమందును నవలల పుష్కలమై గూర్చి మగభేదములు కలవు. కొందరు దీనిని యాంగ్లేయులు ఇతరుల నుండి గ్రహించిరందుకు. మఱి కొంద రించుక రూపభేదమున నిట్టి కావ్యములు మొదటినుండియు నాంగ్లమున నుండె నందుకు. ఆంధ్ర విమర్శకుల యందును నిట్టి మతభేదములే కలవు. పరిణామవాదులు నవలల కాఖ్యాతికల నుండియు, ప్రబంధ ములనుండియు సంతతి క్రమము నేర్పరుప జూతురు. అనువాదకులు ఇట్టి కావ్య విశేషము లాంగ్లమునుండి యాంధ్రమునకు దగినవందురు. భాషాసాహిత్య తత్వమును సూక్ష్మ దృష్టిని చూచినవారు పరిణామ క్రమమున కనువాదము నంగముగా జేర్చి మతభేదముల నమన్వయించురు. ఏ సాహిత్యమునందైనను కేవల మపూర్వములగు గ్రంథములు పుట్టుట యసంభవము. అపూర్వములనబడు తత్వ మరసినచో నందు పూర్వల జాడలు కనబడక మానవు.

నవలలకు ముఖ్యంశములు: 1. కథన కాళలము 2. వివిధవస్తు సమ్మేళనము. 3. పాత్రనిరూపణము. 4. పరికరము

5. చతుర సంగభాషణము (5)తత్వ విచారము.

ఇవి యన్నియుగాని, వీనిలో గొన్ని గాని యూచిత్యానుసారముగను, హృద యాకర్షకముగను, జేర్చి రచన సాగింప వలెనన్న గవితాపటిమ గలుగవలయును. ఇట్టి రచనలకుఁ బద్యగద్యాత్మకమగు రూప భేదముతో నంగగా వివాదము లేదు. తాత్కాలిక ప్రోత్సాహములమున వీనికి బద్యరూపమో, గద్యరూపమో గలిగినను శాశ్వతత్వము మాత్రము రూపభేదముచే గాకఁగావ్యగుణములచే గల్గుచున్నది.

నవలలిరు తెఱగులు - యథార్థరూప కములు, ఆశయోద్దీపితములు, అటని ఈ భేద మవిలంఘ్యముకాదు. మతమేమనిన ఒక తెఱగు నవలయందొక కొన్ని గుణ ములకుఁ బ్రాముఖ్యము, వేటొక తెఱగు నవలలయందు మఱికొన్ని గుణములకుఁ బ్రాముఖ్యము. అట్టి భేదములు కావ్య విశేషములకు సామాన్యములు. అంతే కాదు, సాహిత్యములకు కొన్ని యగము లందు యాధార్థ్య సూచకత్వమును, మఱి కొన్నిటికి ఆశయోద్దీపితత్వమును గుణ ములు కావచ్చును. ఇట్టి భేదములు సాహి

త్యకారకులగు కవిబ్రహ్మల మన స్తత్వము లందలి బేధముల ననుసరించును. కొందరి బుద్ధికి జగన్నాటక మంతయు గ్రుడ్డివారి తగవులాటవలెఁ దోచి హాస్యాస్పదమును నిరుత్సాహముగను నగును. మరికొందరికి లోకవ్యవహారమందలి సంతోషదాయకములగు భాగముతోహృయాకాకర్షములై ప్రపంచము నెడల వారి మనోవృత్తులనుఁబురి గొల్పును. ఇంకను కొందరికి సంసారాంబుధియందలి లోతు పాతులు చక్కగాఁగని పెట్టి లోకయాత్రను పరమేశ్వరుని సాన్నిధ్యమునకు నిరాటంకముగను, నిర్భయముగను నాగించుటకు మార్గములు స్ఫురించును. కవులకు గల ఇట్టిభేదములు వారి రచనలయందు కనబడక తప్పవు.

కొందరి రచనల శయోద్దీపితములయ్యును, యాధార్థ్య బోధకములగును. మరి కొందరి రచనలు యధార్థ వర్ణనలయ్యును ఆశయోద్దీపితములగును. ఆంగ్ల కవి వద్యుడగు బన్యను రచించిన పిల్గ్రిమున్ ప్రోగ్రెస్ అను గ్రంథమాశయోద్దీపితమయ్యును యదార్థ బోధకత్వమునకుఁ బ్రేరేన్నిక గాంచినది. ఆంగ్లమండంతకు ముందు ఆశయోద్దీపనమే కావ్యములందుఁ బ్రధానగుణమైయుండెను. ఆంధ్ర మందు శ్రీ ఏరేశలింగం పంతులుగారి రాజశేఖర చరిత్రమునకు మునుపటి గ్రంథములందాశయోద్దీపనమే ముఖ్యమైయుండెను. రాజ

శేఖర చరిత్ర మాశయోద్దీపితమైనను యధార్థ బోధనముచే విశిష్టమగుచున్నది. ఇట్లు వివిధ గుణవిశిష్టములగు గద్య గ్రంథములాంధ్రమున కొంతవర కాంగ్ల సాహిత్య పోత్సాహవశమున గలిగియుండుటచే నాంగ్ల నవలా చరిత్రము నించుక వివరింపవలసియున్నది.

బన్యనుకవికి పూర్వమందున్న సాహిత్యమును విమర్శించుటకు మూడు యుగములుగా నేర్పరుపవచ్చును. ఆదియుగము, మధ్యయుగము, పునర్జీవనయుగము. ఆదియుగమునాటి గ్రంథము లాంగ్లులుకై స్తవ మతము నవలంబింపక ముందు కేసిన వీర వ్యాపారములను గీర్తించును. మధ్యయుగ మంతలి యాంగ్ల సాహిత్యమున మతము, తాత్రము, శృంగారమును వర్ణితములు. పునరుజ్జీవన యుగమందలి గ్రంథములందు గ్రీకు, రోమన్, ఇటలీ సాహిత్యముల యనుకరణములు మెండు. ఈయుగత్రయమున నాంగ్లమానవ జీవిత మాయాకాలము లందు విశ్వ జననములై యుండిన యాశయముల ననుసరించుచువచ్చెను. నాయకా నాయకుల వర్తనములును, శీల వర్ణనములును, ఈ తీరున నుండవలెనని సిద్ధాంతము లేర్పడి యుండెను. ఆయాయుగములందలి కాలమానస్థితులను బట్టియుఁ బ్రజల యభిరుచులను బట్టియు, గవులు ఆశయోద్దీపితముతో, యదార్థముతో ఎత్తైనను హృద్యములగు కావ్యముల రచించియుండిరి.

ఎట్లు యుగత్రయము సమ్మోద మొన
కొట్టుటకు సంస్కృతికి ప్రాచీనము
నీయుటకు బ్రసిద్ధ మార్గములొన
కొట్టె యాంధ్రసాహిత్యము ప్రత్యేక
సాహిత్యముగా నేర్పడిననాడు గీర్వాణ
కావ్యమందలి విజ్ఞానము నాంధ్రములోనికి
సంపదలసిన యవసర మేర్పడియుం
చెను. నన్నయకు పూర్వమాంధ్రమున
జీర్వాణదగిన ప్రసిద్ధ కథాంశములుగల
కావ్యము లాంధ్రమున లేవనియు, అట్లట్టి
కావ్యములు లేనినాడు జనులయందంతగా
జ్ఞాన వ్యాప్తికవకాశముండి యుండద
యని చెప్పవచ్చును. అయితే నన్నయకు
పూర్వము ఆంధ్రదేశమంత గొడ్డుపోయి
యున్నదనుట యసంభవము. క్రీ. శ 1వ
శతాబ్దమునకు ముందునుండియు యాంధ్ర
లింగ రాజ్యములందు సాహిత్య ప్రచా
రము కలిగియే యుండెననుటకా కాలము
మందీ దేశములలోనుండిన శాస్త్రవిహారములే
కాక్షి. అయితే నన్నయ తరువాతి కవి
స్వరుల మతముననీ సాహిత్య ప్రచారమం
దయు వేదబాహ్యమని యెంచబడెను. ఈ
కాధలు శాస్త్రజాతక కథలై యుండవచ్చును.
ఇట్టివారలు కేవలము మతావేశ బోధిత
ములై యుండవచ్చును. నన్నయ ప్రభు
త్వ కాలమున కావ్యరచనా కౌశలము
వేదవిద్యా ప్రచారమునకు సైదోడయ్యెన
నుట నిర్వివాదాంశము.

వేదవిద్యా ప్రచార ప్రాముఖ్యమున కంగ

ములవదగు సంస్కృత కావ్యములు రాజ్య
మందలి యతి వృత్తము లాంధ్రకవులకు
కావ్యవస్తువులై నవి. అప్పటి యాంధ్రులు
మేధావంతులై తమ కన్నువైన భావలయం
దెల్ల గౌళలము సంపాదించి వివిధ సాహిత్య
మార్గములెరిగి యాంధ్రకావ్య రచనమును
బ్రోల్పెపించిరి. అనాటి సాహిత్యాభి
రుచులకును, విజ్ఞాన ప్రచారమునకును
సాయపడు ఆంధ్రకవులు ప్రసిద్ధకథలను,
మిత్రకథలను, గావ్యవస్తువులుగా గ్రహిం
చిరి. రానురాను గావ్య కల్పనమున నాది
యుగముననే పురాణ మార్గమును ప్రబంధ
మార్గమును విశిష్టములాయెను. ఇతి వృత్త
మునందును, రసవిశేషయ ప్రాధాన్యమునం
దును ఈ మార్గద్వయమునకు భేదము
కలదు. పురాణముల ఇతివృత్తము ప్రసిద్ధ
కథా సమ్మేళనము. ప్రబంధముల ఇతి
వృత్తము మిత్రమకథాసమ్మేళనము. పురా
ణములందు సంభవములను, కథాసరళియు
జోగమును ముఖ్యములు. ప్రబంధములందు
రస ప్రాధాన్యము విశేషాంశము, అయినను
ఆంధ్రకవితా పితామహుడని పేరందిన
అల్లసాని పెద్దన రచించిన మను చరిత్రయే
యాంధ్రమున మొదటి ప్రబంధమనియు,
శ్రీ వీరేశలింగ కవి కృతమగు రాజశేఖర
చరిత్రమాంధ్రమున మొదటిసవలయనియు
చెప్పబడుచున్నది. ఆంధ్ర మందాంగ్లము
వలె సాహిత్యాంతరములనుండియు గ్రహిం
చిన సామగ్రితోను పరికర విశేషముల

తోను కవిభంగవులు హృద్యములును తోద్యములును వగు ప్రబంధములు పెట్టిరి.

గతి శిశుత్వాచూనందు క్రొత్తగా టుట్టిన తెలుగునవలలు మూడు తెలుగులు.

(1) ఆంగ్లనవలలనుకరణములు, (2) గద్య ప్రబంధములు, (3) సంగకరములు, ఈనవయుగ మందలి నవలకు గూడ విట్లే బాటివిభాగము జేయవచ్చును. అమర తంపరలై ఎరుగు చున్న ఈ నవలలో నిక నొక యర్థశతాబ్దమున కేవినిలచునో యేవి విస్మృతములగునో చెప్పట కష్టము. కాని రాజకేఖర చరిత్ర హేమలత యను నవలలు వివిధములగు రెండు మార్గములనంటియున్నవి. రాజకేఖర చరిత్రమువలె లోకయాత్రా విధానమును, విచారించి యాశయములను జూప నెంచు నవలా విశేషమాంధ్రమున నాటుకొనలేదు. రచయితలకు సర్వసాధారణముగా నచ్చినది హేమలత జూపిన మార్గము. ఇది గద్యప్రబంధమార్గము.

ఆంధ్రమందు గల పూర్వపు బ్రబంధములలో నాయకా నాయకుల యనురాగ పరిపాకము కథాంశమై ధీరవర్తనముల సల్పిన కృతిభర్తల వంశాను వర్తనములును, నభ్యుదయములును, రసోద్దీపనములగు వృత్తిములును నమరియున్నవి. హేమలతవంటి గద్య ప్రబంధములందు దురిశీల నెదిరించి వీరవ్యాపారములు సల్పిన ప్రసిద్ధ పురుషుల చర్యలు క్రుత్రిమమగు నొకశృం

గార కథాంశమున కుద్దీపనములగుచున్నవి.

ప్రపంచయాత్రా తత్వ విచారము మృగ్యమై నవలలకు కథాంశగురత్వమును, దాత్కాలిక రంజకత్వమును గల్గించుచున్నది. ఆంధ్రనవల యిట్టి దశనుండి బయటపడి యాంధ్ర సాహిత్య చరిత్రమున గౌరవార్హము కావలెనన్న నాశయ సమన్వయముల జీవితమునందు సూచింపగల నవల కావలయును. ఆంధ్ర నవలా రచయితలు ట్టి లోపమును దీర్చి యాంధ్ర సాహిత్యమును బెంపొందింప ప్రయత్నింతుడుగాక.

జండు బాల

ఇది బక్కచిక్కి బలహీనులగున్న పసి పిల్లలకు బలమునిచ్చి శరీరమును వృద్ధి పొందించును. యిందు అన్ని రకముల విటమినులు చేర్చబడినవి. అన్ని చుండుల పావులలో దొరుకును.

1 పా. సీసా రూ. 6-0-0

“రాగవర్ణి”

‘విజయ - రాఘవ’

“అదేమిటి!”

“ఏమిటది!”

“ఏమిటేమిటి! నాతలకాయ యింకా మీకు తెలియాల!”

“ఏమిటే తెలిసేది!”

“ఏమిటో తెలియకుండానే వుండా యిన్నాళ్ళ బట్టి! అవున్నాండి. ‘తెలిసిందీ’ అంటే వూసగుచ్చినట్లు చెప్పమంటారని, ఒక్క మాటలో తెలియదు అంటే పోతుందిగా అని వూరుకోన్నారు. అంతేనా!”

“అబ్బబ్బ! వూరికే విసిగించకు. విషయంయేమిటో తేల్చి చెప్పక, యెందుకు దాస్తావ్?”

“నిజంగా చెప్పండి! మీరు వినలేమా!”

“ఏమిటే వినేది?”

“అదేనండీ!”

“అదుగోనుల్లీ అదే మాటంటావ్. ప్రతిదీ నాన బెట్టటం నేర్చావుగా!”

“అదై నా, నాకు మాత్రం యెలా తెలిసిందంటే మొన్న నుబ్బులు యేదో పనుండి యిటువైపుకి వచ్చాట్ట. మళ్లా యింటికిపోతూ. పోతూ చూసి పెద్దానుని, నునింటిగొచ్చాడు.”

“ఏమిటిరాకబురూ?” అన్నా.

“ఏమంటాయి అక్కాయ్” అంటూ కళ్ళ నీళ్లెట్టుకున్నాడు. వాడికల్లెంట నీళ్ళొచ్చేసరికి, నాకు వచ్చాయి నుమా!

“అదేమిటే పిచ్చిదానా! అలా యేడుస్తావ్...”

పిచ్చిదాన్నయ్యాను నిజంగా ఆమాట వినేటప్పటికి. జేబురుమాల అడంపెట్టుకొని వెక్కిరివెక్కి యేడ్వడం మొదలు పెట్టేశాడు. వాడేం చెబుతాడో అని నాగుండె ఆమర్థాపడటం యెక్కువయింది “ఏమిటిగా అసూ విషయం” అని అడగబోతుండగా వాడే కళ్ళుతుడుచుకుంటూ -

“అన్నయ్య వేరుపడ్డాడు” - అన్నాడు.

ఆ మాట వినేటప్పటికి మెరుపు మెరిసినట్లు నా రెండు కళ్ళూ పోయినట్లునిపించింది. “ఏండుకని?” అని అడిగాను.

“ఏదో మాటామాటా వచ్చిందట...” అన్నాడు

“నీకు తెలియదా?” అన్నా

“ఎవర్నడిగినా” యింట్లో చెప్పలేదు అన్నాడు.

“అన్నం యొక్కడ తింటున్నాడన్నా”

“హోటల్లో...!” అన్నాడు.

“శిండటం...!” అన్నా

“మన యింటికి వెనకాల డాబాలో” అన్నాడు. తర్వాత నేనేం అడిగానో, గుర్తులేదు. వాడేదో కబురుకూడా చెప్పుకోచ్చాడు. యిక నేను వినలేక పోయాను. యేది చెప్పినా ఒక వేళ ‘సరే’ అనిగాని, ‘డూ’... అనిగాని, అంటానికి శక్తిలేకుండాపోయింది.

“వెళ్లిస్తా...” అంటూ కానేపుండి మైకిలెక్కి వెళ్లిపోయాడు.

“మీరక్కడైనా కనిపిస్తున్నాడా మా అన్నయ్య!” -

“కనిపించవేం ... రోజుకి ఒకసారైనా కనిపించక తప్పదు.”

“మీరేం పట్కరించడంలా?”

“నానా పట్కరించడానికి గోరి కలుగుంటాయి. యిప్పటికి కూడా నాల్గు రోజుల క్రితం ఆ కూర్చోడిలో ముచ్చయిందే కనిపిస్తే -

“అంతా కులాసాయేట్రా? అంటే - తలవాడు. అంటే.

“వాడొక్కడేవున్నాడా! యికా యెవరైనా వున్నారా?”

“ప్రక్కన యెవరో ఒకతను పొడుగూ యెరగా వున్నాడు. యికా యిద్దరు యింనుమింనుగా వాడేలేవున్నారు. -”

“మీరు ఏ సైకిలు దిగకుండానో పట్కరించి వుంటారు అంతేనా?”

“అదైనా, ఆఫీసునుంచి వస్తుంటే కనిపించాడు కాబట్టి ఆ కాస్తయినా పట్కరించా. లేకపోతే ...”

“అదేమిటండీ! కాస్తగిగి వెళ్లి పట్కరిస్తే తప్పేముంది? అసలేందుకు వేరుగావుంటున్నాడో తెలిసేదిగా!”

“ఏమిటీ మరి పిచ్చిదానాగా మాట్లాడుతున్నావ్! వాడు వేరుగా వుంటున్నాడని నేనేమైనా కలగన్నానా? అయినా అంతమందిలో యివతెలకు పిల్చి-అడిగినా - యీ విషయం యీ కాస్తయినా చెప్పతాడని నమ్మకం యేమిటి?”

“అదేమిటి! మరి అంటారు మీరడిగితే తప్పకుండా చెబుతాడు. చెప్పకుండా యెప్పటికీ తప్పకోడు.”

“అని యేమిటి ధైర్యం?”

“ధైర్యం కాదండీ! మీరు మరియూ మీరంటే వాడికి గౌరవంవుంది, తెలుసా!”

“నుంచిదే...”

“రాబట్టి...”

“అదగ్గరకుంటావ్?”

“మీయిన్స్...”

“అటుంటున్నప్పుడు, బహుశా కనిపించవచ్చు యీ విషయం యెత్తడం కంటే, ఒక సారి వాణ్ణి మనింటికి రమ్మంటే వస్తాడుగా - అప్పుడు యెవరైనా అడగొచ్చు... ఏమంటావ్?”

“ఏమనేడేముంది. అలాగే రమ్మన్నానని చెప్పండి,”

“నువ్వుగమ్మంటేనే వస్తాడన్నమాట. నేరమ్మంటే రాదా?”

“అబ్బ! పోనీ, మీరేరమ్మన్నారని చెప్పకోండి. యీమాత్రం దానికి వంతులెందుకు? యెవరు చెప్పారనుకున్నా, వాడురావాలికదా! రేపు తప్పకుండా చెప్పండి ... మరిచిపోయిందా!” - అని భువనేశ్వరి అంటూంటే, దూరదూరమవుతున్న కొద్దీ మరిమరి వినిపించేమాటలు అస్పష్టంగా వుండటంవల్ల ఆనంద్ మోహన్ సైకిలు ఆ విధ మలుపులోకి నెళ్లిపోయింది. ప్రతిరోజూ ఆనంద్ మోహన్ ఆఫీసుకు వెళ్ళగానే భువనేశ్వరి యేదో అగ్లికలలుకొంటూనో, క్రొత్త క్రొత్త ముగ్గులు నేర్చుకొంటూనో, చక్కని మంగళ హారతి పాటలు పాడుకొంటూనో, మొత్తానికి యేదో యిటువంటి పన్లో, లేక యింటిపన్లో చేసుకొంటూండేది. ఎదురింటి నువ్వల రోజూ రావడం జరుగుతూంటుంది. ప్రొద్దు పోవడానికి మాటలు చెప్పకొంటూ పనులెవరివివారు, అవసరపడితే ఒకరి కొకరు సాయపడుతూండేవారు. అత్తింటివార్ని, పుట్టింటి వారిని గురించికూడా యిద్దరూ చెప్పకొంటూండేవారు.

అనాడు ఆనంద్ మోహన్ వెళ్ళిన అరగంటకు సువర్ణల తలదిండు గలీబా, మీద రెండు నెమలి బొమ్మలు అల్లుదామని రంగురంగుల దారపు కండెలు, నూది, మొదలైన పరికరాలతో భువనేశ్వరి దగ్గరికి వచ్చింది. కళ్ళకళలాడుతూ గృహస్థీలాగా కనిపించే భువనేశ్వరి, తలతీగి, మాచిన చీర చట్టమిడి, చెయటకు చెరిగిన నీలకుసుమారీతలు రెండు కనుమల ఉధ్యా, రెండింటినిన వడనంతో, ఏకంగా కనిపించే దరికి సువర్ణలకు యేమని పట్టించాలా అని కాశెడు. ఒక్కయిదు నిమిషాలాగి—

“భువనా” ! అంది మెల్లగా.

వంటపసారాలూ తలుపు ప్రక్కగా యేదో అలా చిస్తున్న భువనేశ్వరి ఉలిక్కి పడి అలాచనల తెరలనుండి బయటపడి, పమిటి చెగుతో మొగంతుడుచుకుంటూ—

“ఊ...యేమిటే !” అంది.

“అలావున్నా వేం?”

“ఏంలేదు.”

“ఏంలేదంటావేం. ఎందుకో బాధ పడుతున్నావ్. యేంలేకపోలే యెందుకీలావున్నావ్ యేదోవుంది. చెప్పవుటే ! భువనా”

“ఏం చెప్పనే. అంతా అయోమయంగావుంది యేంతోచడంలా...”

కార్తీక పౌర్ణమినాటి రాత్రి పుట్టాడుకదా అని తొమ్మిది సంవత్సరాలక్రిందట చనిపోయిన మా తాతయ్య. మా అన్నయ్యకి “రజనీకాంతుడు” అని పేరుపెట్టాడు. వాడు పుట్టినదగ్గరనుంచీ, మా తాతయ్యకు ప్రతివిషయంలోనూ లాభం కనిపించడం జరుగుతోందని పరిచయమైన వాళ్ళందరితోనూ చెప్పకునేవాడు. మాతాతయ్య మహావి, పండితుడు, మారి కథలుచెప్పేవాడు, మద్దలవాయించేవాడు. ఆయన యేసభకు వెళ్ళినా వాన్ని వెంట తీసుకొని వెడుతుండేవాడు. వాడంటే ఆయనకు ప్రాణం; దానికన్నాకూడా తియ్యగా మానుకునేవాడు. వాడి చిన్నతనంలో

మా తాతయ్య బాయిలర్ వేసి, నీళ్ళు కాగేంతవరకూ దగ్గర కూర్చుని మంటవేసి, బాగా కాగనిచ్చి, వేడి నీళ్ళు-చన్నీళ్ళు సమపాళంగా తానే స్వయంగావేసి, ఆ పని శరీరం యంతవేడి తగ్గితే షోష్యురొగలతో అలాచించి మరి పోయినిచ్చేవాడు. ప్రతిరోజూ ప్లానమైన తరువాత, వంటనే సాంబాణి తాగవేసి, మావట్టి, యిడ్లీ, నీల్సు, స్కా-రాతోడిగి, అయితే పిత్తాదుకు పెళ్ళిపోయేముందు తుంక కందివ్వాలి. అలా జగగని నోజున అయిన కక్కడిలేని రోసంవచ్చి యింటిల్లపాదిని తథామథా తిట్టిపోసేవాడు. యింక కష్టపడి గారాబంగా పెంచినమ్మ మా తాతయ్య గుణాల్లో “కవిత్వం” అనేది అద్భుతమని మా నాన్న గారు అంటూండగా నేను రెండుమూడు పాద్యవిన్నాను. తరువాత మా పెద్ద, చిన్న తాతయ్యలు— మా అమ్మమ్మలు— బామ్మలు అంటూండగాకూడా విన్నాను. వాడు వ్రాసినవికూడా విన్నా. చదివానుకూడా. బాగానే వున్నట్లు తోచాయి. నేనే ఒకసారి పూరు కోక “అదేంకథరా అన్నాయ్” అన్నా ఒక కథ చదివి. “అది అంతేలే...” అన్నాడు. “అదేమిటిరా?” అని అడగబోతూండగా యేదో చెప్పడం మొదలెట్టాడు. కాని నాకేం అర్థం కాలేదు. మా అన్నయ్యకు కవిత్వం అబ్బడంలోనూ, మా నాన్నకు మృదంగం అబ్బడంలోనూ, మాతాతయ్య మా యింట్లో యింకా సజీవుడై వున్నాడనే అనుకోంటాం. భౌతికంగా మనిషి కనిపించక పోతున్నాడుగాని, ఆంతర్యంలో ఆయన పవిత్ర ప్రతిమ ప్రతిబింబిస్తూనే వుంటుంది. ఒక్క మా యింట్లోనే కాదు. అందరి బంధువుల యిండ్లలోనూ ఆదరణీయుడే. ఆయన రచించిన ‘వేణుగోపాల శతకం’ పరిచయండా యే వ రూ యే నాడూ వుండలేరు. నిజంగా మా అన్నయ్య బ్రతికి నట్లు, వాడికి జరిగినట్లు మేమెవ్వరం తరువాత అనుభవించలేకపోయాం. వాడంటే మా చుట్టలంతా యెంతో ఆప్యాయంగా మానుకొంటారు. అయిదో తరం మా వంశానికి వాడే మొదటివాడని, యెంతో గౌరవంగాకూడా చూస్తూంటారు. చమత్కారంగా, నిష్కల్మషంగా మాట్లాడతాడని కబుర్లుచెప్పువని మా

వాళ్ళంతా కొసరి కొసరి పుణికి పుణికి అడుగుతారు. వాడూ మొదలుపెట్టేదంటే అదేదారి. వినుగూ-విరామం లేకుండా చెప్పునుపోతుంటాడు.

ఈ అప్పయ్యగారు మా కంప్లీ థియం. వాడికి కొనం నచ్చిందంటే ఒక్కటే తినియ్యడు. ఒక చేతి మేమీనన్నా అప్పుచేస్తే బాడతాడు; తిడతాడు. తిన్నాతే బాడబో నాడు. నానానేపు బాడబడుతూ యేడుస్తాడు. ఒక్కొక్కసారి ఏడ్వడమూ ఉన్నది. పూరికి కొనపుగాడా వుండేవాడు కాదు, యేవో చదువుతూలో, లేకపో లే యే పులమెక్కలకు పోమణచేస్తున్నో వుండేవాడు. ఒక్కొక్కమారు పొదు పోయేదాకా మేల్కొని వ్రాస్తూండేవాడు. అప్పటికి మేం ఒక నిద్రతీసేవాళ్ళం. “పొదుపోయింది పడుకో రాదురా” అంటే, అన్న అరిగంటకో, గంటకోలేచి వెళ్ళి పడుకునేవాడు. పూరికే వున్నాడనుకుంటామా! యేవో ఆటాచిస్తూవుంటాడు. నిజంగా వాడే వాడు, వాడిరెక్కలమీద కప్పపడి బతుకుతున్నాడని అందరం అనుకుంటూంటే, చూస్తూ చూస్తూండగానే మా అమ్మ నాన్నని వదలిపెట్టి వేరుగా వుంటున్నాడంటే నా కంప్లీ బాధగావుంది.”

“పెళ్ళయిందా! మీ అన్నయ్యకి?”

“లేదేమింకా! యీ మధ్య మామ నాల్గు సంబంధాలాచ్చాయి.” “ఎలావుందిగా పిల్ల?” అంటే “దాగానేవుంది కానీ ...” అని యేమా చప్పుడు. యిట్లా వచ్చిన సంబంధాలన్నిటికీ జవాబు యిలాగే చెప్పాడు. మాసాచ్చినవాళ్లంమాత్రం అనేకర కాలంగా అనుకుంటుంటే, అదంతా వివరేతకాబోలు మా దగ్గర నుంచి లేచి వెళ్ళిపోయేవాడు. ఒకసారి మా మేనల్తే గారు “యేరా! రజనీ! మాసినపిల్లలెవ్వరూ నీకు నచ్చకపోతే యింకెవ్వరూ నచ్చేగి?” అని అడిగింది. వాడికి యెందుకో నవ్వొచ్చింది. ప్రశ్న అడగంగానే. ఆ నవ్వుకి అర్థం యింతవరకూ నాకేం బోధపడ లేదు. వాడికి చిన్నప్పటినుంచీ పట్టదల మహా యెక్కువ. మా నాన్నతోకూడ ఎక్కువ మాట్లాడే వాడు కాదు. ఏవైనాకావాలంటే మా అమ్మద్వారా

ఆయన చెవులకు వినిపించాల్సిందేగాని, వాడు యేమైనా సరే అడిగేవాడు కాదు. అటువంటిది యీ నాడెందుకు వాడిలా వేరుగా జీవితాన్ని గడపాలను కొంటున్నాడో గానీ తెలియకుండా ఉండవచ్చు. వారానికి రెండుమాడున్నారని వన్నాపోతుండే వాడు మా యింటికి; ఇది మధ్య పూర్తిగా రావడమే మా సోకాడు. సోకుకొంటున్నప్పుడు “ఏమా! మీరు రావడంలేదా?” అని “యిప్పటికి అప్పుడునీ యెందుకు రావడంలేదో?” అని భువనేశ్వరి తన ఆవేదనలతా చెప్పుకు పోతుండగా తేలికమీద గడియారం ఓంటి గంట చూపింది. సువర్ణలకు యేమని ఓదార్పాలా పాలుపోక...

“భువనా! ఓంటిగంటయింది యిక్కనేనా లేచి భోంచెయ్యి” అంది

“ఏమా! తినబుద్ధికావటంలేదు.”

“అదేంటే! యెంగిలి పడకపోలే, కేసంకాలం మరీ వడియంలాగా తయారవుతావ్. లేచి కాస్త తిను. ... ముందులే ... సుపున్నానంచేసిరా! కేసు వడ్డిస్తాను పోనీ ... !”

సువర్ణల బలవంతంమీద భువనేశ్వరి స్నానం చేయడానికి వెళ్ళిపోయింది. నూది దారవుండలు, గనీబాగుడ్డ తీసివేస్తూ వడ్డి వంటయింట్లోకి వెళ్ళి సువర్ణల అన్నం వడ్డించడానికి ప్రయత్నం చేయడం మొదలెట్టింది.

సువర్ణల - భువనేశ్వరి స్నేహం కృష్ణా తుంగభద్రల కలియకవలె, గంగాయనునల సంగమంవలె యిప్పటికి రెండుసంవత్సరాలనుంచి మేళించబడి వుండిపోయింది. ఒకరికోసం చేయుతనిచ్చుకుంటూ ఉంటుంటే వాళ్ళిద్దరూ యేనాడో ఒకే రక్త సంబంధం కలిగిన వాళ్ళనిపిస్తుంది.

భువనేశ్వరి భర్త ఆనంద్ మోహన్, సువర్ణల భర్త క్రాంతీనాథ్ ఒకే అసీనులూ పనిచేయడం - ఒకే పేటలో ఒకరియింటి కడుగుగా వొకరు వుండటం

వలన వారి వారి ముఖమయజీవిత ప్రతిబింబాలు స్పష్టంగా కనిపిస్తూనే వుంటాయి.

భువనేశ్వరి చాచునచాచు.

సువర్ణల శత్రువులవర్గం.

ఆనంద్ మోహన్ ఎగ్రనివాడు.

క్రాంతీవాద్, ఆనంద్ మోహన్ నింటి యెగువు కాదు. నిశ్చలంగావున్న నిటిమీద కష్టగాలి పోడిగే కదిలి బయలుదేరిన అలలమందరినీ వుంటుంది భువనేశ్వరి కలగింపు.

అశోకవృక్షపు ఆకు కిడుప్రక్కల వంపులవలె వుంటుంది సువర్ణల తలకట్టు.

ఇద్దరూ వాలుజడలు వేస్తారు.

ఇద్దరూ మధ్యపాపిడీ తీస్తారు.

సువర్ణల భువనేశ్వరిని బెత్తెడెత్తు తక్కువ.

భువనేశ్వరి మొగంలా ఆనందా కిల్పం కనిపిస్తూ వుంటుంది.

సువర్ణల మొగంలా హంపీళిల్పం కనిపిస్తుంది.

ఆనంద్ మోహన్ అంటే భువనేశ్వరికి యెంత మమకారమో, అంతకు సరిసమానంగా క్రాంతీవాద్ అతనిని గౌరవిస్తాడు. ఆ మొను సహోదరిగా చూసుకొంటాడు.

సువర్ణలంటే క్రాంతీవాద్ కి యెంతటి అనిర్వచనీయమైన మధురభావంవుందో, భువనేశ్వరికి దానికి రెట్టింపుమిన్నగా అతనిని అన్నగారుగా చూసుకొంటుంది.

ఆనంద్ మోహన్ క్రాంతీవాద్ ని 'బావా' అని వేశాకోశంగా సంబోధించినప్పుడు సువర్ణల, ఆనంద్ మోహన్ యెడల సహోదరత్వంలోని మహత్తర భావమాధుర్య మనుకారాన్ని అనుభవించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

2

ఆ నాడు పొర్లమి. రజనీకాంతుడు ఒంటరిగా కూర్చోని గదిలో యేదో వ్రాసుకొంటున్నాడు. దానికి యివ్వడలేదు.

మూడు పదకొండుగంటలు కావొస్తోంది. తీర్చి కాస్తున్న వెన్నెలో రజనీకాంతుడు హాయిని పొందలేకపోతున్నాడు. కాల్చి, కాల్చి నోరుమంటెత్తుకున్నా. గోసలపరమం కాల్యమంటా యేసిగరెట్టును బదిలీ పెట్టలేదంటున్నాడు. మట్టాపున్న యిల్లుల్లోని వారంతా నిశ్చప్తంగావున్నారట. రజనీకాంతుని గది ఆ పూరించిన, కాలవగట్టుకి మూడున్నరవందల గజాలదూరంలోవుంది.

తల పూర్తిగా వచ్చుడు ముందుగా మాత్రంగా వినిపించింది. ఆ వినిపించడం అతనికి యేగాలి తప్పెట్లవల్లమో అని వూహించుకున్నాడు. నిజంగా అటువంటి శబ్దం ఆవేశపుడు ప్రోగడంకద్దు. మళ్లా ప్రోగింది.

"ఎవరూ ?" - అన్నాడు.

"నేనే ..." - అన్న స్వరం గుర్తుపట్టాడు. గబా యినవెల్చి తలుపుతీస్తా.

"రాగవర్ధన్ ! యేమిటి రావడం" - అన్నాడు.

"యేముంది రావడానికి. భయమేసిందా ?" అంది.

"యీ వేశపుడా వచ్చేని !"

"రావాలనిపించింది వచ్చేసాను" -

"వస్తానని కలుగుకుడా చెయ్యలేదే !" -

"నేను మాత్రం అనుకున్నానా ! వస్తానని. ఒకనిద్ర నీసాను. మెలకువ వచ్చింది. యిక యెంత ప్రయత్నించినా మనుకుపట్టలేదు. యేంతోచలేదు. యేంచేయను ? మెల్లగాలేచి వచ్చేసాను."

రజనీకాంతుడు అంతావింటూ నెమ్మదిగావెల్చి తలుపులు వేసివచ్చాడు ... ఒక సిగరెట్టు వెలిగించి,

"ఏమిటి కలుగు" - అన్నాడు.

"అలా వున్నారే" అంది రాగవర్ధని.

"ఏం. ఎలావున్నా ! బాగానే వున్నాగా."

"చిక్కిపోయావేం ! ..."

"చిక్కడమా ! లేదే ..." అని యిక చెప్పడానికి యివ్వడలేదు.

రాగవల్లభికి ఆ అసంతృప్తి వాక్యం ఆందోళన కలిగించింది. 'రజనీకాంతుని మృదయేశ్వరి'ని లోకానికి అంతా చాటుచాటుగా అనుకొంటుంటే కూడా ఆమె యితగా జంతుపదలేదు, భయపడలేదు, కాని యీ వాక్యం, యేజంతు, కొంతా ఎరుగని మృదయానికి యీ నాడు ఆందోళన కలిగించిందంటే ఆశ్చర్యంగానే వుంటుంది.

"ఏమీలేదని దాస్తారెందుకు? నాతోమాటా చెప్పుకుందా!" అంది రాగవల్లభి.

కళ్లతోదులీసి, తుంతుగుడ్డతో మొగం తుడుచు కొంటూ,

"ఆకలి చచ్చిపోతే అన్నం తినడం మానేశాను" అన్నాడు రజనీకాంతుడు.

రాగవల్లభికి మరీ ఆశ్చర్యం - ఆదుర్దా యెక్కువయినయి. "ఆకలి చావడమేమిటి?" "ఆకలి యొందుకు వస్తుంది?" "యెప్పుడు వస్తుంది?" "అసలు చావడానికి కారణం?" యిత్యాది ప్రశ్నలు ఒకదానిపై ఒకటి పరుగుత్తుకొంటూ వచ్చాయి.

"నాకేం అర్థంకావడంలా మీ మాటలు..."

"అర్థమయ్యేటట్లుగాచెప్తే, అనవసరంగా బాధ పెట్టినవాణ్ణి అవుతా! నిన్ను మామూ మామూ బాధపెట్టడం నా కిష్టంలేదు వద్దీ!"

"అంటే ..."

"అంటే... నేను... యింటికి... వెళ్లి... భోజనంచేయడం...మీనివేశాను.. జీతాలు యింకా రాలేదు. ఒక వారంలో వస్తాయి..." అన్నాడు.

"ఎన్నాళ్లయింది యింటికెళ్లకుండా మానేసి?" అంది.

"ఒక వారం అవుతుంది."

"అప్పటినుంచీ భోజనం లేకుండానే వున్నారా!"

"ఏంచేయను?"

"మొన్నొచ్చినప్పుడు మరి నాతో చెప్పలేదేం?" "ఎందుకు?"

"ఎందుకేమిటి! బాగుంది. వారంకోజులకంటే అన్నం తినకుండా, అవి యివి చిరుతిరుతిసి, కాఫీలు త్రాగుతూంటే ఆకలి చావక యేంచేస్తుంది చెప్పండి. కనీసం వబురు పంపినా చాలుగదా! మా పాపకేచ్చి క్యాలియర్ సుంపేదాన్ని. ఎలా వుండకలగుతున్నా రండి! మరి అట్టిమీరే యెలా పనిచేస్తున్నారు!" "ఏం చేయను. తప్పకుండా! యేదో నా మిత్రులపై నట్లు మంత్రసానితనం వొప్పుకున్న రెరువారి యేదో చ్చినా చేయాలి." అన్నాడు రజనీకాంతుడు.

"యేమైనా పోట్లాడుకొన్నారా!" అని అడిగింది రాగవల్లభి.

"పోట్లాడుకోలేదుగాని, మనస్సుర్లలు - మాట పట్టింపులు వచ్చాయి!" అన్నాడు రజనీకాంతుడు. కూర్చున్న రాగవల్లభి చుట్టుకున్నలేచి, యిప్పుడే వస్తానంటూ వెళ్ళిపోయింది.

రజనీకాంతుడు తెల్లపోయాడు - ఆ వెళ్ళిపోవడం చూసి.

గుమ్మంలోకి వెళ్ళి, వెళ్ళే రాగవల్లభిని పిలుస్తూ మనుకొన్నాడు. కాని కుర్చీలోంచి, లేచి వెళ్ళలేక పోయాడు. అలాగే చతికిలబడి మళ్ళా వ్రాద్దామనుకొని ప్రయత్నించాడు. కాని ఆ భావాలు క్రొత్త విగా కనిపించి, పందొప్పించితంగాలేవు. తర్వాత యేదో వ్రాద్దామని ఉంకించాడు. కలం సాగలేదు. ఆలోచనలు మాలతి లతల్లాగా అల్లుకొంటున్నాయి. అప్రయత్నంగా అతని నోటిపై ఒక రాగవల్లభి. రాగవల్లభి? అని రెండుసార్లు పిలుచుకొన్నాడు. హృదయం బావురుమని యేడ్చింది. రెండు - మూడు కన్నీటిబొట్లు కూడా తెల్లకాగితంమీద టపి, టపిమని పడ్డాయి.

'రాగవల్లభి'ని రజనీకాంతుడు ఆరాధ్యదేవిగా భావిస్తాడు.

ఆమెపట్ల అతని మృదయం రూపనవతీతంలో రంగరించుకొని వుంటుంది.

‘ఆనందం’ అంటే యేమిటో యెరుగని జీవితానికి నందనోద్యానంలో విహరింపజేసి అనుభూతమైన మధురానందం చవిచూపించింది తొలిసారిగా రాగవర్ధన్.

ప్రపంచంలో ‘ఆనందం’ అంటే యేమిటో తెలుసుకొండి. రాగవర్ధన్ గాంధార శిల్పసౌందర్యంవల్లనే తన పట్ల, పరితాప హృదయానికి పరమ చంతోషం కూర్చులిగింది అనురాగ లలనారాగి రాగవర్ధన్.

యీ అనుభూతిని రజనీకాంతుడు ముఖతావ్యక్తం చేస్తుంటే, ఒక నవరసభరితమైన కావ్యం వదిలినట్లుగా వుంటుంది. అందుకే అలంకారులు అన్నా కేకా “వాక్యం రసాత్మకం కావ్యం” అని

రాగవర్ధన్ను ప్రేమిస్తున్నానని తనలో తానెప్పుడు రజనీకాంతుడు అనుకోలేదు. కాని ఆమె అంటే అతనికోకవిధమైన మధురభావం - వెలకట్టలేని నమ్మకం వుంది. అది ‘యీ విధమైనటువంటిది’ అనివ్యక్తి చేయలేదు. ఒకశేఖరి అది వ్యక్తం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడని పూనుకంటే మనకు విని

పించేది “ప్రేమిస్తున్నాననే” ధ్వని. యీ ధ్వనికి హృదయంలోవుండే ధ్వనికి వున్న వ్యత్యాసం తెలుసుకోవడమే జరిగితే అతని మనస్తత్వం అవగాహనకావాలనదు. తనకు తానై తన ఆలోచనలలోని పుణ్యక్షేత్రాలను పరిక్షించగా చల్లబడినప్పుడు అనుభూతిగా భావించిన పుణ్యక్షేత్రం బ్రహ్మలోని ‘రాగవర్ధన్’ క్షేత్రమే అని అనిపింది. విచ్చేసింది. మునుకుకొన్న ఆలోచనలలోంచి రజనీకాంతుడు చూసుకొచ్చి

“వర్ధన్ ! యేమిటివచ్చా!” - అన్నాడు.

“యివంతా యేమిటో భాగ్యవత్ నమిస్తానని, ముందులేది భోంచెయ్యగలది.” అంటూ గోచిస్తూ అనిలూకుకుడిగి, అలమగలలోంచి గాజుగ్గాను తీసి, కూహలో నుంచి నీళ్లు అందులాగేసి.

“కూగోండి” - అంటూ క్యూయర్ గిన్నెలోని చంటకాలన్నీ ఆకు చుట్టూరపెట్టుకొంటూ విస్తరించి.

రజనీకాంతుడు ఒక్కనిముషంసేపు, తలవంచి వడ్డిస్తున్న రాగవర్ధన్ని మొగంవంక తృప్తిగా చూసి “నీ ఋణం తీర్చుకోలేదు వర్ధన్!” అన్నాడు మృదువుగా. (సకేషము)

— 0 —

మే నెల 26వ తేదీన మద్రాసులో కలవలకణ్ణక్ చారిటీస్ వారి భవనమున శ్రీ శింగరాజరామలింగశాస్త్రి గారి అధ్యక్షతన జరిగిన విద్యుత్ సభలో కోటసాదరకవిచంద్రులూతమర చనలు ‘మాతృ శ్రీ, కర్తక ప్రసాధము’ మొదలగు గ్రంథములలోని కొన్ని భాగములను చదివి వినిపించు తోబాటు అట్టవధానముచేసిరి. అధ్యక్షుల ప్రశంసలతోబాటు చారిటీస్ వారు అర్థమాట పదహార్లను కవిచంద్రులకు బహూకరించిరి.

డాక్టరు కే. యన్. కేసరిగారి రచన

‘నా చిన్న నాటి ముచ్చట్లు’

వెల. రు. 3-0-0

అన్నిహిగిన్ బాదమ్మి ప్లాల్లులోను వాడుకుతవి.

సు నం ద

“పాం చా లి”

చరిత్రలో సువర్ణాక్షరాల్ చరిగి పోక - “గుప్తయుగ” మొండుకలదు నిక్షిప్త మయ్యి
వెలిగి యారిపోయిన “గుప్త” - వెలుగులోన - కాంతికిరణాలు వెదజల్లు - గాధలెన్న;
అందు “తోరమాను” చరిత్ర - యందుకలదు - హిందు వాఙ్మయకారులు - పొందుపరచి
ఏగినా కుక్కుహస్తాల పోగి “తోర మాను” డనుచు “రజని ప్రిన్సి” మాన చరిత్ర,
అదగి రణపంక్తి పడమ టాడి యాడి - రజనికిచ్చివోయెను “హక్కువాసియపుడ”
నిశికినోడు గొట్టు తలపు నిలిపివోలు! - స్వార్థపులు కోరుదురు పరార్థమెపుడు.

రాత్రి పగటికి మధ్య సంగ్రామమయ్యె - అందు రాత్రియే జెముమొంది అంధకార
కుంజరంబుల నిల్వెను ఘూకుడెగసె - రజని సేనలమింటిపై - రాసిపోసె!

ఏడి! సేనాధిపతి యంచు ఎదురు తెన్ను లరయు చుండగ “రేరాజు” అరగు - జెంచె
కారు తేద వరూధిని పారిపోయె - నీతియే గెలుపొందను - ఖ్యాతి నిలిపి!

వెన్నెల నిండుచుండ పుర - వీధులు బంగరు వన్నెతోడను
తృన్నములయ్యి స్వర్ణమును - తాపన చేసిన చందముండగా.

తెన్నున బోవు బాటనొక - తెన్నున నున్నది “వీర దేవ్” గృహం
బన్నిట మిన్న యెన్నగృహ - మంతకు వన్నె “సునంద” నెన్నినన్”.

అట్టి “సునంద” నందము మ - హృదత జేసెను రాజసైన్య మున్
కట్టిడితోడ వచ్చి తమ - కామము కీర్పచుటంచు కోరినన్

కట్ట యిదేమి వింత కుల - కాంతను గోరుట పాడిగాదు ఇ
ప్పట్టున పొందు జాతి చర - బాపెడి వీరులు తప్పమికనన్.

కామము గప్పి కొన్న తమ - కన్నుల విప్పురు నీతి మంతులై
“భామిని” పల్కు పల్కుల సుభావము తెల్వమ వారి మానసం
బామె కవుంగలిన్ తలచి - బాధల ముంచినదేమో! “ఏలనే?
కోమలి! నీతి మాటలని” - కొంగును ముట్టగముందు కేగినన్ !

“అన్నా పిల్లలగన్నదాన ఇది య - న్యాయంబు దేవుండొకం
డున్నాడయ్య! సహింప జాలడిది ఈ - ఉద్యోగమున్ మానుడూ

కన్నార్పన్ జరిగోవు కార్యమునకై - కామాంధులైతిగుటల్
మన్నన్ బొందదు హైందంవాగనలకీ - మానం బెగణ్యంబుగా'

తాకిక మెరిగిన నీచుడు - ఏకాయకినేగి తెచ్చి - ఏమనెదవుదూ?
ఊకొను లేకన్నన్నీ - మూకను చంపెద మనంద “ఊ! యను” మనుచున్ !

కన్నబిడ్డల తన ముందు - కాలదన్న - కన్నుచూసుక నిట్టూర్చె కన్న తల్లి
బిడ్డ మమకారమైనను - అడ్డపకదు - వీరదేవుడంతలో నిలు - దూరినాడు

పదాల మతనిచుట్టి - అణచికట్టి - “ఇప్పుడేమందు? ఇంతిలో! ఏది దిక్కు? ..
నీదు భర్తను పిల్లల - నీయెదుటనె-చంపచూతువె? మాకోర్కె - సఫల పరులె?”

అనిన వినుచు శాంత అనియె అనుజులార! - భారతీనతెన్ని - బాధలైన
ఓడ్చు మానభంగ మోర్వంగ లేదయ్య - ఇచ్చవచ్చినట్లు - లేగు డనిన.

కొట్టిరికట్టిరి చక్రపు - లటడగున నెట్టి రంత - అశ్వములొదలన్
పట్టియుపతియున్ మడిసిరి కట్టాకామాత్తులెట్టి కఠినాత్ములకో!!!

“పతికంఠెన్ సతికిలలో - అతిముఖ్యము మానమనుచు ఆమెయెనుడి వెన్
అతుకుల జీవిత మందున అతి ముఖ్యము మానధనము అతివలకనుచున్.

పిచ్చి పట్టి “నునంద” తా-చచ్చి పోయె - “గుప్త” యుగమున తనపేరు గుప్తపర చె
ఎన్నియున్నవో కదయిట్టి - చిన్నికథలు - నీతి కేతాము లెత్తెడి - నిజచరితలు

—o—

ఉపనయన మహోత్సవం

డాక్టరు యస్. కేవగిరిరావుగారి క్షేష్ఠపుత్రుడు చి. రాధాకృష్ణకు ‘గృహాలక్ష్మి’
గృహంలో గడచిన నెల 23వ తేదీన వైభవోపేతంగా యజ్ఞోపవీతధారణ జరిగింది.
బంధుమిత్ర పరివామురల అభినందన ఆశీస్సు తోబాటు గాయత్రీదేవి అనుగ్రహవాత్స
ల్యాలు ఆయురారోగ్యాలను మహా శ్రేయస్సైన భవిష్యత్పురోభివృద్ధిని చి. రాధాకృష్ణకు
సమకూర్చగలవని ఆశిస్తున్నాము.

అన్నదమ్ములు

“ శాంతి శ్రీ ”

రఘునాథరావుగార్ని తలవెసిపోయింది. అక్కడక్కడ పట్లకూడా వూడిపోయాయి. ఊడవూ! మరి ముసలితనంవస్తే! ఆయన వయసు షుమారు అరవై అయిదు సంవత్సరాలంటుంది. కాని ఎప్పుడూ యేదో ఆలోచిస్తున్నట్లే కనిపిస్తారు రావుగారు. వారికి ముగ్గురు సంతానం. గిరీంద్ర, సరేంద్ర అని యిద్దరు కుమారులు, ఉష అనే కుమార్తె. ఆయన భార్య శ్యామలాంబ, చాలా వుత్తమరాలు, శీలవతి. రఘునాథరావుగార్ని రవీంద్ర పుట్టిన సంవత్సరానికే సరేంద్రపుట్టాడు. ఉష సరేంద్రునికంటే ఆరేండ్లు చిన్నది. రావుగారు కుమారుల్ని డాక్టర్లని చెయ్యాల్సి వాళ్ళ చిన్నతనంనుండి ఎన్నో కలలు గన్నారు. ఎన్నో ఊహా భావాల నిర్మించుకున్నారు. వారికి చేతనిండా ధనంవుంది. వారి కోరికలు పెరవేర దానికాధనం ఎంతో పుష్కరించింది. ఆయన కలలు కొంతమందిలోలా కలలుగానే వుండక నిజమైనవి. రవీంద్ర సరేంద్ర యిద్దరూ డాక్టర్లయ్యారు. అయితే రవీంద్రకి సరేంద్రకి ప్రకృతుల్లో చాలా భేదంవుంది. రవీంద్రకి గొప్ప బీద అనే తారతమ్యంగాని కులవిచక్షణగాని యేమీలేదు. తను గొప్పవారి బిడ్డనిని నిద్రలోకూడ అతను గర్వపడడు. ఉషకి కొంచెం రవీంద్ర గుణాలే వచ్చాయి. రవీంద్రంటే యొక్కవ చనువు గౌరవం ఆమెకు. తన కుమారులిద్దరూ డాక్టర్లు; పయిగా ధనవంతులు. తప్పక చెరోక లక్షా కట్నం వస్తుందని అంచనా వేచారు రఘునాథరావుగారు. ఆయన అనుకోన్నట్టుగా క ఇద్దరికిలిపి ఒక 'ల' కారమే పలికింది కట్నం. దానికి కారణం రవీంద్ర. రవీంద్ర కట్నాని కాశపడలేదు. అతని కాయాళ ఏనాడూలేదు. మనిషి చాలా నిరాడంబరుడు. అతను తనసహపాతి మల్లికను ప్రేమించి పెండ్లాడటమే ఆనందానికి కారణం. ఈ పెండ్లి తండ్రికి సుతరామూ యిష్టంలేదు. తను చెబితే విన

లేదని తల్లితోటాడా చెప్పించి మాళాడాను. కాని రవీంద్ర వింటేనా. అతను మృదంగాలను అర్థం చేసుకోగలడతనికి మృదయంవుంది కనుక. దబ్బు లెక్కలలో తండ్రి మృద నుం పాపానమయిం దంటాడు రవీంద్ర. ఈ వివాహం ఆ కుటుంబంలో కలతల్ని తీరిం. వివాహం విచ్చిన్నానికి కారణం అయింది. తండ్రి రవీంద్రుని యింట్లోనుండి వెళ్ళ గొట్టాడు. సరేంద్ర మాస్తా వూరుకున్నాడేమిచెప్ప లేక. ఉష శ్యామలాంబ గోలు గోలున యేడ్చారు 'రవీంద్ర వెళ్తుంటే. రవీంద్ర ఆ వూరులోనే వేరే చిన్నయిల్లు కట్టుకున్నాడు. ప్రాప్తి సుఖాడా ప్రారంభించాడు.

సరేంద్రకి తండ్రి యిష్టప్రకారం “గొప్ప” సంబంధం స్థిరమయింది. కట్నం తండ్రి కోరిక ప్రకారం లక్షరూపాయలు. ఆ తేలిదండ్రుల కామె యొక్కతే కుమార్తె. పేరు ఉమాదేవి. వివాహం వైభవంగా జరిగింది. పెండ్లికి రవీంద్రుని తండ్రి పిలువనంపకపోయినా కన్నతల్లిప్రాణం వూరుకోక పోవడంచేత వెళ్ళి ఆ దంపతులను వెంటబెట్టుకుని వచ్చింది. ఉషకి మల్లికతో ఆ రెండు సోజల్లో బాగా చనువయింది. మల్లిక శాంతం ఉష మృదయాన్ని దొంగిలించి తన వెంట తీసుకుపోయింది తనకు తెలియకుండానె. ఉష బి. ఎ వూర్తిచేసి యిక చదువుకు స్వస్తిచెప్పి యింట్లోనే వుంటోంది. తగిన సంబంధంకోరికను ప్రయత్నాలు సాగుతున్నాయి. ఆమె బాగా చదువుకున్నదాయెమరి. అందులో ధన వంతులబిడ్డ. వారి కోరికల ప్రకారం తగిన సంబంధం కుదరాలంటే మాటలామరి!

ఉష అత్తవారింటికి కాపురానికొచ్చింది. పెద్ద కొడుక్కి పెండ్లయినా కొడలికి తోలుతే నీ యింటి కాపురంచేసే అదృష్టం లేకపోయింది. ఆ యింట్లో మొదట ఉమాదేవి కాపరానికొచ్చింది. ఆ రోజుమే

తెచ్చిన సారే పూరంతా పెద్దయెత్తున పంచిపెట్టారు. చూచేవాళ్ళకెంతో ఘనంగా అత్రవారింట్లో అడుగు పెట్టింది ఉను. ఉనుకూడా యింటిలో వరకూ చది వింది. విద్యావంతురాలు. అందమైనదిని. ఉనుకి పెండ్లిఅవకముందే రవీంద్ర పెండ్లి గురించి జరిగిన గండంగాల్లోమంతా తెలుసు. పెండ్లి రెండు నోట్లలోనూ ఒక్కసారికూడా మల్లికగో నోయివచ్చి మాట్లాడలేకపోయింది. ఆమె బీదరుణం ఉను మృదయంలో పీతంవేసింది. మల్లికను చూచిపోతూ చూడ వట్టి తిప్పలుపోయింది చాలావరకు. ఉన్న పెండ్లి మాటలు సాగుతున్నాయి. రవీంద్రకొక స్నేహితు డున్నాడు. వారీదగ్గరూ చదువుకు నే న్నాటావిశ్వంజికి వచ్చేవాడప్పుడప్పుడూ కరుణాకర్. అతను మధ్య తరగతికుటుంబంలోనివాడు. పీడరుచదివి ప్రాక్టీసు పెట్టాడు. అతనితో ఉనుకూడా చాలా చనువుగా వుంటుంది. అతనింటే యామె కిష్టంకూడా. కాని యతనిని ప్రేమిస్తున్నానని మాత్రం ఉను పై కన్నడూ అనలేదు. కాని రవీంద్రకు తెలుసు చెల్లి మృదయం. రవీంద్ర ఒక రోజు నరేంద్రుణ్ణి హస్తలో కలుసు కొని ఉనుని కరుణాకర్ కిస్తే బావుంటుందని నూచించాడు. నరేంద్రుడు అన్నతో బాగానే మాట్లాడ తాడుగాని అన్న చేసేపనులకు మాత్రం ఆమోదించడు. అన్న చెప్పిందంతావిని నాన్నగార్ని చెప్పి చూస్తానని సమాధానం యిచ్చాడు. నిజానికి నరేంద్రునికా సంబంధం యిష్టంలేదు. తండ్రికూడా అందు కనుగుణంగానే “ఏమిటి? ఆ చట్టుక్రింద పీడరుకా మన బంగారుతల్లి ఉను నిచ్చేది. ఇలాటి సంబంధమా చెల్లికి తీసుకువచ్చేది. చెడినవాడెలాగూ చెడనే చెడ్డాడు - మల్లా కుటుంబంలో జోక్యం ఎందుకు కలుగజేసుకోవాలి”ని పెద్దకొడుకుమీద మండి పడ్డాడు రఘునాథరావు. రవీంద్ర అంత కానిపనేం జేకాడు యీ నిందలుపడడానికి? తనకులం అమ్మ యినే పెండ్లిజేసుకున్నాడే. భగవంతుడా రత్నాన్ని బీదవాళ్ళింట్లో పుట్టించాడు. దానిలో రవీంద్రుడు చేసిన తప్పుమంది నిజానికి. కించితకూడా మనకి కనిపించదు. కాని రావుగారి దృష్టిలో క్షమింప

రాని పెద్దనేరముంది. ఒకరోజు వాళ్ళ కాలేజీలో యేదో పాఠవిద్యార్థుల ఘష్టనకి ఉను వెళ్ళింది. రవీంద్ర, నరేంద్ర, కరుణాకర్ కూడా వెళ్ళారు. కరుణాకర్, రవీంద్ర ఒక ప్రక్కన కూర్చున్నారు. నరేంద్ర రెండవ ప్రక్కన కూర్చున్నాడు. ఉను వెళ్ళి వాళ్ళ పెద్దన్నయ్య ప్రక్కన కూర్చుంది.

“ఏం ఉను! అమ్మ సాన్నా ఇంత బాగు న్నారా” అన్నాడు రవీంద్ర.

“అంతా బాగానే వున్నారన్నాయ్” అంట ఉను. అంతలో కరుణాకర్ “ఏమిటి! ఈ మధ్య అపలా కనిపించడమే మానేశావ్. ఇది మరి కటికంటే చాలా మారపోయావు నుమా” అన్నాడు.

“లేదు కరుణా! నేనేం మారలేదు. నువ్వే మా యింటికి రావడం అసలు మానేశావ్. ఏం! పెద్దన్నయ్య లేకపోతే మాత్రం ఇంకా ఎవరూ లేరను కున్నావా?” అంది కొంచెం కష్టంగా.

ఇది వింటూన్న రవీంద్ర “నువ్వు మా యింటికి రాలేదు. నువ్వు మా యింటికిరాలేదు అనుకోకపోతే ఇద్దరూ ఒక్కొక్కొక్కేవుండే యేర్పాటు చేసుకుంటే ఏబాధలేదుగా” అన్నాడు. దానికి కరుణ ఉను వైపుమాస్తే ఉను మంకమానంచేసి తలవంచుకుంది. రవీంద్ర ఏంరా కరుణా సమాధానం చెప్పవేంటంటే “నామనన్ను నీకు తెలిసిం తరువాతకూడా ఎందు కురా యీ పరీక్షలు” అని నవ్వాడు చిన్నగా.

దూరాన్నుంచి ఇదంతా చూస్తున్న నరేంద్రుడు కోపంతో ముక్కుపుటా లెగురనేస్తున్నాడు. అంత లోకి ఏదో వుపన్యాసం మొదలుపెట్టడంవల్ల సంభాషణాగిపోయింది. నరేంద్ర మధ్యలోనేలేచి యింటికి వెళ్ళాడు కోపంగా. కొడుకు కోపంగా వుండటం చూచి తండ్రి కారణం అడిగితే పూసగుచ్చినట్లు జరిగిందంతా విన్నవించాడు. తండ్రి నిప్యత్రాకిస్తిన కోతిలాగ గంతులువేయడం మొదలుపెట్టాడు. అంత లోకి ఉను వచ్చింది.

“ఉను ఎక్కడికి వెళ్ళావ్ ?”

“మా కాలేజీ పాఠవిద్యార్థుల ఫంక్షన్ కి వెళ్తానంటే వెళ్ళుమన్నారుగా నాన్నా!”

“ఫంక్షనుకి వెళ్ళమంటే ఆ వెళ్ళవతో సరసాలాడమనా అర్థం?”

“అదికాదు నాన్నా. పెద్దన్నయ్య...”

“హూ! పెద్దన్నయ్య. మలావు దొరికాడు పెద్దన్నయ్య! వుద్ధరించడానికి. ఇదిగో ఉమ-చెబుతున్నాను విను. ఈ రోజు మొదలు ఎక్కడికీ వెళ్ళకు. నీ పెద్దన్నయ్యతోగాని వాడిభృండుతోగాని మాట్లాడవంటే మాట దక్కదు. వెళ్ళువైకి” అని కఠినంగా మందలించాడు. ఉమ బరువైన మృదయంతో వెళ్ళిపోయిందక్కడనుండి. ఆ రోజుమే భోజనం చెయ్యలేదు. ఏడుస్తూనే ఆ రాత్రి గడిపివేసింది. ఇవన్నీ చూస్తూ గుడ్ల నీరు కుక్కుకుంది తల్లి శ్యామలాంబ. ఉమ బెంగతో మంచం పట్టింది. నాన్నగారలా అనగానే నరేంద్రతో కూడ చెప్పి మునింది ఉమ. కాని లాభంలేకపోయింది. ఉమ పదిరోజుల్లో బాగా చిక్కిపోయింది. శ్యామలాంబ భర్తతో చెప్పింది, ఉమ బెంగతో చిక్కిపోయిందని. రావుగారు నరేంద్రను పిలిచి కాస్త ఉమకి సచ్చెప్పమని చెప్పారు. ఎలాగయినా అన్నకి చెల్లెలిమీద అసలు ప్రేమలేకుండా పోతుందా! - చిక్కి కల్యామైన ఉమని మాడగానే భార్యప్రేమ సహజరూపంతో పొంగి పొరలింది. “ఉమ!” అంటూ తల నిమిరాడు. ఉమకూడా అన్నయ్య! అంటూ బావురుమంది. నరేంద్రమనస్సు కొంచెం చలించింది. అయినా ఉమకి తండ్రి చెప్పమన్నట్లు చెప్పిమాకాడు తండ్రికి జడిసి. కాని ఉమ అందులకుసమ్మతి తెలిపింది. నరేంద్రునికి తండ్రి పట్టుదల తెలుసు. అందుకే అన్నను వెళ్ళగొట్టినప్పుడూ మాటాడలేక పోయాడు. ఇప్పుడు మాట్లాడలేక పోతున్నాడు తండ్రిదగ్గర. ఉమ నరేంద్రుని అసమర్థతకు చాలా విచారించింది. మళ్ళా విషాదంతో ముగిసింది. ఉమకి ఒకరోజు జ్వరం వచ్చింది. కాని తల్లికి కూడ చెప్పలేదామె. మరునాడుకూడా తగ్గలేదు. తల్లికి తెలిసిపోయింది కూతురు జ్వరంసంగతి. మూడో

రోజుకి జ్వరం ఎక్కువయింది - శ్యామలాంబగారు రావుగారితో చెప్పి ఒక్కగానొక్క మాతురిలా అయిపోయిందని గుండెలు బాదుకుంది. రావుగారు వచ్చేసరికి ఉమ పడుకుని వుంది. “అమ్మా! ఉమ! అని పిలవగానే ఉమ కళ్ళు తెరచి కుకొలుకుల్లో నీరునిండగా మృదయ విచారకంగా ‘నాన్నా’ అంటూ కన్నీరు కార్చింది. కాని గవీంద్ర జ్ఞాపకం రాగానే కరిగిన ఆయన మనసంతా మళ్ళా ఒక్కసారి ఘనీభవించిపోయింది. నరేంద్ర ఏమో ముంచుకుంచి మందులే వాడుతున్నాడు చెల్లెలికి. కాని ఉమకి జ్వరం తగ్గముఖం పెట్టలేదు. ఇంకా పెద్ద డాక్టర్లనికూడా పిలిపించారు రావుగారు. కాని లాభం కనిపించలేదు. ఉమ ఒకరోజు జ్వరతీవ్రతలో “పెద్దన్నయ్య” అని కలవరించింది. అది విని పోనీ, రవీంద్ర వస్తే తగ్గుతుందేమో నని భర్తతో చెప్పిమూసింది శ్యామలాంబగారు. రావుగారప్పటికి కూడ మనస్సు మార్పుకోలేకపోయారు. ఉమ మధ్య మధ్య “పెద్దన్నయ్యా... వదిలూ” అని కలవరించుతోంది. ఒక రోజుమే స్థితి మరీ ప్రమాదకరంగా వుంది. పెద్దడాక్టరుగారు కలవరింతులు విన్నారు. రవీంద్ర వస్తేగాని ఆమె ప్రాణం నిలవదని కచ్చితంగా చెప్పారు. నరేంద్రకూడా “నాన్నగారూ, చెల్లాయికొరకు. మన ముద్దుల ఉమ కొరకు అన్నయ్యను, వదిననూ రప్పించండి. లేకపోతే ఉమ యిక మనకి కనిపించదు” అంటూ బ్రతిమాలాడు. రావుగార్కి ఏమీ తోచడంలేదు. చివరికి తప్పక రవీంద్రకి కబురు పంపారు ఉమకి ప్రమాదంగా వుందని. మరుక్షణంలో రవీంద్ర, మల్లిక యిద్దరూ ఉమ అంటూ దగ్గరవాలారు. మల్లిక నిద్రావారాలు మాని ఉమని కంటికి, రెప్పగా కాపాడింది. రవీంద్ర కూడ భోజనంకూడా మాని తన అనుంగు చెల్లాయి దగ్గరే కూర్చోని క్రొత్త క్రొత్త పుస్తకాలు చదివి ఎక్కడివో చాలా ఖరీదైన మందులు తెప్పించి వాడుతున్నాడు. స్పృహ రాగానే ఉమ “అన్నయ్యా! వదిలూ!” అంటూ ఆనంద భాషులు రాల్చింది. అంత నీరసంతోనూ ఆమె కళ్ళు ఆకాశంలోకి తారకలలా మిలమిల మెరిశాయి. ఆమె మనస్సు నిర్మలమైంది. పయిగా చల్లని మల్లిక చేతుల్లో త్వరలో కోలుకుంది,

ఈ అన్నా వదిల నేవని వారి ప్రేమను కనులార
చూశారు రావుగారు. వరేంద్రకూడా వారిలోని గొప్ప
తనాన్ని గ్రహించగలిగాడు. ఉచిత జ్వరం తగ్గే
వరకే రవీంద్రకి గడ్డం పెరిగింది. కళ్లు గుంటలు పడ్డాయి.
మల్లిక వినిలగుంతలూలు తెలసంస్కారం లేక నీచిగా
వుంది. ఆమె కళ్ళక్రింద నల్లదనం స్పష్టంగా కనుబడు
తోంది. ఉచిత జ్వరం తగ్గితే చాలి సంతోషం - బలం
వచ్చాయి. ఉచిత బాగా వ్యవస్థ చేయాలి లేదా బాగా
తిరుగుతోంది. ఇట్లు ఎంతో కళ్ళకళ్ళాడుతోంది ఎంతో
కాలానికి. ఒకసారి రవీంద్రుడు “నాన్నగారూ. ఇక
మేము మా యింటికి వెడతాము. ఉప కులాసాగా
వుందిగా” అన్నాడు. మాట విన్నగానే రావుగారి
కళ్ళవెంట కన్నీరు జలజలా రాలినవి. తల యెత్తి
రవీంద్ర ముఖం చూసి “నాయనా! రవీంద్రా!” అంటూ
ప్రేమతో కాగలించుకున్నారు. రవీంద్రకి కూడా కండ్లు
నీరు నిండినవి “బాబూ. ఇప్పటి నీ తండ్రి ఇదివరకు
ధనవంతుడు రిఘునాథరావు కాదు బాబూ. తన
ముద్దులిడ్డల తండ్రిమాత్రమే బాబూ! నిజంగా మల్లిక
ఎంతో గుణవంతురాలు. ఆమె శాంతం ఓడిమి యిప్పు
టికిగాని యీ వాపాత్ముడు తెలిసుకోలేకపోయాడు.
ఇక నీవూ, అమ్మయీ యీ యింట్లోనే వుండాలి.
కాదంటే యీ మనలి తండ్రిమీద ఒట్టేబాబూ”
అంటూ కళ్లు తుడుచుకున్నాడు. ఈ మాటలు విని
శ్యామలాంబగారు పొంగిపోయారు. ఉప ఆనందానికి
అంతేలేదు. వరేంద్రకూడా చాలా సంతోషించాడు.
ఉచిత అక్కగారి గుణగణాలు అర్థమైనాయి. ఆమె
మనసుకూడ మారిపోయింది. మల్లిక, ఉచిత, ఉపలను
చూసి రావుగారంతో సంతోషించారు. ముగ్గురూ
సరస్వతి లక్ష్మీ పార్వతులని తలపోశారు. ఒకరోజు
ఎవరికీ చెప్పకుండా రావుగారూ ఒక ఘన కార్యం
చేశారు. అదేమిటని అడుగుతున్నారా? కరుణాకర్ కి
కబురంపారు. కరుణాకర్ రాగానే రావుగారంతో
అదరించి కుశల ప్రశ్నలుచేశారు. ఈ అవ్యాజ
ప్రేమకు కరుణాకర్ ఆశ్చర్యపడ్డాడు. కరుణాకర్ తో
త్వర లోనే ముహూర్తాలున్నాయని, దగ్గరముహూర్తం
లోనే పెండి జరిగిపోవాలని రావుగారు సూచించారు.

ఇది విని ఉప గదిలోనుండి మెట్టమీదకువచ్చి ఎదు
రుగా కనిపిస్తున్న కరుణాని చిలిపిగా జెక్కిరించింది.
అనుకున్న ప్రకారం వివాహం వైభవంగా జరిగిపో
యింది. కట్నం ప్రసక్తి గారేదనలు. తనకున్న అస్తి
నంతా రావుగారి మూడు భాగముచేసి ముగ్గురికీ
పంచిచేశాడు. కాని యింతటి అదార వ్యవహారా
లన్నీ మారిపోగాయి మహా! యీ చివర సంగతులు
ఇరగేనాటికి!

“ఏనుండి జ్వరం కగారూ! పాలని
నీళ్లు పంపారేమిటి నీన్న పూటింగ్
సందర్భమున!”

‘పొర బాటు - యివ్యాజమాటింగ్
లో త్రాగవలసింది విషం! నిజమైనదే
పంపమంటారా”

“అదేమిటిరా! ఒకదాని వెంబడి
మరొకటి సిగరెట్లు అలా తగలేస్తు
న్నావు!”

“మన లేజీ మూగజైనుకు పొగ
త్రాగడం దురలవాటనే వ్యాసాన్ని
వ్రాస్తున్నారా”

“తెట్టిగారూ! ఏమిచేస్తున్నారండీ”
‘ఏమిచెయ్యడంలేదు రామయ్యా’!
“అయిదు రూపాయలు అప్పి
ద్దురూ!”

‘అయితే మంచినిద్రలోనున్నాను’

పిళ్ల సుబ్బారావుశాస్త్రి

కాటుక తగ్గ చెబ్బ

జమిందారుగారబ్బాయి నుండగం ఫుట్బాల్‌లో నందగ ఆ కేరణే. జమిందారుగారి చాలా కాలానికి వగ్రపాదంగా ఫుట్బాల్ పట్టాడు. చిన్నప్పట్నుంచీ ఎంతో గౌరవంగా పెంచుతూవచ్చారు. అఖర్రాడి ఫుట్బాల్ పండగ చాలా గొప్పగా జరిగింది.

ఆ రోజురాత్రి జమిందారుగారు పెద్దవాళ్ళందరికీ తేనీటివిందు, తర్వాత చిన్న గానకచ్చేరి జరపాలను కున్నారు. కారద అనే అవిడ సంగీతంలో మంచిపేరు సంపాదించింది. గానకోకిల, గానవాణి, సంగీతరాణి అని చాలా బిరుదులు సంపాదించింది. కారద అప్పడప్పుడు సినీమా పాటలుకూడా పాడుతూ వుండేది. కారద గొంతు మాధుర్యంగలనయితే అన్యోన్యంగానీ, ఆమెమాత్రం సౌందర్యవతిగాదు. అలానని కురూపి మాత్రంగాదు. ఒకచెయ్యి వంకర, ఒక కన్ను గుడ్డిది, అంతే...! ఆమె అందం యెవరిక్కావాలి? అవిడ పాటినీ అవిణ్ణి మెచ్చుకునేవారంతా. ఆ రోజు రాత్రి జమిందారుగారు ఆ “కారద”నే పిలిపించారు.

తేనీటివిందు కాగానే, సాయంత్రం ఏడుగంటలకు గానకచ్చేరి ప్రారంభమయింది. గాత్రీ పదిన్నరవు కున్నా యెవరూ కదలలేదు. అంతా తన్మయులయి వింటున్నాడు. పెద్దవాళ్ళు ఆమెని బ్రతిమలాడి పాడమన్నారు. ఆమె మధ్యమధ్య విశ్రాంతి తీసుకుంటూ అందర్నీ సంతోషపెట్టింది.

గానకచ్చేరి ఎలానయితేనేం ముగిసింది. జమిందారుగారు చాలా సంతోషించి, తనవేలి ఉంగరం

తీసి లేచివెళ్లి అందరిలోనూ ‘కారదకి’ బహుమతిగా యిచ్చారు.

కారద అంతానీ ఎనయింగా, వగ్రంలా వంద నా లన్నించింది. జమిందారుగారు అప్పుడు చూశారు కారదని, ఆమె అందాన్ని! ఆయిని ఎంత గొప్ప వారినినా పరాభవం చెయ్యాలని వుండేది. అది దురుద్దేశంతో గాదు. ఊరకే అందర్నీ నవ్వించాలని కోర్కె. ఏదయినా చెడ్డపని చెయ్యాలనిచేసినా, వూరికే చేసినా కీడే తీసుకొస్తుంది.

“కారదా డేవీ! మీ గానం చాలా బావుంది కానీ... సరస్వతీదేవి వుందిమాకారు; అవిడ గుడ్డిది నుమండి...! తెలివితక్కువది నూడా...!! మీ రందుకు ఒప్పుకుంటారా?” అన్నారు జమిందారు గారు అలా నుంహానే!

“మీరు అలా అనడానికి కారణం చెబుతారా?” అని అడిగింది కారద ఉంగరం చూస్తూనే.

“ఎందుకని అంటారా? కోపగించుకోకండి... సరస్వతీదేవి గుడ్డిది, తెలివి తక్కువది కానట్లయితే మీలాటి అనాకారిని ఎందుకాశ్రయించింది? అవిడకు మీకు చెయ్యి వంకర అని, కన్ను గుడ్డి అని తెలిస్తే ఎలా గాన మాధుర్యాన్ని కలహమాధుర్యాన్ని యిస్తుందా...?” అన్నారు జమిందారుగారు.

అలా జమిందారుగారు అసగానే కారద మనసు చివుక్కుమంది. నలుగురూ ఆమెవైపు ఎగతాళిగా హేళనగా చూశారు. అయితే కారద అంత తెలివితక్కువదిమాత్రంగాదు. ఆమె చుమత్కార్గ

“క్షమించాలి...! అలామానే మాటలుకే లక్ష్యే జేరికాడా ‘గుడ్డి’ దేనని అనాల్సివస్తుంది...!” అన్నదామె.

‘లక్ష్యే జేరి గుడ్డివా...!’

“అవును. గుడ్డిజేగాడు. బుద్ధిలేనిదిగాడా...! ఎలాగనంటారు...! గుడ్డిగాడుగదా, మీరు కాలు అవుడు శివా పుణ్యక్షేత్రంను క్రమించుచు విష్ణుశ్వాసం దుకు జమిందారుగా చేరినా... ఇలా-కాకడ అనగానే జమిందారుగారి కాళ్ళపైపు అలా ఒక్కసారి

మాకారు. ఆయనకి ఒకకాలు అనిపింది...!

జమిందారుగారి నడకనుబట్టి కారడ మందే కనిపెట్టింది. జమిందారుగారి అలా కాగడ అనగానే మండిపోయిన కాని, ఏం చేస్తారు...?

ఒకరి మనిమనోబ్ధిచడం జేరిన! తర్వాత తన మనసు నోబ్ధిమనోబధం చేసి...!”

— పి. మల్లాధరాధరకాశ్రి,
ఎస్. నాగమణి.

తీర్పలు ని యుక్తి

శ్రీ జి. చతుర్లాల్

అక్కరు పాదుషా కొలువులో వీర్పలు డను హైందవుడు విదూమకుడుగా నుండేవాడు. అతనంత తెలివిగలవాడు ఢిల్లీ పట్టణములోనేకాక ఇంకెచ్చట యుండడు. అందువలన అక్కరు పాదుషాకు అతినంటు చాలా అభిమానము.

ఒకనాడు చక్రవర్తి కొలవుతీర్చి యున్నాడు. నాఠికోక ఆలోచన తట్టింది. వెంటనే తీర్పలునిపిలిచి చక్రవర్తి ఆతనితో, “వీర్పలా! ప్రపంచములో రెండే రెండు బలాలున్నవి. అందులో ఒకటి బాహుబలము, రెండవది బుద్ధిబలము; ఈ రెండు బలాలలో గొప్పదేది?” అని మందహాసముతో నడిగెను.

“ప్రభూ! యుక్తిబలమే గొప్పది” అని ఎంత మాత్రము తొణకక వీర్ప

లుడు జవాబిచ్చెను. కాని చక్రవర్తి ఆనిని పరీక్షించనెంచి అపుడు యూరు కొనెను.

వీర్పలుడు ప్రతీకోజ ఉదయము రాజభవనమున కెదురుగానున్న సరస్సునందు స్నానము చేయుటకు వెడలుచుండెను.

ఒకనాడు నియమప్రకారము వీర్పలుడు స్నానమునకు సరస్సు దగ్గరకల్లి స్నానము చేయ నారంభించెను. కొంత సేపటికి ప్రక్షాళిలోనుండి, “పరుగెత్తండి, పరుగెత్తండి. అమ్మయ్యా! మడించిన యేనుగు వస్తున్నది” అను కేకలు వీర్పలునకు విసబడినై.

వీర్పలుడు తొందరగా స్నానముచేసి తొందర తొందరగా బట్టలుతొడిగి అచటి నుండింటికి వెళ్ళుటకు సిద్ధపడటంతలో

ఏముంది! తన ఎదుట నలుబది, ఏబది అడుగుల దూరములోనే శరవేగముతో ఏనుగు పరుగెత్తుకొని తనకై వస్తున్నది. ఇంక పదినిమిషాలక్లాసిలో ఏముగునో! రాజభవనములోని కిటికీయందు చక్రవర్తి మందహాస్యముచేయుచు కనబడును. ఇక వీర్యలునకు సంగతంతా యథామైనది.

అతనికి సోరిపులాంటి ఒక ఆలోచన తట్టింది. ఏనుగు ఒక అడుగు దూరములో యున్నదనగా వీర్యలుడు తన ఎదుటనున్న ఒక కుక్కయొక్క నాలుకాళ్లుపట్టుకొని గట్టిగా యేనుగుతొండిముపై విరెను. గాఢనిద్రలోనుండిలేచి గాఢరా అయిన కుక్క తన పండ్లతో ఏనుగు తొండమును గట్టిగాకొనెను బలముగా విసదటచేక కాలిగోల్లు ఏనుగు తొండముపై గ్రుచ్చుకొనినవి. అకస్మాత్తుగా తనపైన వచ్చిన ప్రమాదమును తప్పించుకొనుటకు ఏనుగు వెనుదిరిగి పరుగెత్తెను. ఇదంతయు వ్రాయుటకే ఇంత కాలమై దికాని ఇదంతా కన్నుమూసి సారచేటంతలోనే జరిగినది.

ఇదంతయు కిటికీలోనుండి చూస్తున్న అక్బరుపాదుషా పరుగునవచ్చి వీర్యలుని కౌగలించుకొనెను.

మరుసటిరోజు ఉదయము అక్బరు చక్రవర్తి నిండుసభలో, ‘సభాసదులారా! నిన్న జరిగిన సంఘటన మీకు తెలిసినదే. అది నేను వీర్యలుని బుద్ధి కుశలతను సమయస్ఫూర్తిని పరీక్షించుటకు చేయించి

తిని. అందులో వీర్యలుడు మృత్యు ముఖమునుండి తన ఉపాయమువలన తప్పకొని, అన్ని బలములకంటే యుక్తి బలము గొప్పదని నిరూపించాడు. ఇటువంటి తెలివిగలవారు మన సభలో యున్నందులకు నేను గర్వపడును. నేటి నుండి వీర్యలుడు మన ఆస్థాన ప్రధాన మంత్రి” అని చెప్పెను.

సభికులందరూ హర్షించిరి.

చూచారా! బాలలూ! వీర్యలుని యుక్తి! ఇట్లే మీరందరుకూడ ఉపాయముచేత ఎంతటి అపాయమునుండైన తప్పించుకొనవచ్చును.

అన్ని
నొప్పులకు

అమృతాంజనము

పరమ సాధన : విద్యాన్ బులుసు సూర్యప్రకాశ శాస్త్రి, ప్రకాశకులు : సాధన గ్రంథమండలి, తెనాలి. మే 0-12-0.

ఈ గ్రంథము ఏడు భాగములుగా విభజింపబడియున్నది. వీనిలో ఏ లక్ష్యము ననుసరించి మానవుడు తీవ్రనకు గడుపవలయునో విషయముతో ప్రాగంభముయి నై గాగ్యము, సాధన విఘ్నములు, సాధనపరిపత్తి, భగవంతునితో విన్నపము, ఆశ్వు సమర్పణలు వివరింపబడినవి.

గ్రంథకర్త అపొగమున ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞాన ఆనుభవములు కలవారు. వాగు హిందీ సామూఖ్య ప్రజానీకానికి నయితే అందుబాటులోకి తెచ్చి సర్వలక్ష్యాలు పొందేలాగ చూపుటని గ్రంథరచన, ప్రచురణల రూపంగా చేస్తున్నకృషి మహోత్సాహమైనది. అందుకు యీ గ్రంథరచన నిదర్శనము.

'సహకారము' స్వల్పోత్పవ సంచిక మా కార్యాలయమునకు చేరినది. ప్రతి మే 0-3-0.

ఇందులో సహకారోద్యమ అభివృద్ధినిగురించి, జాతీయోపసగములకు సహకారోద్యమ ఎన్నెన్ని విధాల బహుళోపయోగ క్రముకాగలదో వివరించే ప్రముఖుల రచనలు అనేకమున్నవి. సహకార ఉద్యమాన్ని గురించి తెలిసికోడానికి యీ సంచిక ఎంతైనా ఉపకరించగలదు. వలయువారు ఆంధ్రీరాష్ట్ర సహకార యూనియన్, రాజమహేంద్రవరమునకు వ్రాయవలెను.

వ మో జనవిద్య ప్రబోధ గీతాలు : శ్రీ కోగంటి దుర్గామల్లికార్జునరావు. ప్రచురణ కర్తలు: ఆంధ్రీదేశ గ్రంథాలయ సంఘము, పటాపటలంక, (వయా) విజయవాడ. మే 0-3-0.

బాల్యంలో చదువుకోకుండా పెద్దవారైన తరువాత తాము చదువుకుండావనినా చదువేమి వస్తుందని నిస్పృహచేసి వారి ఉత్సాహపరచి అక్షరాస్యులుగా రూపొందించడానికిని యిందలి పద్యాలు దోహదపడినవి. శైలి సులభంగా నుండి గ్రంథకర్త ఉద్దేశం ఫలప్రదమగుట కనువుగా నున్నది. చదువుకోవలసిన ఆవశ్యకత, విద్యలేమివలన కష్టపట్టాలు ప్రజల హృదయాలకు మార్పును సేతులు రచన సాగింది.

భారతీసమితి జయసంపత్సర్ వై శాఖమాస సంచిక మా కార్యాలయమునకు చేరినది. సంపాదకులు శ్రీ కోగంటి దుర్గామల్లికార్జునరావు గారు. ఇందులో సాహిత్య గునకు సంబంధించిన రచనలు, కవుల, పండితుల పరిచయము పద్మరచనలు కలవు.

సంపాదకీయములు

భూదానయజ్ఞ సత్ఫలితాలు

భూదానయజ్ఞము ఆర్థిక సమత్వాన్ని అపొంసాసిద్ధాంతము ననుసరించి రూపొందించడానికి తలపెట్టిన ముఖ్యోద్దేశ్యమే మన ముద్దేశము. దీనిగురించి మనము భూదానయజ్ఞమునకు గొప్పగా, ముఖ్యమైన భూదానయజ్ఞమునకు, శ్రమపడి కృషిచేద్దామన్న అవకాశములేక, శ్రమను తగిన ఫలితములేక దీవెననిస్తామనరాదు సయితం అలముతించేవారు తొందరగు. చివరకు అది మనము భూదానయజ్ఞమునకు అవసరమైన మీరియున్న భూదానయజ్ఞమునకు గొప్పగా గాని భూమిని నమ్ముకొని నీవీస్తామనే భూదానయజ్ఞమునకు తగిన ఫలితము లేకుండా తాము యిచ్చి సామాజికపురోగిని తోడ్పడునట్లు అవకాశ విహీనంగా నాయకత్వమున జరుగుచున్న కృషి ప్రశంసనీయును. ఈ ఉద్యమం దేశ వ్యాప్తంగానే కాక అంతర్జాతీయ రంగంలో సయితం మార్చించబడుచుండుట గమనించతగినది.

అయితే భూదానయజ్ఞమునకు, సాదలకు అభ్యుదయ భూములను సాగుచేసికొనుటకు వలసిన ఆర్థికవసతులు, అవకాశములు లేనిచో వారు పొందగలిగే సత్ఫలితాలు కూడా. భూదానయజ్ఞం ద్వారా పంచిపెట్టబడే భూముల సాగుబడి సందర్భమున సహకార సంఘముల నిర్మాణం ద్వారానే లేక ప్రభుత్వ సహాయ కార్యక్రమముక్రిందనే అవసరమయిన ఆర్థికవసతులు సమకూరాలి. వారి కాయకష్టంతోబాటు, లభించిన ఆర్థిక వసతులతో తమకిచ్చిన భూములను సమర్థవంతముగా చేయడానికి, ఆర్థిక మద్దతినుండి విముక్తులు కావడానికీ యిదే మార్గము.

శాంతి సూచనలు

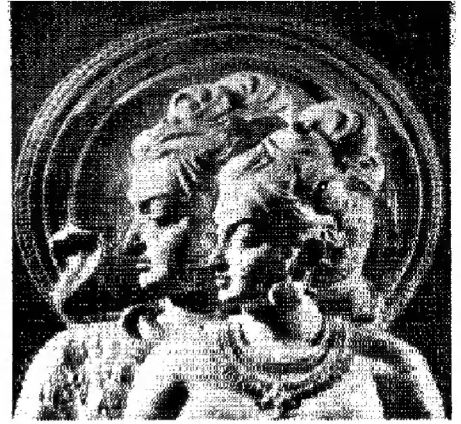
ప్రపంచములో అశాంతి వారావరణము నన్నిటిలాడానికి యీనాడు ఇండియా కృషి అమోఘంగా ఉపకరిస్తుండటం మన దేశానికి కీర్తి ప్రతిష్ఠలతోబాటు ప్రతి భారతీయునిలోను అత్య విశ్వాసాన్ని పుట్టించి బాధ్యతా నిర్వహణలో ముందుకు నడుపుతున్నది.

యంగోస్టావియా ప్రెసిడెంటు మార్షల్ టిటోలాంటి ప్రముఖులగాక, బాండుంగులో జరిగిన అసియా ఆఫ్రికాదేశాల సహసభ, ఇండియా ప్రధాని పండిత నెహ్రూ రష్యాలో పర్యటనకై వెళ్ళడం, అంతర్జాతీయ రంగంలో వివిధ దేశాల మధ్యగల స్పర్ధలు నశించి సమరసహదాభివృద్ధి పెంపుకు వినియోగపడుతున్న సూచనలు కనిపిస్తుండుట సంతోషించ తగినది.

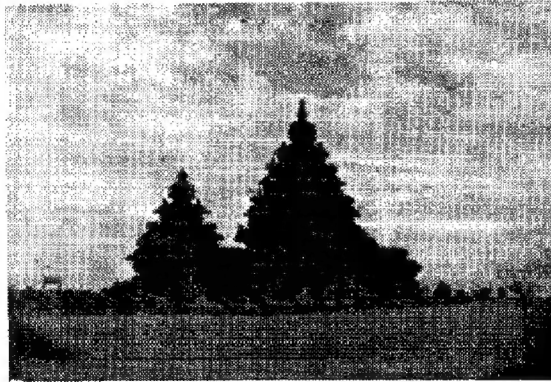
పండిత నెహ్రూ, కుమార్తె శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీతో గవ్యా యితర విదేశీదేశాలలో పర్యటించు సందర్భమున భారత ప్రజల స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలపట్ల, ప్రపంచశాంతి ఉద్యమంపట్లగల ఆసక్తి వెల్లడియై ప్రాకృతిక దేశాలమధ్య సహకార, సహకారాలు పెంపొందగలవని ఆశిద్దాం.

శ్రీ మన్నాభనామ సం॥ ర శ్లోక, ఆపాదనానములు

1955 సం॥	జూన్ నెల	16	గు	ఏ 35.34 అశ్వ 35.53 త్యా 3.45 అమృతయోగః
		17	శు	వ్యా 20.50 థ 32.8 సూర్య ఆముతి
		18	శ	శ్ర 21.53 కృ 27.50 తిశద్యము
		19	ఆ	చతు 17.0 సూ 23.18
		20	సో	● అనూ 10.26 బృ 18.45
ఆపాదనానము				
1955 సం॥	జూలై నెల	21	మం	కుక సా 4.3 ఏర్పం 53.55 బృ 14.29
		22	బు	త 52.50 బు 10.47
		23	గు	చ 48.38 బృహ 7.48 అమృతస్థియోగః
		24	శు	పం 45.31 ఆశ్రే 5.49
		25	శ	మ 43.37 స 4.56 త్యా 4.7
		26	ఆ	స 42.56 పూస 5.17 భానుసప్తమి
		27	సో	అ 43.29 ఉప 6.51
		28	మం	స 45.10 హ 9.36 త్యా 4.16
		29	బు	ర 47.51 చ 13.24
		30	గు	ఏ 51.23 స్వా 18.7 సర్వసంశయనైకాదః
		1	శు	వ్యా 55.30 వికా 23.31
		2	శ	శ్ర 59.55 అనూ 29.29
		3	ఆ	చతు 60.10 శ్లోప్త 35.23 త్యా 4.24
		4	సో	చతు 4.25 మూల 41.26
		5	మం	○ సా 8.4 పూస 46.54 త్యా 4.22 వ్యాసపూజ
6	బు	కృపా 12.20 ఉపా 51.51		
7	గు	వి 15.19 శ్ర 55.57		
8	శు	త 17.18 భవి 59.2 త్యా 4.13		
9	శ	చ 18.11 శ 60.10 పంచమితిథిః		
10	ఆ	పం 17.53 శ 0.39		
11	సో	మ 16.22 పూభా 1.17 త్యా 3.58		
12	మం	స 13.55 ఉభా 0.41 కవ 58.30		
13	బు	అ 9.43 అశ్వ 56.21		
14	గు	స 4.51 ఏర్పం 54.30 థ 52.42		
15	శు	ఏ 53.0 కృ 48.27		

పార్వతీ పరమేశ్వరులు

మహాబలిపురంలోని ఆలయశిఖరాలు

సాయం సమయపు పెండి అంచుల నీలి మేఘం

(కేసరి హైస్కూలు సౌజన్యంతో)

భారత ప్రశస్తి

THE PRIDE of INDIA

LODHRA

FOR LADIES' HEALTH

KESARI KUTEERAM LTD. MADRAS

EASTERS 394

తో ధ

ప్రీతి అంశం భాగ్యవతికి